

WOODAN SŌSIRU

Tire teni ta ka Mōwisin gari yā yì sō u Isireliba wooda tubusiamō. Ta maa ka sām maamaakigii ni yā ni Yinni Gusunō u kua be, win tambu Isireliban sō. U ka Isireliba arukawani bākua, ma u bu kpara wō weeru ghaburu sō. U bu yakia ben yiberēban nōman di, ma u bu nō mweenu kua. Ma u bu wooda wē ye ba koo mēm nōwa ba n ka wāa. Ta maa sun Mōwisin gōn gari sōwa ka nge mē Yosue u kua ben kparo.

Tire ten kpunaa

1. Ye Gusunō u gbia u kua ben sōn yaayasiabu, wiru 1n di sere wiru 4.
2. Woodaban sōsibu, wiru 5n di sere wiru 26.
3. Domanu ka bōri, wiru 27n di sere wiru 30.
4. Mōwisin kirō dāaki, wiru 31n di sere wiru 33.
5. Mōwisi u gu ma Yosue u sāmburu sua, wiru 34.

MŌWISIN SŌSI GBIKIRU

¹ Wee gari yi Mōwisi u Isireliba sōwa sanam mē ba wāa Yuudenin sō yari yeru gia wōwa gaa sō, mi tem saara wāa, Sufun deedeeru, wuu sinin suunu sō, Parani ka Tofeli ka Labani ka Haserotu ka Disahabu. ² À n kpa ka Seirin guurun swaa, saa Horebun guurun di, a ka turi Kadēsi Baanēa, kaa sīwa sō wōkura tia. ³ Wō weerase sō, mīn di Isireliba ba yarima Egibitin di, yen suru wōkura tiasen tō gbiikuru sōra Mōwisi u Isireliba sōwa kpuro ye Yinni Gusunō u nē, u bu sō. ⁴ Ya koorawa sanam mē Mōwisi u Sihoni, Amōreban sina boko

wi u wāa Hesiboniō kamia u kpa ma u da u Ogu, Baŋanin sina boko wi u wāa Edēē ka Atarōtuō kamia.

⁵ Mōabuban temō, Yuudenin sōo yari yeru gia, miya Mōwisi u Isireliba Yinni Gusunōn woodaba sōosibu torua.

Yinni Gusunō u Isireliba wooda

wē bu ka doona Horēbun di

⁶ Mōwisi u nēē, Gusunō beŋen Yinni u ka sun gari kua Horēbun guurō u nēē, sa sina sa tē guu ten gāarō. ⁷ N n mēn na, su seewo su swaa wōri su da guunun bera gia mi Amōreba ba wāa ka Kananin temō Yuudenin tem tēerāō ka guunu gia ka wōwao ka sōo yēsan nōm dwareu gia ka nim wōkun goorō ka Libaniō sere n ka da Efaratin daarō, ⁸ kpa su tem mē mēeri domi u sun mu nōmu sōndiawa. U nēē, su doo su mu mwa domi u nōo mwēeru kua ka bōri u mu beŋen baababa Aburamu ka Isaki ka Yakōbu wē, be ka ben bibun bweseru.

Mōwisi u wirugibu gōsa

⁹ Saa yē sōo Yinni Gusunō u nēē, su doo su tem mē mwa, nē Mōwisi na bēē sōowa na nēē, na n kpe n bēē sōbe nē turo. ¹⁰ Gusunō beŋen Yinni u dera i marura ma i dabia nge wōllun kperi. ¹¹ Na kanamō Gusunō beŋen baababan Yinni u de i dabia i sosi kpa u bēē domaru kua nge mē u bēē nōo mwēeru kua. ¹² Adama i n yē ma na n kpe n bēē sōbe nē turo. ¹³ N n mēn na, i tōmbu gōsio bēen bwese kera baayere sōo be ba yēru ka bwisi mō, ma ba bēere mō tōmbu sōo, kpa n bu ko bēen wirugibu. ¹⁴ Ma i man wisa i nēē, ye na gerua mi, ya wā. ¹⁵ Ma i ka tōn be na bēen bwese kera baayeren di ma na bu sua na bu kua bēen wirugibu, gabu nōrōm nōrōm (1.000) wirugibu, gabu wunōm wunōm wirugibu, gabu

weeraakuukuubun wirugibu, gabu maa waku wakubun wirugibu, ma na gabu sama wẽ bu ka wirugii be kpara been bwese kera baayere so. ¹⁶ Ma na wirugii be wooda wẽ na nee, ben mero bisibu ba n gari ma ben tii tiine so, n kun me, ka tan tuko, bu bu swaa dakio kpa bu bu siria dee dee. ¹⁷ Bu ku tambun beere meri ba n sirima. Bu bu swaa dakio, bwẽbwẽ ka damgii. Bu ku ben goo nasia domi ba koo siriwa ka Yinni Gusunon yĩsiru. Ba n ka gari gee yinna yi yi bu sesiema, bu ka yi na nen mi bu man so kpa n yi wẽeri. ¹⁸ Nge meya na bee soosi saa ye so, ye i ko i ko kpuro.

Isireliban mem nɔbu sariru

¹⁹ Yen biru, Gusun bešen Yinni u sun nao ka ma sa seewa Horebun guurun di sa ghabu baka nanumgii te kpuro bukiana te i yẽ mi, ma sa kpa ka guunun swaa mi Amoreba ba waa nge me Gusun bešen Yinni u sun yire. Ma sa tura Kadesi Baaneao. ²⁰ Miya na bee soowa na nee, wee i tunuma Amoreban guuro te Gusun bešen Yinni u koo sun wẽ. ²¹ I merio wee, Gusun bešen Yinni u bee tem me noma beria. I seewo kpa i mu mwa nge me wi, bešen baababan Yinni u bee soowa. I ku berum ko. I de i n worugoru ma.

²² Ma bee kpuro i na i man deema i nee, su tambu gori bu da bu tem men saria meri kpa bu wurama bu sun so swaa ye sa ko kpe, ka wuu sin mi sa ko gbi su turi. ²³ Been gari yi, yi man wẽre, ma na tambu wakura yiru gosa been bwese kera baayere so tia tia. ²⁴ Ma ba doona ba guunun bera gian swaa mwa ma ba tura sere Esikolin wowa. Mi kpurowa ba bosu ba mera. ²⁵ Ma ba tem men daa binu srima ba ka sun naawa. Ma ba nee, tem me, mu gia saa

mɛ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u sun wɛɛmɔ. ²⁶ Adama i n̄ Gusunɔ bɛsɛn Yinnin gere mɛm nɔɔwɛ, domi i yina i da. ²⁷ I n̄n̄n seesiwa bɛɛn kuu bekuruginu sɔɔ i nɛɛ, yɛn sɔ̃ u sun tusa, yen sɔ̃na u sun yarama Egibitin di u ka sun Amɔreba nɔmu sɔ̃ndia, bu sun kpeerasia. ²⁸ I nɛɛ, mban sɔ̃na i ko i da i bu wɔ̃ri. Bɛɛgibu ba dera i mwia kpana domi ba nɛɛ, tɔn be, ba sun dam kere, ba sun gunum kere, ba maa ben wusu gb̃aranu toosiwa n̄ ka wɔ̃llu girari. Yen biru, ba mam Anakin bibun bweseru wa mi, be ba ra n s̃aa doogoba.

²⁹ Ma na bɛɛ wisa na nɛɛ, i ku nanda, i ku maa ben bɛrum ko. ³⁰ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u ko n sun gb̃iiye kpa win tii u sun sanna nge mɛ u kua bɛsɛn nɔni biru Egibitiɔ, ³¹ ka gɔbaburɔ. Bɛɛn tii i wa ma u sun b̃aki bɛsɛn sanum sɔɔ nge mɛ tɔnu u ra win bii b̃aki sere sa ka tura mi sa d̃ɔɔ. ³² Adama ka mɛ, i n̄ Gusunɔ bɛsɛn Yinni naanɛ kue, ³³ baa mɛ u ra n sun swaa gb̃iiye u ka sun ayeru s̃ɔ̃si mi sa ko ỹɔ̃ra. W̃ɔ̃kuru, u ra sun kparewa u n bɛsɛn swaa yam bururasie ka d̃ɔ̃ yara, s̃ɔ̃ sɔ̃ maa ka guru wii wuroru.

³⁴ Yinni Gusunɔ u bɛɛn weeweenu nua, ma u m̃oru kua u b̃ɔ̃rua u nɛɛ, ³⁵ baa bɛɛn turo kun duɔ tem mɛ sɔɔ, mɛ mu gea s̃aa mi, mɛ u nɔɔ mwɛɛru kua u bɛsɛn baababa wɛ, ³⁶ ma n kun m̃o Kalɛbu, Yɛfunɛn bii. Wiya u koo mu wa. Wi ka win bibun bwesera u koo tem mɛ wɛ mɛ u b̃ɔ̃su u mɛɛra mi, domi u win swɛɛ kpuro sw̃iwa dee dee.

³⁷ Yinni Gusunɔ u maa ka man m̃oru kua bɛɛn s̃ɔ̃, ma u nɛɛ, nɛn tii na n̄ maa duɔ tem mɛ sɔɔ. ³⁸ Nɛn s̃ɔ̃m kowo Yosue, Nunin b̃iiwa u koo du mi. Yen s̃ɔ̃, n be n̄n̄n dam k̃ɛɛyɔ, domi wiya u koo bɛɛ Isireliba kp̃ara u ka bɛɛ tem mɛ wɛ. ³⁹ Ma Yinni Gusunɔ u

nεε, bεε, i nεε, yiberεba ba koo bεen bibu gurawa. Adama bii be, be ba n̄ gina gea ka kōsa yē mi, beya ba koo du tem mε sōō ka Yosue sannu. Beya u koo tem mε wē ba n mō. ⁴⁰ Yen sō, bεε i gōsira kpa i da gbaburu gia nim wōku ge ba mō Naa yarin bera gia.

⁴¹ Ma i man wisa i nεε, i tora Yinni Gusunōn mi. Adama tē, i ko da i tabu ko nge mε wi, Gusunō bεen Yinni u gerua. Ma i bεen tabu yānu sua i dōō ka wōbia i ka guunun bera gia tabu wōri. ⁴² Ma Yinni Gusunō u man sōōwa u nεε, n bεε sōōwō n nεε, i ku ra da i tabu ko. U n̄ wāa ka bεε. Yen sō, i ku da, domi ba koo bεε kamia. ⁴³ Na bεε ye sōōwa adama i yina i man swaa daki. I n̄ Yinni Gusunōn gere mēm nōowε. Ma i gōru bōbia i da i tabu wōri guunun bera gia. ⁴⁴ Saa yera Amōre be ba wāa bera mi, ba yarima ba bεε kamia Seiriō, ma ba bεε naa swīi nge tīi sere ba ka girari Horimaō. ⁴⁵ Ye i wurama, i Yinni Gusunō weeweenu koosi. Adama u n̄ bεε swaa daki. ⁴⁶ Ma i sina n ka tε Kadēsi Baanēaō.

2

¹ Yen biru ma sa gōsira sa da ka gbaburun swaa nim wōku ge ba mō Naa yarin bera gia nge mε Yinni Gusunō u gerua. Ma sa sirena Seirin guunō n ka tε.

Isireliba ba Edōmuba

ka Mōabuba ka Amōniban tem

bukiana

² Yinni Gusunō u man sōōwa u nεε, ³ wee sa sirena guunun bera mi gia n ka tε. Su maa doo sōō yēsan nōm geu gia. ⁴ U nεε, n bεε wooda yenī wē n nεε, i seewo i Seirin tem bεwa mi bεen mero bisibu Esaun bibun bweseru ba wāa. Ba ko n̄ bεen bεrum mō, adama i n tii sε, ⁵ i ku ra bu wōri. Domi u n̄

bɛɛ ben tem wɛɛmɔ baa mɛn nɔɔ i ko i naasu sɔ̃ndi. Esaun bibun bwesera u Seirin guunun beran tem mɛ wɛ ba n mɔ. ⁶ Dɔ̃a ni i ko i di ka sere maa nim mɛ i ko i nɔ, i ko i ye kpuro dwewa ben mi. ⁷ Domi Gusunɔ bɛsɛn Yinni u bɛsɛn sɔ̃ma kpuro domaru kua ma u sun kɔ̃su sanam mɛ sa gɔ̃babu baka te bukianamɔ. U wɔ̃a ka bɛsɛ sere n ka kua gisɔ wɔ̃o weeru. Sa n̄ gɔ̃anu bie.

⁸ Ma sa Seirin tem bɛwa mi bɛsɛn mero bisibu Esaun bibun bwesera wɔ̃a. Sa n̄ maa tem tɛɛran swaa mwe ye ya dɔ̃o Elatiɔ ka ɛsioni Gebɛɛɔ. Ma sa gɔ̃sira sa Mɔabun gɔ̃baburun swaa mwa. ⁹ Yinni Gusunɔ u man sɔ̃ɔwa u nɛɛ, su ku Mɔabuba nɔɔ kuuri, su ku bu tabu wɔ̃ri, domi u n̄ sun gɔ̃anu nɔ̃mu sɔ̃ndiammɛ ben temɔ. Lotun bibun bwesera u Arin tem mɛ wɛ ba n mɔ.

¹⁰ Yellu, Emibara ba wɔ̃a Arin tem mɛ sɔ̃o. Ba sɔ̃awa bwese te ta dam mɔ. Ba dabi ba maa gunu nge Anakin bibun bweseru. ¹¹ Gabu ba tamaa ba sɔ̃awa Refaba nge mɛ Anakiba ba sɔ̃a, adama Mɔabuba ba ra bu sokuwa Emiba. ¹² Nge mɛya maa Horiba ba raa wɔ̃a Seirin temɔ yellu. Ma Esaun bibun bweseru ba bu kpeerasia ma ba sina mi, nge mɛ bɛɛ Isireliba i kua tem mɛ Yinni Gusunɔ u bɛɛ wɛ sɔ̃o.

¹³ Yen biru, Yinni Gusunɔ u wooda wɛ u nɛɛ, su seewo su swaa wɔ̃ri kpa su Serɛdin daaru tɔ̃bura. Ma sa tu tɔ̃bura. ¹⁴ Saa mɛn di sa seewa Kadɛsi Baanɛan di sere sa ka Serɛdin daaru tɔ̃bura, n kuawa wɔ̃o tena ka nɔ̃ba ita. Be ba raa sɔ̃a tabu kowobu sa ka seema ba n̄ maa wɔ̃a nge mɛ Yinni Gusunɔ u raa gerua ka bɔ̃ri. ¹⁵ Win tiwa u bu nɔ̃ma doke u kpeerasia.

¹⁶ Sanam mɛ tabu kowo be kpuro ba gu ba kpa,

¹⁷ sanam mε sōra Yinni Gusunō u man sōwa u nεε,
¹⁸ tē, su Mōabun tem nōo bura yeru saro kpa su Arin
 tem bukiana, ¹⁹ su na Amōniban mi. Adama su ku
 bu nōo kuuri, su ku maa ka bu tabu ko. Domi u n
 sun gāanu wēemō ben tem mε sōo. Ba sāawa Lōtun
 bibun bweseru. Bera u maa tem mε wē ba n mō.

²⁰ Tem mε, mu raa sāawa Refaban tem. Domi
 yellu Refabara ba raa wāa mi, be, be Amōniba ba
 ra soku Sansumiba. ²¹ Bwese te, ta dam mō ma
 ba dabi. Ba gunuwa nge Anakiba. Adama Yinni
 Gusunō u bu Amōniba nōma beria, ba bu gira ma ba
 sina mi. ²² Nge mēya Yinni Gusunō u Esaun bibun
 bweseru kua be ba wāa Seiriō. U dera ba Horiba
 gira ma ba bu kpeerasia ba sina ben temō sere ka
 gisō. ²³ Kafitorigibu ba na saa ben tem di ba Afi be
 ba wāa baru kpaanō n ka girari Gasāo kpeerasia ma
 ba sina ben wusō.

²⁴ Yen biru, Yinni Gusunō u nεε, su seewo su
 swaa wōri kpa su Aanōon daaru tōbura. Wee u koo
 sun Sihoni Amōre, Hēsibonin sina boko nōmu beria
 ka win tem. U nεε, su doo su nūn wōri kpa su ka nūn
 tabu ko. ²⁵ Saa gisōn di u koo de nandabu bu n wāa
 handunian bwesenu kpuro sōo bēsen sō. Bā n bēsen
 damu nua, kpa bu diiri bērum sō.

Ba Sihoni, Hēsibonin

sina bokon tem wōri

²⁶ Saa Kedemōtin di, na sōmōbu gōra Sihoni, sina
 bokon mi, kpa bu nūn bōri yēndun gari sō bu nεε,
²⁷ u de su win tem bukiana. Swaa doowa sa ko n
 swīi, sa n gam geramō. ²⁸ Sa ko nūn dīa ni sa ko di
 ka nim mε sa ko nōn gobi kōsia. U gesi de su win
 tem bukiana. ²⁹ Esaun bibun bweseru be ba wāa
 Seiriō ka Mōabuba be ba wāa Arin temō ba wura sa

ben tem bukiana. U maa de su win tem bukiana su ka Yuudenɩ tɔbura kpɔ su du tem mɛ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u sun wɛ sɔɔ. ³⁰ Adama Sihoni, Hɛsibonin sina boko u yina su sara ka win temɔ. Domi Gusunɔ bɛsɛn Yinni u win gɔru bɔbiasia u sun nùn nɔmu sɔndia nge mɛ i waamɔ gisɔ. ³¹ Ma Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ, n mɛɛrio u sun Sihoni ka win tem nɔmu bɛria. Su nùn wɔrio su tem mɛ mwa. ³² Ma Sihoni ka win tabu kowobu ba na ba sun tabu wɔri Yahasiɔ. ³³ Ma Gusunɔ bɛsɛn Yinni u sun nùn nɔmu bɛria. Ma sa nùn kamia wi ka win bibu ka win tabu kowobu kpuro. ³⁴ Sa win wusu kpuro mwɛɛra sa kam koosia mam mam, ma sa tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka bibu kpuro kpeerasia, baa tɔn turo kun tiare. ³⁵ Ma sa ben yaa sabenu ka ben arumani ye sa gura ben wuu si sɔɔ tii koosi. ³⁶ Saa Aroɛɛn di ye ya wɔa Aanɔɔn daarun goorɔ ka wuu ge ga wɔa wɔwɔ n ka da sere Galadiɔ, wuu gaga kun kpɔa gu sun ma. Gusunɔ bɛsɛn Yinni u sun si kpuro nɔmu bɛriawa. ³⁷ Adama sa n̄ Amɔniban tem babe ka tem mɛ mu wɔa Yabɔkun daarun goorɔ ka wuu si su wɔa guunɔ ka sere mi Gusunɔ bɛsɛn Yinni u sun yinari su wɔri.

Ba Ogu, Basanin sina bokon

tem mwa

3

¹ Yen biru, sa tem tureru yɔɔwa sa da Basaniɔ. Ma Ogu, Basanin sina boko ka win tabu kowobu ba na ba sun tabu wɔri Edɛɛɔ. ² Ma Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ, su ku Ogu win bɛrum ko domi u koo sun nùn nɔmu bɛria, wi ka win tabu kowobu ka win tem kpuro. Sa ko nùn kuawa nge mɛ sa Sihoni, Amɔreban sina boko kua, wi u wɔa Hɛsiboniɔ. ³ Ma Gusunɔ bɛsɛn Yinni u sun Ogu, Basanin sina boko

nōmu beria ka win tabu kowobu kpuro. Sa bu kamia sa kpeerasia, baa tōn turo sa n̄ deri. ⁴ Sa win wusu kpuro mwēera, baa teu ga n̄ kpīa gu sun ma. Siya wusu wata ye ya wāa Aagōbun temō Basanīo. Ogun tema sere mi. ⁵ Wuu si kpuro su gbāranu mōwa ni nu gunu, ma ba nu gambo sisugii kua ba ra ka kenē. Wusu maa wāa su dabi mī, si ba n̄ gbāranu toosi. ⁶ Sa si kpuro mwēera ma sa tōn durōbu ka tōn kurōbu ka bibu kpuro kpeerasia nge mē sa Sihoni, Hēsibonin sina boko kua. ⁷ Ma sa wuu sin yaa sabenu ka sin arumani gura sa tii yīiya.

Ba Galadin tem bōnu kua

⁸ Nge mēya sa ka Amōreban sinambu yiru yen tem mwa Yuudenin sōo yari yeru gia saa Aanōon daarun di n ka da Hēmōon guurō. ⁹ Sidonigibu ba ra Hēmōon guu te sokuwa Sirioni, kpa Amōreba bu maa tu soku Seniri. ¹⁰ Sa Basanin sina boko Ogun wusu kpuro tabu di. Siya wuu si su wāa gunguru wōllō ka Galadin temō ka Basanin tem mē kpuro sōo n ka girari Salikao ka Edēēo. ¹¹ N deema Refaban bweseru sōo, Ogu, Basanin sina boko, wī turowa u raa tie. Kpakoro sisugiru sōora ba win goru doke. Kpakoro te, ta wāa Amōniban wuu maro Rabao. Ten dēebu sāawa gōm soonu nōoba nne. Ma ten yasum sāa gōm soonu nne.

¹² Saa ye sōora na Rubenin bweseru ka Gadin bweseru tem mē wē mē mu wāa Aanōon bera gia Aroēen sōo yēsān nōm geu gia ka wuu si su wāa Galadin guunun bee tia. ¹³ Ma na Manasen bweserun bōnu Galadin tem sukum mē mu tie wē ka Basanin tem mī Ogu u raa bandu dii. N deema Aagōbun tem ka Basanin tem mēya ba ra maa soku Refaban tem. ¹⁴ Yairi, Manasen bii, u Aagōbun tem

kpuro mwa n ka da Gesuriba ka Maakatigibun tem nɔɔ bura yerɔ. Ma u wuu si su wāa tem mɛ sɔɔ soka Yairin wusu nge mɛ ba su sokumɔ sere ka gisɔn gisɔ. ¹⁵ Ma na Makiri Galadin tem wɛ. ¹⁶ Ma na Rubenin bweseru ka Gadin bweseru Galadin tem bee tia wɛ n ka da Aanɔɔn daarɔ sere ka Yabɔkun daarɔ. Aanɔɔn daara ta s̄aa tem mɛn nɔɔ bura yeru s̄ɔɔ ȳɛsan nɔm dwaru gia, ma Yabɔkun daaru ta maa bu buranɛ ka Amɔniba. ¹⁷ Ben tem mɛya mu wāa Yuudenin wɔwaa, saa Genesaretin daa burerun di n ka da nim w̄ɔku b̄oruguuɔ. Ma mu da sere ka Pisigan guurɔ s̄ɔɔ yari yeru gia.

¹⁸ Saa ye sɔɔ, ma na bɛɛ wooda yenɪ wɛ na nɛɛ, tɛ, wee Gusunɔ bɛsɛn Yinni u bɛɛ tem mɛ wɛ i n mɔ. Tɛ, bɛɛ tabu kowobu kpuro, i bɛɛn tabu yānu suo kpa i Yuudenɪ tɔbura ka bɛɛgibu Isireliba sannu. ¹⁹ Bɛɛn kurɔbu ka bɛɛn bibu ka bɛɛn yaa sabe ni tɔnawa i ko i deri wuu si na bɛɛ wɛ sɔɔ. ²⁰ I bɛɛn mero bisibu somɔ sere Gusunɔ bɛsɛn Yinni u ka bu sw̄i ben temɔ nge mɛ u bɛɛ kua, kpa bu sina tem mɛ sɔɔ mɛ u koo bu wɛ Yuudenin s̄ɔɔ kpee yeru gia. Saa ye sɔɔra i ko i wura bɛɛn temɔ mɛ na bɛɛ wɛ.

²¹ Ma na Yosue wooda yenɪ wɛ na nɛɛ, win nɔni yi wa ye Gusunɔ bɛsɛn Yinni u sinambu yiru ye kua. Nge mɛya u koo maa sinambu kpuro kua be u koo ka tabu ko sanam mɛ i Yuudenɪ tɔbura. ²² I ku bu nasia, domi Gusunɔ bɛsɛn Yinni u koo bɛɛ sanna.

Mɔwisi u n duɔ

Kananin temɔ

²³ Saa ye sɔɔ, na Yinni Gusunɔ suuru kana na nɛɛ, ²⁴ Gusunɔ nɛn Yinni, a nɛ wunen sɔm kowo wunen kp̄aaru ka wunen dam bakam kookoo gbiikisu s̄ɔɔsi. Yinni goo sari w̄allɔ ka temɔ wi u koo kp̄i u

ko ye a ra ko. ²⁵ A de n Yuudɛni tɔbura kpa n tem buram mɛ wa guru giɔ mi guu buranu wāa ka maa Libani.

²⁶ Adama Yinni Gusunɔ u ka man mɔru kua bɛɛn sɔ ma u yina u nɛn kanaru nɔ. U nɛɛ, ya tura mɛ. N ku maa nùn yen gari sɔ. ²⁷ U nɛɛ, n yɔɔwo Pisigan guurun wii kpiirɔ kpa n nɔni seeya n mɛɛri sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ka sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia ka sɔɔ kpee yeru gia ka sere maa sɔɔ yari yeru gia. Adama na n Yuudɛni tɔburamɔ. ²⁸ U nɛɛ, n Yosue bwisi kɛɛyɔ kpa n nùn dam kɛ, n de u n wɔrugɔru mɔ. Domi wiya u koo Yuudɛni tɔbura kpa u Isireliba kpapa u ka bu tem mɛ wɛ mɛ kon wa mi.

²⁹ Ma sa sina wɔwa mi, Bɛti Peorin deedeeru.

I Yinni Gusunɔn wooda

mɛm nɔɔwɔ

4

¹ Tɛ, bɛɛ Isireliba, i yiirebu ka woodaba swaa dakio be na bɛɛ wɛɛmɔ. I ye mɛm nɔɔwɔ kpa i wa i n wāa, kpa i du tem mɛ sɔɔ, mɛ Gusunɔ bɛɛn baababan Yinni u bɛɛ wɛ. ² I ko i win woodaba mɛm nɔɔwawa nge mɛ na bɛɛ ye wɛ. I ku gāanu ganu sɔsi ye sɔɔ, i ku maa gāanu ganu kawa. ³ Bɛɛn nɔni yi wa ye Gusunɔ bɛɛn Yinni u kua Baali Peorigiin sɔ. U tambu kpeerasia kpuro bɛɛ sɔɔ be ba da ba nùn sāwa. ⁴ Adama bɛɛ be i Gusunɔ bɛɛn Yinni naane sāa, bɛɛya i wāa wāaru sɔɔ gisɔ.

⁵ Wee na bɛɛ yiirebu ka woodaba wɛ nge mɛ Gusunɔ bɛɛn Yinni u man sɔɔwa n ko. I ko i ye mɛm nɔɔwawa tem mɛ u koo bɛɛ wɛ sɔɔ. ⁶ I n ye mɛm nɔɔwa ma i ye swīi dee dee, bwese ni nu tie nù n wooda ye nua, nu koo bɛɛ garisiwa yērobu

ka bwisigibu, kpa nu nɛɛ, anna a bwese baka ten yɛru ka bwisi wa! ⁷ Sà n Gusunɔ besen Yinni somiru kana u ra n ka sun wãa saa kpuro. Bweseru gara wãa baa ni nu kpãaru bo sɔɔ, te ta Yinni mɔ nge mɛ? ⁸ Bweseru gara wãa baa ni nu kpãaru bo sɔɔ tɛn yiirebu ka ten woodaba ba sãa dee dee nge wooda be na bɛɛ wɛ gisɔ?

Isireliba ba yɔra

Yinni Gusunɔn wuswaaɔ

Horebun guurɔ

⁹ I n tii sɛ kpa i ku duari bɛɛn wãaru kpuro sɔɔ ye i wa ka nɔni. I ku maa de yu yari bɛɛn gɔrun di. I ye bɛɛn bibu ka maa bɛɛn bibun bibu nɔɔsio.

¹⁰ I tɔɔ te yaayo tɛ sɔɔ i da i yɔra Gusunɔ besen Yinnin wuswaaɔ Horebun guurɔ sanam mɛ u man sɔɔwa u nɛɛ, n bɛɛ Isireliba kpuro mennama win mi, kpa u bɛɛ win woodaba sɔ, kpa i gia nge mɛ i ko i ka nùn mɛm nɔɔwa bɛɛn wãarun tɔru kpuro sɔɔ kpa i maa ye bɛɛn bibu nɔɔsia. ¹¹ Ma i mennama i na i yɔra guu ten nuurɔ tɛn min di dɔɔ buri yi yarimɔ yi wɔllu girari dɔɔ wiisu ka guru wii wuroru sɔɔ.

¹² Ma Yinni Gusunɔ u ka bɛɛ gari kua dɔɔ yara sɔɔn di. I win nɔɔ nua adama i n nùn wa. ¹³ U ka bɛɛ arukawani bɔkua u nɛɛ, i win wooda wɔkuru mɛm nɔɔwɔ te u yorua kpee bɛsi yiru sɔɔ. ¹⁴ Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u man yiire n bɛɛ wooda wɛ kpa i ye mɛm nɔɔwa tem mɛ i ko i mwa sɔɔ.

Ba Isireliba kirɔ mɔ

bũu sãanun sɔ

¹⁵ Wee, i n Yinni Gusunɔn tii wa sanam mɛ u ka bɛɛ gari kua dɔɔ yara sɔɔn di Horebun guurɔ. Yen

sō, i n tii sɛ, ¹⁶ i ku ra ka nùn torari i bwāarokunu ko ni nu ka tən durə weenɛ n̄ kun mɛ tən kurə, ¹⁷ n̄ kun mɛ yaa ye ya sīimə tem sɔɔ, n̄ kun mɛ gunə, ¹⁸ n̄ kun mɛ yaa ye ya kabirimə temə, n̄ kun mɛ swāa. ¹⁹ I n n̄ni seeya wəllə i ka sōɔ ka suru ka kperi mɛeri ka kpuro ye ya wāa mi, i ku de yu bɛɛ gawa i ka yiira i ye sã. Yeba kpurowa Gusunə bɛsɛn Yinni u handunian bwesenu kpuro deria nu n mə. ²⁰ Adama bɛɛ, u bɛɛ n̄ma n̄nua u yara Egibitigibun n̄ni yi ba bɛɛ sōmən di kpa i n ka sãa win tambu nge mɛ i sãa gisə.

²¹ Ma Gusunə bɛsɛn Yinni u ka man m̄ru kua bɛɛn sō. U b̄rua u nɛɛ, na n̄ Yuudeni t̄buramə, na n̄ maa duə tem gem mɛ sɔɔ, mɛ u koo bɛɛ w̄ɛ i n mə. ²² Miniwa kon kpuna n gbi. Na n̄ Yuudeni t̄buramə. Adama bɛɛ, i ko ye t̄bura kpa i tem gem mɛ mwa i sina mi. ²³ I n tii sɛ kpa i ku duari arukawani ye Gusunə bɛsɛn Yinni u ka bɛɛ b̄kua. I ku ra tii bwāarokunu kua ni nu ka gāanu weenɛ ni u bɛɛ yinari i ko. ²⁴ Domi Gusunə bɛsɛn Yinni u s̄awa nge d̄ɔ wi u ra kam koosie, u maa sãa nisinugii.

²⁵ I n sina n ka tɛ tem mɛ Gusunə bɛsɛn Yinni u bɛɛ n̄ɔ mwɛɛru kua sɔɔ, ma i bibu ka debuminu wa, i ku ra nùn torari i tii bwāarokunu kua ni nu ka gāanu weenɛ, i ku maa k̄sa gaa ko ye ya koo win m̄ru seeya. ²⁶ I n tora ten bweseru kua, na bɛɛ sōmə na siremə gisə, wəllu ka tem mu sãa n̄n seeda ma i ko i gbiwa tem mɛ i ko i mwa mi sɔɔ Yuudenin guru giə. Bɛɛn wāaru ta n̄ daka d̄ɔ. Ba koo bɛɛ kpeerasiawa mam mam. ²⁷ Yinni Gusunə u koo de i n yarinɛwa bwese tukunun suunu sɔɔ kpa i kun dabi yāatem mi u dera i yoru dimə. ²⁸ Miya

i ko i būnu sã ni tamba kua ka dāa n̄ kun m̄ ka kpenu ni nu ku ra yam wa, nu ku ra gari n̄, nu ku ra maa nuburu n̄. ²⁹ Miya i ko i Gusun̄ besen Yinni kasu. I n n̄n kasu ka b̄en gōru kpuro, ka b̄en bwēra kpuro, i ko i n̄n wa. ³⁰ Ye na b̄e sōwa mi kpuro yā n̄ koora, ma i wāa n̄ni swāaru sō, i ko i gōsiramawa Gusun̄ besen Yinnin mi kpa i wure i n̄n m̄m n̄owa. ³¹ Domi u sāawa w̄n w̄ndugii wi u kun b̄e derim̄. U n̄ b̄e kpeerasiam̄. U n̄ maa duarim̄ arukawani ye u ka b̄en baababa b̄kua ka b̄ri.

Isireliba ba kua seeda

³² I bwisikuo ye ya koora yellu, ye ya koora t̄e t̄ebun di saa m̄n di Gusun̄ u t̄onu taka kua handunia sō. I bwisikuo ye ya koora handunian goonu n̄n̄ kpuro sō. Gāa maamaakiginu ganu nu koore nge nini? I n̄ore ba gāanu gerure nge m̄ni? ³³ Bweseru gara wāa te Yinni Gusun̄ u ka gari koore dō yara sōn di nge b̄e ma ta wāa ta wasi? ³⁴ Yinni goo u win t̄ambu w̄rare ben yib̄er̄eban n̄man di ka win dam bakam, ka laakar̄i m̄er̄ibu, ka ȳrenu, ka s̄m maamaakiginu, ka tabu, ka win dam ka gāa nanumginu nge m̄ Gusun̄ besen Yinni u Egibitigibu kua b̄en wuswaa? ³⁵ B̄eya i kua seeda kpa i ka gia ma Gusun̄ turowa u sāa Yinni. Goo maa sari nge wi. ³⁶ U dera i win n̄o nua w̄llun di u ka b̄e sōsinu w̄ kpa i ka n̄n m̄m n̄owa. U maa dera i dō wa tem̄ ma u ka b̄e gari kua wi sōn di. ³⁷ U b̄en baababa k̄ia ma u b̄e gōsa b̄e be i sāa ben bibun bweseru. Yen s̄n̄a u b̄e yarama Egibitin di ka win dam bakam. ³⁸ U b̄e bwese tukunu gira ni nu b̄e dabiru ka dam kere ma u b̄e kpara u ka dua ben tem̄ u b̄e mu w̄ nge

mε i waamō gisō. ³⁹ N n mēn na, i bwisikuo gisō kpa i n yē ma Gusunō turowa u sãa Yinni wāllo ka temō. Goo maa sari nge wi. ⁴⁰ I win woodaba ka win yiirebu mēm nōwō bi na bεε wēemō gisō, kpa i wa i n bōri yendu mō bεε ka bεen bibun bweseru kpa bεen wāaru tu daka da tem mε sō, mε Gusunō bεen Yinni u bεε wēemō.

Mōwisi u wusu ita gōsa

mi ba ko n da kpikuru de

⁴¹ Mōwisi u wusu ita gōsa Yuudenin sōo yari yeru gia, ⁴² kpa su n sãa kpiki yenu. Wi u tōnu gō ka samba, u n daa ka yēro mōru nēni, u ko n da kpikuru de mi, u ka win wāaru bere. ⁴³ Rubenin tem sōo, u Beseri gōsa ye ya wāa gunguru wāllo mi gāanu ku ra kpi. Gadin temō, u Ramōti gōsa ye ya wāa Galadiō. Manasen tem sōo, u Golani gōsa ye ya wāa Basanin temō.

MŌWISIN SŌSIRU YIRUSE

⁴⁴⁻⁴⁵ Mōwisi u Isireliba yiirebu ka woodaba ka sōosinu wē sanam mε ba yarima Egibitin di. ⁴⁶ Saa ye, ba wāa Yuudenin sōo yari yeru gia wōwāo, Bēti Peorin deedeeru, Sihoni, Amōreban sina bokon temō wi u wāa Hēsiboniō. Wiya Mōwisi ka Isireliba ba kamia sanam mε ba yarima Egibitin di. ⁴⁷ Ma ba win tem mwa ka maa Ogu, Basanin sina bokon tem. Amōreban sinambu yiru ye, ba raa wāawa ba bandu dii Yuudenin guru giō sōo yari yeru gia. ⁴⁸ Ben tem mēn nōo bura yera dawa Aroεεo, Aanōon daarun goorō sere n ka girari guu te ba mō Hεemōwō te ba maa sokumō Siōni, ⁴⁹ ka tem mε mu wāa Yuudenin wōwāo sōo yari yeru gia n ka

girari nim wōku bōruguu sere n ka da guu te ba
mò Pisigan nuurō.

Wooda wākuru

5

¹ Mōwisi u Isireliba kpuro sokusia ba mēna ma
u bu sōwa u nē, bē Isireliba i wooda ka yiirebu
swaa dakio i nō bi na bē wēmō gisō. I bu nenuō
kpa i bu mēm nōwa mam mam. ² Gusunō bēsen
Yinni u ka sun arukawani bōkua Horebun guurō.
³ N n bēsen baababa tōna u ka ye bōkua, adama ka
bēsen tiwa bēse be sa wāa sa wasi mini gisō. ⁴ Yinni
Gusunō u ka bē gari kua nōni ka nōni guuru wōllo
saa dōo yara sōn di. ⁵ Saa ye sōo, ma na yō bē ka win
suunu suunuka sōo na ka bē tūsiāmō ye u gerumō,
domi i n yōwe guu ten wōllo yēn sō i dōo win bērum
mō. U nē,

⁶ wiya u sāa Gusunō bēsen Yinni. Wiya u sun
yarama Egibitin di mi sa raa wāa sa yoru dimō.

⁷ U maa nē, sa n ko n maa Yinni goo mō wi baasi.

⁸ Su ku ra tii bwāaroku gagu kua ga n ka gāanu
weene wōllo, n kun mē temō, n kun mē nim sōo.

⁹ Su ku ra yiira su nu sā. Domi wi, Gusunō bēsen
Yinni u sāawa nisinugii. U ra baababan durum
mōru mwe ben bibun mi, be ba nūn tusan suunu
sōo sere ka ben bibun bibō. ¹⁰ Adama be ba nūn
kī ma ba win woodaba mēm nōwammē u ra ben
bibun bweserun nōrēm nōrēm (1.000) wōnwōndu
kue.

¹¹ Su ku ra wi, Gusunō bēsen Yinnin yīsiru soku
kam. Domi wi u win yīsiru soka kam, u koo yēro
sēyasia.

¹² Su tǝ wērarugiru mēm nǝwǝ su tu bēere wē nge mē wi, Gusunǝ bēsen Yinni u sun yiire. ¹³ Sǝ nǝba tia sǝra sa ko n da bēsen sǝma kpuro ko. ¹⁴ Adama sǝ nǝba yiruseru ta sǝawa Gusunǝ bēsen Yinnin tǝru tē sǝ u wēra. Yen sǝ, su ku ra sǝmburu garu ko bēse ka bēsen bibu ka bēsen sǝm kowobu ka bēsen ketēba ka bēsen ketekunu, bēsen yaa sabenu kpuro gesi, ka maa sǝ wi u wǝa bēsen yenuǝ. Bēse kpuro sa ko wērawa. ¹⁵ Su yaayo nge mē sa raa yoru dimǝ Egibitiǝ, ma wi, Gusunǝ bēsen Yinni u sun yarama min di ka win dam bakam. Yen sǝna u sun yiire su tǝ wērarugii te mēm nǝwa.

¹⁶ Su bēsen tundobu ka bēsen mērobu bēere wēeyǝ nge mē wi, Gusunǝ bēsen Yinni u sun yiire kpa bēsen wǝaru tu daka da kpa sa n bǝri yendu mǝ tem mē u sun wē sǝ.

¹⁷ Su ku ra tǝnu go.

¹⁸ Su ku ra sakararu ko.

¹⁹ Su ku ra gbēni.

²⁰ Su ku ra goo gari mani.

²¹ Su ku ra bēsen tǝnusin kurǝ binē ko, n̄ kun mē win diru, n̄ kun mē win gberu, n̄ kun mē win sǝm kowo tǝn durǝ n̄ kun mē tǝn kurǝ, n̄ kun mē win ketē, n̄ kun mē win keteku, win gǝanu kpuro gesi.

²² Gari yiniwa Yinni Gusunǝ u nǝ sua guuru wǝllǝ u bēse win tǝmbu kpuro sǝwa dǝ yara sǝn di ka guru wii wuroru sǝn di ka guru wii sinumgirun di, u n̄ gǝanu sosi. Yen biru, u ye yorua kpee bēsi yiru sǝ u man wē.

Mǝwisi u sǝawa Yinni Gusunǝn gǝro

²³ Sanam mē i Yinni Gusunǝn nǝ ge nua guru wii sinumgiri sǝn di, guuru wǝllǝ tēn mi dǝ u wǝa, yera bēen bwese kērin wirugibu ka bēen guro

gurobu ba na ne Mōwisin mi. ²⁴ Ma ba nee, wee Gusunō besen Yinni u bu win yiikon girima ka win kpāaru sōsi. Ba win nō nua dō yara sōn di. Giso, ba wa ma Gusunō u ka tumbu gari kua ma ba wāa ba n gu. ²⁵ Adama mban sōna ba koo de dō boko wi, u bu di kpa bu gbi. Domi bà n Gusunōn nō nōmō me, ba koo gbi. ²⁶ Wara u Yinni Gusunō wi u ra n wāan gari nōre dō yara sōn di nge be, ma yēro u wāa u n gu. ²⁷ Yen sō, ne Mōwisi, n susio Gusunō besen Yinnin bōkuo kpa n swaa daki ye u gerua. Yen biru, kpa n bu ye nōsia. Ba koo ye nō, kpa bu ka ye sōmburu ko. ²⁸ Ma Yinni Gusunō u nua ye ba man sōwa. Ma u nee, ye ba gerua mi kpuro gari bureya. ²⁹ Bà n koo raa kpī bu nūn ben gōru wukia nge me, bu ka nūn bēere wē kpa bu win woodaba mēm nōwa, ba ko n daa bōri yendu mō be ka ben bibun bweseru sere ka baadommao. ³⁰ Yen sō tē, u nee, n doo n bu sō bu wuro ben kuu bekuruginō. ³¹ Adama u nee, ne, n sinō ka wi, kpa u man woodaba ka sōsinu ka yiirebu sō ye kon bu wē bu mēm nōwa tem me u bu wēmō sō.

³² Ma Mōwisi u maa bu sōwa u nee, i wooda be kpuro mēm nōwō mam mam be Gusunō besen Yinni u bēe wē. I ku ra gam gēra be sōn di. ³³ I swaa ye swīiyō mam mam kpa bēen wāaru tu dakaa da kpa i n bōri yendu mō tem me wi, Gusunō besen Yinni u koo bēe wē sō.

I Gusunō bēen Yinni kō

6

¹ Mōwisi u maa nee, wee wooda ka sōsi ni Gusunō besen Yinni u man yiire n bēe wē i mēm nōwa tem me i ko i mwa sō. ² Nge mēya i ko i

ka Gusunɔ besen Yinni beɛɛ wɛ beɛn wāarun tōru kpuro sɔɔ kpa i win woodaba ka win yiirebu mem nɔɔwa be na beɛ wɛemɔ beɛ ka beɛn bibu ka beɛn debuminu kpa beɛn wāaru tu wa tu dakaɔ da. ³ Beɛ Isireliba, i ko i ye swaa dakiwa kpa i ye mem nɔɔwa kpa i wa i n bɔri yendu mɔ kpa i marura i dabia nge me Gusunɔ besen baababan Yinni u sun sɔɔwa sanam me u sun tem nɔɔ mwɛɛru kua mi tim ka bom mu kokumɔ.

⁴ Beɛ Isireliba, i swaa dakio i nɔ. Gusunɔ besen Yinni turowa u sãa kpuron Yinni. ⁵ I nùn kɔɔ ka beɛn gōru kpuro ka beɛn bwɛra kpuro ka beɛn dam kpuro. ⁶ Wooda be na beɛ wɛemɔ gisɔ, i de ba n wāa beɛn gōruɔ. ⁷ I beɛn bibu yen keu kuo kpa i n da ka bu yen gari ko yenuɔ ka swaaɔ i n wuu dɔɔ ka saa ye i ko i kpuna ka saa ye i seewa. ⁸ I de ya n gbini si beɛn nɔmɔ ka beɛn sirinɔ kpa i ku ra ka ye duari. ⁹ I ye yoruo beɛn dian gambon kadiriba sɔɔ ka wuun duu yerun kɔnnɔɔ.

Isireliba, i ku Gusunɔ

besen Yinni duari

¹⁰ Sanam me Gusunɔ besen Yinni u koo beɛ kpara u ka da tem me u koo beɛ wɛ sɔɔ, nge me u besen baababa, Aburamu ka Isaki ka Yakɔbu nɔɔ mwɛɛru kua, i ko i wuu bakasu ka wuu burɔsu wa si i n banɛ, ¹¹ ka yenu si su arumani bwese bweseka yiba ye i n kasu ka dɔkɔba be i n gba ka resamba ka olifiba be i n duure. ¹² I ko i dīanu wa siki siki i n dimɔ. Adama i n tii sɛ kpa i ku ra Gusunɔ besen Yinni duari wi u sun yara Egibitin di mi sa yoru di. ¹³ I ko i nùn nasiawa kpa i n wi turon wāaru wāa. Win yīsira i ko i n da ka bōre. ¹⁴ I ku ra da i bwese tuku ni nu ka beɛ sikerenen būnu sã.

15 Domi Gusunō besen Yinni u wāa besen suunu sō. U sāawa nisinugii. N n men na, i n tii se. I ku ra win mōru seeya kpa u beε kpeerasia handunia sō. 16 I ku ra win dam mēeri i ka wa me mu ne nge me i kua sanam me i wāa Maṣaā. 17 Adama i win woodaba ka win sōsinu ka win yiire bi u beε wē mem nōwō dee dee. 18-19 I n mō ye ya wā Yinni Gusunōn nōni sō, i ko i bōri yendu wa kpa i tem gem me mwa sanam me u beεn yiberēba gira u kpa. Domi u besen baababa nō mwēeru kua ka bōri u neε, u koo bu mu wē.

20 Sō teeru beεn bibu bà n beε bikia ba neε, mban sōnā Gusunō besen Yinni u beε wooda beni ka sōsi nini ka yiire bini wē, 21 kpa i bu wisi i neε, sa raa sāawa Egibiti sunōn yobu Egibiti mi, ma Yinni Gusunō u sun yarama min di ka win dam bakam. 22 U sōm maamaakiginu kua nu kpā besen nōni biru. Niya u ka Egibitigii be, ka ben sina boko ka win yenugibu nōni swāaru kpēε. 23 Ma u sun yarama min di u ka sun da tem me sō, me u besen baababa nō mwēeru kua ka bōri u neε, u koo bu wē. 24 Gusunō besen Yinni u sun yiire u neε, su wooda be kpuro mem nōwō, kpa su nūn beεre wē. Saa yera bōri yenda ko n sun wāasi baadomma kpa u n sun kōsu nge me u mō gisō. 25 Sā n wooda be kpuro mem nōwō dee dee nge me u sun yiire, saa yera sa ko n sāa gemgibu win wuswāā.

Isireliba ba sāawa

Yinni Gusunōn tōmbu

7

1 Gusunō besen Yinni u koo de i du tem me i ko i mwa sō kpa u bwese dabi nini gira beεn wuswaan

di. Niya, Hētiba ka Girigasiba ka Amōreba ka Kananiba ka Feresiba ka Hefiba ka Yebusiba. Nu sāawa mi bwesenu nōba yiru ni nu bēē dabiru kere ma nu bēē dam kere. ² U koo bēē bu nōmu bēria kpa i bu kamia i kpeerasia. I ku ra ka bu arukawani bōke, i ku ra maa ben wōnwōndu ko. ³ I ku ra ka bu nō tīa ko i suana bēē ka be. I ku ra bēēn bīi wōndiaba ben bīi aluwaasiba kē bu sua kurōbu. I ku ra maa ben bīi wōndiaba kasu bēēn bīi aluwaasiba bu sua kurōbu. ⁴ Domi ba koo de bēēn bibu bu gēra Yinni Gusunōn swaan di bu ben būnu sã, kpa Yinni Gusunō u ka bēē mōru ko u bēē kpeerasia mii mii. ⁵ Wee nge mē i ko i bu kua. I ko i ben būu turanu suririwa, kpa i ben bwāarokunu kōsuku i dō mēni. ⁶ Domi i sāawa bwese te Gusunō bēēn Yinni u wuna nēnēm handunian bwese ni nu tie sōn di, kpa i n ka sã win tōmbu.

Yinni Gusunō u sāawa

naanēgii

⁷ N n mō yēn sō i bwesenu kpuro dabiru kere Yinni Gusunō u ka bēē arukawani bōkua. Bēēya i mam piiburu bo bwesenu kpuro sō. ⁸ Adama Yinni Gusunō u bēē kīwa ma u kī u win nō mweēru yibia te u bēēn baababa kua. Yen sōna u bēē yarama ka win dam bakam Egibiti sunōn yorun di.

⁹ Yen sō, i de i n yē ma Gusunō bēēn Yinniwa u sã Gusunō. U ra win arukawani nēnē ka be ba win woodaba mēm nōwammē sere ka ben bibun bweserun nōrōm nōrōmwō (1.000). Be ba nūn kī, u ku ra bu tōnu kandu kue. ¹⁰ Adama u ra be ba nūn tusa ben kōsa kōsiewa u bu kpeerasia yande. ¹¹ Yen sō, i win woodaba ka win yiirebu ka win sōsinu mēm nōwō ni na bēē wēēmō gisō, kpa i ka ye sōmburu ko.

¹² I n wooda be swaa daki, ma i bu mem nōwa, u ko n arukawani ye neniwa mam mam ye u ka besen baababa bakua ka bōri. ¹³ U koo bee kīa kpa u bee domaru kua u de i dabia. U koo been bibu domaru kua ka dīa ni i duura ka dīa binnu ka dāa bii ni ba ra ka tam ko ka ni ba ra ka gum ko. U koo de been naa gōsu ka been yāa gōsu ka been boo gōsu su kuura tem me sō, me u nō mweeru kua ka bōri u nē, u koo been baababa wē. ¹⁴ U koo bee domaru kua n bwesenu kpuro kere. Bee sō, tōn durō goo, n kun me tōn kurō goo kun mō wīro. Mēya been yaa saberu gara kun maa gimare mō. ¹⁵ Yinni Gusunō u koo de baranu nu ka bee tonda. I yē bara kōsu ni u raa Egibitigibu sure. U n derimō ten garu tu bee deema. Adama be ba bee tusa, bera u koo nu sure.

¹⁶ I ko i bwesenu kpuro kpeerasiawa mam mam ni Yinni Gusunō u bee nōmu beria. I ku ra nin wōnwōndu ko, i ku ra maa nin būnu sā. Domi būu ni, nu ko n sāawa yina been sō.

Yinni Gusunōwa

u win tōmbu kōsu

¹⁷ Sōrōkudo i ko i gere been gōruō i nē, bwese ni, nu bee dam kere. Amōna i ko i ko i ka nu gira. ¹⁸ I ku nin berum ko. I yaayo ye Gusunō besen Yinni u Egibitigibu kpuro ka ben sunō kua. ¹⁹ Been nōni yi wa nōni swāa baka te u bu kpēe ka sōm maamaakigii ni u kua ka win dam bakam me u sōsi sanam me u bee yarama tem mēn di. Nge mēya u koo maa bwese ni kpuro kua nīn berum i mō mi. ²⁰ U koo nu susu bakanu sure sere be ba kisira ba kuku yenu kasu bu ka kpeera mam mam. ²¹ I ku diiri bwese nin sō. Domi Gusunō besen Yinni u ka bee wāa wi, wi u kpā ma u nanum mō. ²² U koo bee bwese ni kpuro

gira kpure kpure. I n̄ kp̄e i nu kpeerasia mii mii gbeeku yee yi ku ka bee yibusin sɔ. ²³ Gusunɔ besen Yinni wi, u koo bee bu nɔmu beria. U koo de bu duki su been wuswaan di sere bu ka kpeera mam mam. ²⁴ U koo bee ben sinambu nɔmu beria kpa i de ben yisiru tu ghi handunia sɔ. Ben goo kun yɔramɔ been wuswaaɔ. I ko i bu kpeerasiawa kpuro. ²⁵ I ko i ben bw̄arokunu dɔɔ meniwa. I ku nin sii geesu ka nin wura ye ba nu sebusie bine ko i sua kpa yu ku raa ko been yina. Domi ya s̄awa disi wi, Gusunɔ besen Yinnin mi. ²⁶ I ku ra bw̄aroku nin bweseru duusia been diaɔ. I n kua me, i ko kam kowa ka ni sannu. I ko i nu bw̄era yariwa, i nu garisi disiginu. Domi nu koo kam kowa.

Yinni Gusunɔ u Isireliba

see yasia gbaburɔ

8

¹ I wooda be mem nɔɔwɔ be na bee w̄emɔ gisɔ kpa been hunde yu dakaɔ da, kpa i marura i dabia, kpa i du tem me sɔ, me Yinni Gusunɔ u nɔɔ mw̄eeru kua ka b̄ori u nee, u koo been baababa w̄e. ² I yaayo sanum bakam me Gusunɔ besen Yinni u dera sa s̄ia gbaburɔ sere w̄ɔ weeru. Ma u besen laakarɔ m̄era, u dera sa n̄ni s̄ɔra su ka tii kawa kpa u ka besen ḡorun bwisikunu gia, kpa u wa s̄a n ko win wooda mem nɔɔwan na, n̄ kun me su ye yina. ³ U dera sa n̄ni s̄ɔra sa wahala kua ḡorun s̄, su ka tii kawa ma u sun manna w̄e, d̄ia ni bese ka besen baababa sa n̄ daa ȳe. Nge m̄eya u ka sun s̄ɔsi ma t̄onu kun ko n w̄a d̄ianu t̄onan s̄ ma n kun m̄o wi, Gusunɔn gere kpuron s̄. ⁴ W̄ɔ weeru ye sɔ, besen ȳanu kun kpeere, besen naasu kun maa m̄sire. ⁵ I n ȳe

ma Gusunɔ besen Yinni u sun nɔni dokewa nge me tɔnu u ra win bii nɔni doke. ⁶ I Gusunɔ besen Yinnin woodaba mem nɔɔwɔ i sɪ win swɛɛ sɔɔ, kpa i nɔn nasia.

Kirɔ kɔkiribun sɔ

⁷ Gusunɔ besen Yinni u koo bɛɛ duusia tem gem sɔɔ, mi nim tori ka yerusu ka bwii dabira wɔa wɔwi sɔɔ ka guunɔ. ⁸ Alikama ka dobi ka dɔa bii ni ba mɔ resɛm ka figi ka gerenadi ya kpia tem me sɔɔ ma mu olifin gum ka tim yiba. ⁹ Tem me sɔɔ, i ko i dɪanu wa nu n kpɔ i di, i n maa gɔanu ganun yɔaru mɔ. Men kpenu nu ko n sii wɔkusu mɔ, kpa men guunun sɔɔwɔ sii ganda n wɔa. ¹⁰ Sanam me i dɪanu wa i di i deba, i Gusunɔ besen Yinni siaro tem gem me u bɛɛ wɛn sɔ.

¹¹ I n tii sɛ kpa i ku ra Gusunɔ besen Yinni duari. I ku ra win woodaba ka win sɔɔsinu ka win yiirebu mem nɔɔbu yina be na bɛɛ wɛɛmɔ gisɔ. ¹² I ko i dɪanu wa i di i debu kpa i dii geenu bani i n wɔa ni sɔɔ. ¹³ Bɛɛn ketɛba ka bɛɛn yɔanu ka bɛɛn bonu nu koo marura nu dabia kpa bɛɛn sii geesu ka bɛɛn wura ka bɛɛn arumani bwese bweseka ye i mɔ yu kuura. ¹⁴ Saa ye sɔɔ, i n tii sɛ kpa i ku ra tii sua i Gusunɔ besen Yinni duari wi, wi u sun yarama Egibitin di, mi sa raa yoru dimɔ. ¹⁵ U dera sa sɪa gɔabu baka nanumgiru sɔɔ mi wɛɛ dɛɛgii ka nii yi wɔa, mi tem mu gɔbere, nim sari, ma u dera nim mu kokuma kperun di besen sɔ. ¹⁶ U sun manna wɛ gɔaburu mi, sa di ye besen baababa ba n daa yɛ. Ma u dera sa nɔni sɔɔra su ka tii kawa kpa u ka besen laakari mɛɛri u sere sun gea kua. ¹⁷ I n tii sɛ kpa i ku ra gere i nɛɛ, bɛɛn hania ka bɛɛn tiin dama i ka arumani ye wa. ¹⁸ I yaayo ma Gusunɔ besen Yinniwa u bɛɛ dam

wě i ka arumani ye wa. Ma u arukawani ye sire ye u ka bešen baababa bākua ka bōri nge mē i waamō gisō.

¹⁹⁻²⁰ I kun Gusunō bešen Yinni mem nōowe, ma i nūn duari, i da i būnu yiirammē i sāamō, na bēē sōomō na siremō gisō, i ko i kpeerawa nge mē u bwese ni kpeerasia bešen wuswaaō.

Yinni Gusunō u Isireliba

durom kua

9

¹ Bēē Isireliba, i swaa dakio i nō. Wee gisō, i ko i Yuudenī tōbura kpa i bwese bakanu gira ni nu bēē dam kere, kpa i ben wuu bakasu mwa si ba gbāranu toosi nu gunu too. ² I Anakiba yē. Ba dam mō, ma ba gunu. I maa nōore ba ben gari gerumō ba mō, wara u koo kpī u yōra ben bweserun wuswaaō. ³ Wee i ko bu gira. Gisō i ko i gia ma Gusunō bešen Yinnin tiiwa u ko n bēē gbiiye nge dōō wi u ra kpuro kam koosie. U koo de bu yarina bēēn wuswaan di u bu kpeerasia. I ko i bu gira kpa i bu kam koosia fuuku nge mē Yinni Gusunō u bēē sōōwa.

⁴ Sanam mē Gusunō bešen Yinni u koo bēē bu gira bēēn wuswaan di, i ku ra tii sua i nēē, bēēn gean kobun sōna Yinni Gusunō u bēē duusia tem mē sōō. Domi bwese nin kōsan kobun sōna u koo nu gira bēēn wuswaan di. ⁵ N n mō gea ye i mōn sōna i ko i ben tem mē mwa. Ben kōsan kobun sōna Gusunō bešen Yinni u koo bu gira bēēn wuswaan di, kpa win nōō mwēeru tu ka sirera te u bešen baababa, Aburhamu ka Isaki ka Yakōbu kua ka bōri. ⁶ I n yē ma n n mō bēēn gean kobun sōna Gusunō bešen

Yinni u bɛɛ tem gem mɛ wɛɛmɔ i n mɔ. Domi i sãawa bwese te ta ku ra mɛm nɔ.

Isireliba ba tora

⁷ I yaayo nge mɛ i Gusunɔ besɛn Yinnin mɔru seeya gɓaburɔ. Saa dɔma tɛn di i yarima Egibitin di sere i ka tunuma mini, i ra n nùn seesimɔwa.

⁸ I win mɔru seeya guu te ba mɔ Horebuɔ, ma u ka bɛɛ mɔru kua u gɔru doke u bɛɛ kpeerasia. ⁹ Sanam mɛya na yɔɔwa guuru wɔllɔ n ka woodan kpee besi mwa yì sɔɔ arukawani ye Yinni Gusunɔ u ka bɛɛ bɔkua ya yorua. Na sinawa migum sɔɔ sɔɔ weeru ka wɔkuru weeru, na n di, na n maa nɔra.

¹⁰⁻¹¹ Sɔɔ sɔɔ weeru ka wɔkuru wee ten biru, yera Yinni Gusunɔ u man kpee besi yiru ye wɛ, yì sɔɔ win tii u woodaba kpuro yorua, be u bɛɛ sɔɔwa dɔɔ yara sɔɔn di sanam mɛ i mɛnnɛ guurun nuurɔ. Kpee besi yiya yì sɔɔ ba arukawani yen wooda yorua. ¹² Ma u man sɔɔwa u nɛɛ, n seewo kpa n sara fuuku fuuku. Domi bɛɛ nɛn tɔn be na yarama Egibitin di, i kɔsa kua. I gɛra fuuku win swaan di ye u bɛɛ sɔɔsi. I sisu yania i ka tii bwãaroku kua. ¹³ Ma u maa nɛɛ, u wa ma i sãawa bwese te ta degangam mɔ. ¹⁴ N be de u bɛɛ kpeerasia, kpa u bɛɛn yĩsiru go handunia sɔɔ, kpa u man ko bwese damgiru te ta koo bɛɛ dabiru kera. ¹⁵ Ma na gɔsirama na sarama guu ten min di, tɛn wɔllɔ dɔɔ u wãa. Na kpee besi yiru ye nɛni yì sɔɔ arukawanin wooda ya yorua. ¹⁶ Ma na mɛɛra na deema wee, i Gusunɔ besɛn Yinni torariwa ka gem. I sisu yania i ka tii bwãaroku kua ga ka naa buu weenɛ. Geema, i gɛrawa fuuku fuuku win swaan di ye u bɛɛ sɔɔsi. ¹⁷ Ma na kpee besi yiru ye na nɛni mi mɛnna na sura na kɔsuka bɛɛn wuswaaɔ.

Məwisi u Yinni Gusunə

somiru kana Isireliban sã

¹⁸ Yen biru, na kpuna Yinni Gusunən wuswaaɔ sɔɔ sɔɔ weeru ka wɔkuru weeru nge yellu, na n̄ di, na n̄ maa n̄ra bɛɛn torarun sɔ te i kua Yinni Gusunən n̄ni sɔɔ ma ta win m̄ru seeya. ¹⁹ Ma berum man mwa win m̄ru yen kp̄aarun sɔ ye ya dera u k̄i u bɛɛ kpeerasia. Adama d̄ma te, u kpam n̄n kanaru mwa. ²⁰ Yinni Gusunə u maa ka Aroni m̄ru kua too, ma u k̄i u n̄n go. Adama na maa kanaru kua win sɔ t̄ɔ te sɔɔ. ²¹ Ma na bw̄aroku ge sua ge i kua ga ka naa buu weene mi, ḡen sɔ i tora, ma na gu kp̄ɛ d̄ɔ sɔɔ. Na gu munia ga buuru kua nge tua ma na ye wisi nim bwerɔ t̄en nim mu saramam̄ guurun di.

²² I maa Yinni Gusunən m̄ru seeya Taberaɔ ka Masaa ka Kiburɔti Hatafaɔ. ²³ Sanam m̄e u bɛɛ ḡɔra Kadesi Baanɛaɔ u n̄ɛ, i doo i tem m̄e mwa m̄e u bɛɛ w̄ɛm̄, i n̄n seesiwa wi, wi u s̄aa Gusunə bɛɛn Yinni. I yina i bɛɛn naan̄ doke wi sɔɔ. I n̄ maa win gere m̄m n̄ɔwɛ. ²⁴ I ra n̄ Yinni Gusunə seesim̄wa saa m̄n di na bɛɛ ȳɛ.

²⁵ Ma na kpuna Yinni Gusunən wuswaaɔ na n̄n kana sɔɔ sɔɔ weeru ka wɔkuru weeru ȳen sɔ u n̄ɛ, u koo bɛɛ kpeerasia. ²⁶ Ma na n̄n kana na n̄ɛ, Gusunə n̄n Yinni, a ku wun̄en t̄ambu kpeerasia be ba s̄aa wun̄en arumani, be, be a yakia wun̄en kp̄aarun saabu, ma a bu yarama Egibitin di ka wun̄en dam bakam. ²⁷ A wun̄en s̄am kowobu, Aburhamu ka Isaki ka Yakɔbu yaayo. A ku wun̄en t̄ambun degangam ka ben nuku k̄suru ka ben toranu m̄ɛri, ²⁸ kpa t̄on b̄en tem di a bu yarama bu ku raa gere bu n̄ɛ, wun̄e Yinni Gusunə a n̄ kp̄ɛ a ka

bu dawa tem me a bu nõo mwæeru kua sɔɔ. A n̄ bu kīwa. Yen sōna a bu yarama a ka de bu gbi gbaburɔ. ²⁹ N sere deema ba sãawa wunɛn tɔmbu ka wunɛn arumani ma a bu yarama Egibitin di ka wunɛn dam bakam.

Yinni Gusunɔ u suuru kua

10

¹ Saa ye sɔɔ, Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ, n kpee bɛsi yiru dākuo yi n ka yionɔ weenɛ kpa n kpakororu ko ka dāa kpa n yɔɔma win mi guuru wɔllɔ. ² U koo maa wooda be ba raa wāa kpee bɛsi yi na kɔsuka sɔɔ yore kpee bɛsi yini sɔɔ, kpa n yi doke kpakororu sɔɔ. ³ Ma na kpakoro te kua ka akasian dāa. Na kpee bɛsi yiru ye dāka yi ka yionɔ weenɛ. Ma na yɔɔwa guu ten wɔllɔ na kpee bɛsi yi nɛni. ⁴ Ma Yinni Gusunɔ u wooda waku te ta raa yorua kpee bɛsi yionɔ sɔɔ yorua yini sɔɔ, be u raa bɛɛ sɔɔwa dɔɔ yara sɔɔn di dɔma te i ka mɛnna guu ten nuurɔ. Ma u man yi wɛ. ⁵ Ma na gɔsirama na sarama guu ten wɔllun di. Ma na kpee bɛsi yi doke kpakoro te na kua mi sɔɔ. Miya yi wāa nge me Yinni Gusunɔ u man yiire n ko.

⁶ Yen biru, bɛɛ Isireliba sa doona Beerɔtu Bɛnɛ Yakanin di sa da Mɔseraɔ. Miya Aroni u kpuna u gu ma sa n̄n sika mi. Ma win bii Eleasaa u kua yāku kowo win ayerɔ. ⁷ Saa min di, ma sa da Gudugodaɔ. Saa Gudugodan di, ma sa da Yotibataɔ, tem mi daru tori yiba. ⁸ Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u Lefin bwese kɛra gɔsa, ma u bu yiire u nɛɛ, bera ba ko n da win woodan kpakororu sɔbe kpa ba n da sɔmburu ko win sãa yerɔ. Kpa ba n da maa Isireliba domaru kue ka win yĩsiru. Sɔmbu tera ba ra ko sere ka gisɔ. ⁹ Yen

sōna Lefiba ba n̄ tem wa ben mero bisibun suunu sō. Yinni Gusunōgia ya sāa ben tubi nge m̄ u bu sōwa.

¹⁰ Ma na sina guuru w̄llu mi, sō sō weeru ka w̄kuru weeru nge m̄ na raa kua yellu. Ma Yinni Gusunō u maa n̄n kanaru mwa u n̄ē, u n̄ maa b̄ē kpeerasiamō. ¹¹ Ma u man sōwa u n̄ē, n̄ seewo n̄ da n̄ b̄ē gbiya kpa i da i tem m̄ mwa m̄ u b̄rua u n̄ē, u koo b̄ēsen baababa w̄.

Kīru ka m̄m n̄abun wooda

¹² Tē, b̄ē Isireliba, ye Gusunō b̄ēsen Yinni u kī, yera i n̄n nasia, i n̄ s̄imō win sw̄ē kpuro sō, kpa i n̄n kīa i n̄ n̄n s̄āmō ka b̄ēsen ḡru kpuro ka b̄ēsen bw̄era kpuro, ¹³ kpa i win woodaba ka win yiirebu m̄m n̄owa be na b̄ē w̄ēmō gisō kpa i wa i n̄ b̄ori yendu mō. ¹⁴ Domi wiya u w̄llu mō ka tem ka ye ya w̄a m̄ sō. ¹⁵ B̄ēsen baababa t̄nawa u ka arukawani b̄okua ma u bu kīa. Yen biru, bwesenu kpuro sō, b̄ēya u ḡsa b̄ē be i sāa ben bibu nge m̄ i waamō gisō. ¹⁶ Yen sō, i n̄n tii w̄ēyo mam mam kpa i ku maa n̄n seesi. ¹⁷ Domi u s̄awa w̄llun Yinni ka yinnibun Yinni. U kp̄a, u dam mō, ma u nanum mō. U ku ra goon n̄nu m̄eri, u ku ra maa n̄m biran k̄ru mw̄. ¹⁸ U ra gobekuba ka ḡminibu ben gem w̄, kpa u s̄bu kīru s̄ōsi u bu d̄ianu ka ȳnu w̄. ¹⁹ Yen sō, i s̄bu kīō b̄ēsen tii, domi i raa s̄oru di Egibitiō.

²⁰ I Gusunō b̄ēsen Yinni nasio kpa i wi turo sā. I ka n̄n maninō, kpa i n̄ da b̄ōre ka wi turon ȳsiru. ²¹ Wiya n̄ ween̄ i siara domi u s̄awa b̄ēsen Yinni. U maa ḡa baka nanumginu kua b̄ēsen suunu sō sa wa ka n̄ni. ²² B̄ēsen baababa ba s̄awa t̄mbu wata

ka wɔkuru sanam mɛ ba da Egibitiɔ. Adama tɛ, u dera sa dabia nge wɔllun kperi.

Mɔwisi u Isireliba yaayasiama

ye Yinni Gusunɔ u kua ben sɔ

11

¹ I Gusunɔ bɛsɛn Yinni kɔ kpa i win yiirebu ka win sɔɔsinu ka win gere ka win woodaba mɛm nɔɔwa baadomma. ² Tɛ, na n ka bɛn bibu gari mɔ, be, be ba n wa, ba n maa yɛ nge mɛ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u win dam sɔɔsisina. Adama bɛn tiwa na ka gari mɔ, bɛɛ be i win kpɔaru ka win dam bakam seeda kua ³ ka sere maa maamaaki nanungia ye u kua u ka Egibitin sunɔ ka win temgibu kpuro sɛɛyasia. ⁴ I yɛ ye u ben tabu kowobu ka ben dumi ka ben tabu kɛkɛba kua. U dera nim wɔku ge ba mɔ Naa yari ga bu di sanam mɛ ba sun naa gire ma u bu kpeerasia mam mam. ⁵ Ma u sun kɔsu gbaburɔ sere sa ka tunuma mini. ⁶ U dera tem mu nɔɔ wukia mu Datani ka Abiramu, Eliabun bibu, Rubɛnin bweseru sɔɔ mwɛ ka ben yɛnugibu ka ben kuu bekuruginu ka be ba ka bu nɔɔ tia kua kpuro sannu bɛsɛ Isireliba kpuron wuswaaɔ. ⁷ Bɛsɛn nɔni yi gɔa baka ni kpuro wa ni Yinni Gusunɔ u kua. ⁸ Yen sɔ, i wooda be kpuro mɛm nɔɔwɔ be na bɛɛ wɛɛmɔ gisɔ kpa i dam wa i ka tem mɛ mwa mɛ sɔɔ i ko i du mi, ⁹ kpa bɛn wɔaru tu dakaɔ da tem mɛ sɔɔ, mɛn nɔɔ mwɛru Yinni Gusunɔ u kua ka bɔri u nɛɛ, u koo bɛsɛn baababa ka ben bibun bweseru wɛ, mɛ sɔɔ tim ka bom mu yiba.

Tem mɛ Yinni Gusunɔ

u nɔɔrimɔ

¹⁰ Tem me i ko i mwa mi, mu n sãa nge Egibitin tem mìn di i yarima, mi ì n dīanu duura i kpa, i ra nu nim yēke nge kara mi ba kpee duura. ¹¹ Tem meni, mu sãawa tem guunugim ka wəwigim mē sɔɔ gura ya ra nɛ. ¹² Gusunɔ bɛsɛn Yinni u ra tem me nɔɔriwa kpa u mu kɔsu saa wɔɔn torubun di sere gen kpeerɔ.

¹³ I n woodaba mem nɔɔwa be na bɛɛ wɛɛmɔ giso, ma i Gusunɔ bɛɛn Yinni kĩa ma i nùn sãamɔ ka bɛɛn gɔru kpuro ka bɛɛn bwɛra kpuro, ¹⁴ u koo de gura yu nɛ yen saa sɔɔ bɛɛn tem sɔɔ kpa alikama yu koora i wa i gɛ kpa i maa dāa binu sɔri ni ba ra ka tam ko ka ni ba ra ka gum ko. ¹⁵ U koo maa de yakasu su kpi bɛɛn yaa sabenun sɔ. I ko i maa deburu wa.

¹⁶ Yen sɔ, i n tii sɛ kpa i ku ra gera swaa gean di i da i būnu yiira i nu sã. ¹⁷ Domi ya koo de Yinni Gusunɔ u ka bɛɛ mɔru ko, kpa u wɔllu kɛnɛ gura yu yɔra yu ku maa nɛ, kpa tem mu ku maa dīanu ko kpa i gbi mii mii tem gem me sɔɔ, me u bɛɛ wɛɛmɔ.

¹⁸ Gari yi na bɛɛ sɔɔmɔ, i de yi n wāa bɛɛn gɔruɔ ka bɛɛn nɔɔwɔ. I de yi n gbinisi bɛɛn gāsɛnɔ ka bɛɛn sirinɔ kpa i n ka yi yaaye. ¹⁹ I ko i yi bɛɛn bibu keu kowa kpa i n da bu yin gari sɔ yɛnusɔ ka swaaɔ ì n wuu dɔɔ ka sanam me i ko i kpuna ka sanam me i seewa. ²⁰ I yi yoruo bɛɛn dian gamboban kadiriba sɔɔ ka wuu duu yerun kɔnnɔsɔ. ²¹ I n kua me, nge mèn nɔɔ wɔllu ka tem mu wāa, nge mèn nɔra Yinni Gusunɔ u koo de bɛɛn wāaru tu dɛnya tem me sɔɔ, me u bɛsɛn baababa nɔɔ mwɛɛru kua ka bɔri u nɛɛ, u koo bu wɛ.

²² I n wooda be kpuro mem nɔɔwa be na bɛɛ wɛ mi, ma i ka be sɔmburu kua i Gusunɔ bɛsɛn Yinni kĩa, ma i sĩa win swɛɛ kpuro sɔɔ, ma i ka nùn manine

mam mam, ²³ saa ye sōra u koo bēē bwese ni kpuro gira ni nu bēē dam ka dabiru kere mi, kpa i nin tem mwa. ²⁴ Mi i naasu sōndi kpuro mu koo kowa bēegim. Bēēn tem mēn nōō bura yera ko n wāawa saa tem saaran di sōō yēsan nōm dwarō n ka da Libanin guunō sōō yēsan nōm geuō, saa maa daa baka te ba mō Efaratin di sōō yari yerō, n ka girari nim wōku ge ba mō Mēditeranēō sōō duu yeru gia. ²⁵ Goo kun kpē u yōra bēēn wuswaa u bēē ma. Yam kpuro mi i ko da tem mē sōō, Gusunō bēēn Yinni u koo de min tōmbu bu bērum soora kpa ba n nande bēēn sō nge mē u bēē yen nōō mwēēru kua.

²⁶ I swaa dakio i nō. Domaru ka bōri wee. I gōsio ye i kī gisō. ²⁷ I n Gusunō bēēn Yinnin woodaba mēm nōōwa be na bēē wēēmō gisō, i ko i domaru wa. ²⁸ Adama i n yina i win woodaba mēm nōōwa, ma i gera win swaan di ye na bēē sōōsimō gisō, ma i da i būnu sāwa ni i n daa yē, i ko i bōri wa.

²⁹ Sanam mē Gusunō bēēn Yinni u koo de i du tem mē i ko i mwa sōō, guu te ba mō Garisimun wōllōwa i ko i domarun gari kpara kpa i maa bōrin gari kpara guu te ba mō Ebalin wōllō. ³⁰ Guu ni, nu wāawa Yuudenin guru giō, swaa ye ya wāa sōō duu yeru gian biruō, Kananiban temō, be ba wāa Yuudenin wōwaa, Giligalin deedeeru, Mōren dāa sōōn bōkuō. ³¹ I ko i Yuudēni tōbura i da i tem mē mwa mē Gusunō bēēn Yinni u bēē wēēmō. Mu koo ko bēegim kpa i sina mi, ³² kpa i woodaba ka yiirebu kpuro mēm nōōwa mam mam be na bēē wēēmō gisō.

YINNI GUSUNŌN WOODABA

12

¹ Woodaba ka yiirebu wee ye i ko i mēm nōōwa i

ka sɔmburu ko bɛɛn wāarun tōru kpuro sɔɔ tem mɛ sɔɔ, mɛ Gusunɔ bɛɛn baababan Yinni u bɛɛ wɛɛmɔ.

Sāa yee teera ta ko n wāa

Yinni Gusunɔn sɔ

² I ko i bwese ni i ko i gira min būnun sāa yenu kpuro kɔsukuwa mam mam guunɔ ka gungunɔ ka dāa kubenɔ. ³ I ko i ben yāku yenu suririwa, kpa i ben būu turanu kɔsuku. I ko i ben bwāarokunu bɔɔkuwa i dɔɔ meni kpa bu ku maa nin yīsinu yaaya yam mi kpuro sɔɔ. ⁴ I ku bwese tuku nin komanu saari i n Gusunɔ bɛɛn Yinni sāamɔ. ⁵ Yam mi u koo gɔsi u win wāa yeru ko, miya bɛɛ kpuro i ko i da i nūn sā kpa u bɛɛ win tii sɔɔsi mi. ⁶ Miya i ko i n da ka bɛɛn yāku dɔɔ mwaararuginu de ka siarabun yākununu ka bɛɛn ye i mɔ kpuron wɔkuru baateren wɔllɔn tia tia ka bɛɛn gbean dāa gbii kinu ka kēnu ka maa kēɛ ni i kua i ka bɛɛn nɔɔ mwɛɛnu yibia ka sere maa bɛɛn yaa sabenun bii gbii kinu. ⁷ Gusunɔ bɛɛn Yinnin sāa yeru miya i ko i yāku diiranun sukum di sannu bɛɛ ka bɛɛn yenugibu kpa i n nuku dobu yiba yèn sɔ u bɛɛ domaru kua ye i kua kpuro sɔɔ.

⁸ Saa ye, i n ko i maa Yinni Gusunɔ sā nge mɛ sa mò mini gisɔ mi baawure u mò ye u kī. ⁹ Geema, i n gina tura tem mɛ sɔɔ, mɛ Gusunɔ bɛɛn Yinni u koo bɛɛ wɛ kpa i n ka wāaru dimɔ bɔri yendu sɔɔ. ¹⁰ Adama i ko i Yuudɛni tɔbura kpa i sina tem mɛ sɔɔ mɛ u bɛɛ wɛɛmɔ mi. U koo bɛɛ wɛrabu wɛ sanam mɛ u koo bɛɛ wɔra bɛɛn yibereba kpuron nɔman di be ba bɛɛ sikerene kpa i sina mi ka bɔri yendu. ¹¹ Miya Gusunɔ bɛɛn Yinni u koo win wāa yeru gɔsi mi u koo bɛɛ win tii sɔɔsi. Miya i ko i n da ka bɛɛn yāku dɔɔ mwaararuginu de ka siarabun yākununu ka bɛɛn

ye i mɔ̃ kpuron wɔ̃kuru baateren wɔ̃llɔ̃n tia tia ka bɛɛn gbean dɔ̃a gbiikinu ka kɛ̃nu ka sere maa kɛ̃ɛ ni i kua i ka bɛɛn nɔ̃ mweɛnu yibia nge mɛ na raa bɛɛ sɔ̃ɔ̃wa. ¹² Gusunɔ̃ bɛsɛn Yinnin sɔ̃a yeru miya i ko i nuku dobu ko bɛɛ ka bɛɛn bii tɔ̃n durɔ̃bu ka tɔ̃n kurɔ̃bu ka bɛɛn sɔ̃m kowo tɔ̃n durɔ̃bu ka tɔ̃n kurɔ̃bu ka Lefi be ba wɔ̃a bɛɛn suunu sɔ̃ɔ̃ yɛ̃n sɔ̃ ba ñ ben tiin tem mɔ̃.

¹³ I n tii sɛ kpa i ku ra yɔ̃ku dɔ̃ɔ̃ mwaararuginu ko yɔ̃ku turanu kpuron mi, ni i ko i wa. ¹⁴ Adama i ko i nu kowa yam mi Yinni Gusunɔ̃ u koo gɔ̃si bɛɛn bwese kɛri tian temɔ̃ kpa i ko mi kpuro ye na bɛɛ yiiremɔ̃. ¹⁵ Arumani ye Gusunɔ̃ bɛsɛn Yinni u koo bɛɛ wɛ sɔ̃ɔ̃, mi i wɔ̃a, i ko i kpɔ̃ i yaa go i tem saa ye i kɔ̃. Be ba dɛɛre ka be ba kun dɛɛre, be kpuro ba koo kpɔ̃ bu ye tem nge mɛ ba ra nɛmu ka gɔ̃na tem. ¹⁶ Yen yem tɔ̃nawa i ñ dimɔ̃. I ko i mu yariwa temɔ̃ nge nim.

¹⁷ I ku ra wɔ̃kuru baateren wɔ̃llɔ̃n tia tia di bɛɛn yɛnuɔ̃, ye i wuna alikama sɔ̃ɔ̃ ka dɔ̃a binu sɔ̃ɔ̃ ni ba ra ka tam ko ka ni ba ra ka gum ko. I ku maa bɛɛn nɛɛ ka bɛɛn yɔ̃aɔ̃nu ka bɛɛn bonun bii gbiikinu di bɛɛn yɛnuɔ̃ ka kɛ̃nu ka kɛ̃ɛ ni i kua i ka bɛɛn nɔ̃ mweɛnu yibia ka sere maa bɛɛn gbean dɔ̃a gbiikinu.

¹⁸ Adama i ko i ye diwa sɔ̃a yerɔ̃ te Gusunɔ̃ bɛsɛn Yinni u gɔ̃sa bɛɛ ka bɛɛn bii tɔ̃n durɔ̃bu ka tɔ̃n kurɔ̃bu ka bɛɛn sɔ̃m kowo tɔ̃n durɔ̃bu ka tɔ̃n kurɔ̃bu ka Lefi be ba wɔ̃a bɛɛn suunu sɔ̃ɔ̃. Miya i ko i nuku dobu ko arumani ye i ko i n mɔ̃n sɔ̃. ¹⁹ I n tii sɛ saa kpuro ye i ko i n wɔ̃a bɛɛn tem mɛ sɔ̃ɔ̃ kpa i ku ra Lefiba biru kisi.

²⁰ Sanam mɛ Gusunɔ̃ bɛsɛn Yinni u koo bɛɛn tem yasiaasia nge mɛ u bɛɛ nɔ̃ mweɛru kua, saa ye, yaa yà n bɛɛ binɛ mɔ̃, i ko i kpɔ̃ i ye tem nge mɛ i kɔ̃. ²¹ Sɔ̃a

yee te Gusunō besen Yinni u gōsa tà n ka bēe toma, i ko i kpī i yaa sabenu wuna bēen naa gōō ka bēen yāa gōō ka bēen boo gōō sōon di nge mē na bēe yiire, kpa i ye go i tem bēen yenusō nge mē i kī. ²² Wi u dēere ka wi u kun dēere, bēe kpurowa i ko i ye tem nge mē ba ra nēmu ka gina tem. ²³ Adama i tii nēnuō kpa i ku ra yaa yen yem di domi yem mēya mu sāa yen wāaru. N n̄ maa weenē i yaa ye mēnna i di ka yen wāaru sannu. ²⁴ I ko i mu yariwa temō nge nim. ²⁵ I n kua mē, i ko i bōri yendu wa bēe ka bēen bibun bweseru domi i kua ye ya koo Yinni Gusunō wēre.

²⁶ Adama ye i Yinni Gusunō yīiya ka kēē ni i kua i ka bēen nōō mwēenu yibia, i ko ka ye kpuro dawa win sāa yerō te u gōsa. ²⁷ I n yāku dōō mwaararuginu mō, yaa ka yen yem sanna i ko i mēnna i yi Gusunō besen Yinnin yāku yeru wōllo. I n maa siarabun yākunu mō, i ko i yen yem yariwa yāku yeru wōllo kpa i yen yaa tem.

²⁸ I sōsi ni kpuro swaa dakio, i nu mēm nōōwa ni na bēe wē mi, kpa i wa i n bōri yendu mō sere ka baadommas bēe ka bēen bibun bweseru, kpa i n mō ye ya wā ya Gusunō besen Yinni doremō.

I ku ra Kananiban būnu sā

²⁹ Gusunō besen Yinni u koo bwese ni kpeerasia ni i ko i gira mi. Sanam mē i nu gira i sina nin temō, ³⁰ i n tii sē kpa i ku ra de nu bēe yina mwa i nin kookoosu saari. I ku ra kasu i gia nge mē nu ra ka nin būnu sā, kpa i gere i nēē, i ko i kowa nge mē. ³¹ I ku ra bu saari i n Gusunō besen Yinni sāamō, domi bà n sāaru mō, gāa disigina ba ra n mō ni Gusunō u tusa. Ba ra mam ben būnu yāku dōō mwaararuginu kuewa ka ben bii tōn durōbu ka tōn kurōbu.

13

¹ I ko i wooda be kpuro mēm nɔwawa be na bɛɛ wɛ mi. I ku ra gāanu ganu sosi, i ku ra maa gāanu ganu kawa be sɔɔ.

Ba koo Isireli

be ba būnu sāmɔ sɛɛyasia

² Bɛɛn suunu sɔɔ, Gusunɔn sɔmɔ goo n̄ kun mɛ yam wao goo ù n bɛɛ maamaakin gari sɔɔwa, ³ ma ye yɛro u bɛɛ sɔɔwa mi, ya koorɔ, ma u bɛɛ sɔɔwa u nɛɛ, i da i būnu sã ni i n̄ daa yɛ, ⁴ i ku ra win gari nɔ. Domi Gusunɔ bɛɛn Yinniwa u bɛɛn laakari mɛɛrimɔ u ka wa i n̄ n̄n kīn na ka bɛɛn gōru kpuro ka bɛɛn bwɛra kpuro. ⁵ Gusunɔ bɛɛn Yinni turowa i ko i kasu kpa i n̄n nasia. I win woodaba n̄ni dokeo, i n̄n mēm nɔwɔ, kpa i n̄n sã kpa i n̄ ka n̄n maninɛ. ⁶ I ko sɔmɔ wi, n̄ kun mɛ yam wao wi gowa wi u bɛɛ bɔriamɔ i ka Gusunɔ bɛɛn Yinni deri wi u sun yarama Egibitin di mi sa yoru di. I ko yɛro gowa yèn sɔ u kī u bɛɛ gerasia Gusunɔ bɛɛn Yinnin swaan di, ye u sun sɔɔwa su swīi. Nge mɛya i ko i ka kōsa kpeerasia bɛɛn suunu sɔɔn di.

⁷⁻⁸ Bwese tukunu nu ko n bɛɛ sikerenɛ, ganu nu n wãa turuku kpa ganu nu n wãa n toma handunian goonu n̄nɛ kpuro sɔɔ, nu n būnu sāmɔ ni bɛɛ ka bɛɛn baababa i n̄ daa yɛ. Sɔrɔkudo bɛɛn mɔɔ n̄ kun mɛ bɛɛn wɔnɔ n̄ kun mɛ bɛɛn bii tɔn durɔ n̄ kun mɛ tɔn kurɔ n̄ kun mɛ bɛɛn kurɔ n̄ kun mɛ bɛɛn bɔrɔ kīnasi goo u koo bɛɛ kɔkiri asiri sɔɔ u nɛɛ, i da i būu ni sã. ⁹ I ku ra yɛro swaa daki i win gari gem mwa. I ku ra maa win wɔnwɔndu ko i sere n̄n biru wukiri. ¹⁰ Adama i ko i n̄n gowa. Wunɛ wi u kɔkura, wuna kaa gbi a n̄n kpenu kasukum tore a ka go, tɔn be ba tie bu sere n̄n swīi. ¹¹ I ko i n̄n

kpenu kasuku i gowa yèn sɔ u kasu u bɛɛ gerasia Gusunɔ besen Yinnin swaan di wi u sun yarama Egibitin di mi sa yoru di. ¹² Mɛya n ko n sãa kpa bɛɛ Isireliba kpuro i nɔ, kpa i bɛrum soora i ku maa ka kɔsa yen bweseru ko bɛɛn suunu sɔɔ.

¹³⁻¹⁴ Sɔrɔkudo wuu si Gusunɔ u bɛɛ wɛn teu sɔɔ, tɔn kɔsobu gabu ba koo wuugibu kɔkiri bu nɛɛ, bu da bu bũnu sã ni, ni i nɔ daa yɛ. In nua mɛ, ¹⁵ i ko i gari yin kaso kowa i yi wɛɛri kpa i yi bikikia ka laakari i wa bà n kɔsa ye kuan na ka gem. ¹⁶ Bà n ye kuan na, saa yera i ko wuu gen tɔmbu kpuro go ka ben yaa sabenu kpa i wuu gen tii kpeerasia ka ye ya wãa ge sɔɔ. ¹⁷ I ko i wuu gen arumani kpuro mɛnnawa gen yaaraɔ mi ba ra mɛnnɛ, kpa i wuu ge ka arumani ye kpuro dɔɔ mɛni muku muku. Ya ko n sãawa nge yãku dɔɔ mwaararugiru te i Gusunɔ bɛɛn Yinni kua. Wuu ge, ga ko n sãawa bansu sere ka baadommaɔ. Ba n maa su seeyamɔ. ¹⁸⁻¹⁹ I ku ra maa tii gãanu yiiya arumani ye sɔɔ. Ya ko n sãawa Gusunɔ besen Yinnigia, kpa win mɔru yu wa yu sure. In win nɔɔ nua ma i win woodaba kpuro mɛm nɔɔwa be na bɛɛ wɛɛmɔ gisɔ, kpa i n mɔ ye ya wã win nɔni sɔɔ, u koo bɛɛ wɔnwɔndu ka durom kua, kpa i dabia nge mɛ u besen baababa yen nɔɔ mwɛɛru kua ka bɔri.

Gɔɔ woro ni Gusunɔ u yina

14

¹ Bɛɛ Isireliba, i sãawa Gusunɔ besen Yinnin tɔmbu. Goo ù n gu, i ku ra bɛɛn wasin gam mura. I ku ra maa bɛɛn seri kɔni wuswaa gia. ² Domi i sãawa bwese te Gusunɔ besen Yinni u gɔsa nɛnɛm.

Handunian bwesenu kpuro sɔɔ, bɛɛya u gɔsa i n ka sãa win tɔmbu.

Yaa ye n weenɛ bu di

ka ye n n weenɛ bu di

³ I ku ra gãa disiginu di. ⁴ Yɛɛ yi i ko i di, yiya naa ka yãaru ka boo ⁵ ka yaa kpiku ka nɛmu ka kpasa ka kpee boo ka gini bukaru ka kpee bɛra ka gina. ⁶ Yɛɛ yi yi naa kaburosu yiru mɔ ma yi ra tuka ko, yi kpurowa i ko i di. ⁷ Adama i ku ra yaa di ye ya ra tuka ko tɔna n kun mɛ ye ya naa kaburosu yiru mɔ tɔna. Nge mɛya i ku ra yooyoo di ka saataburu ka maa damaa *. Yɛɛ yi, yi ra tuka ko adama yi n naa kaburosu yiru yiru mɔ. I ko i yi garisiwa disigii. ⁸ I ku ra kurusɔ di ge, ge ga naa kaburosu yiru yiru mɔ, adama ga ku ra tuka ko. I ko i gu garisiwa disiguu. I ku ra yɛɛ yin gaa di, i ku ra maa yin gaan goru baba.

⁹ Yɛɛ yi yi wãa nim sɔɔ i ko i di yiya, yɛɛ yi yi kɛɛritii ka kokosu mɔ kpuro. ¹⁰ Adama yi yi n kɛɛritii ka kokosu mɔ, i ku ra yi di. I ko i yi garisiwa disigii.

¹¹ Gunɔ ge ga dɛɛre kpurowa i ko i di. ¹² Adama gunɔ si i n dimɔ siya, gunɔ bakeru ka yabereku ka gunɔ bake te ta ra n wãa nim wãkuɔ ¹³ ka bɔsu sooku ka siro ka ye ya ka gu weenɛ kpuro ¹⁴ ka gbanamgbaaru ka ye ya ka tu weenɛ kpuro ¹⁵ ka taataaru ka booro ka kparuko yãatam barebu ka kasa ka ye ya ka ye weenɛ kpuro

¹⁶ ka booron bweseru baatere ¹⁷ ka gbanmbayaku ka tionko ka swãa wãaku ¹⁸ ka nim kpakpayɛ ka

* **14:7** damaa - A maa mɛɛrio Sãarun Wooda 11:5

bukaabo ka ye ya ka ye weene kpuro ka kpurabu ka sere kōo.

¹⁹ I ko i kākāmii ni nu ra yō yō garisiwa disiginu. I ku ra nu di. ²⁰ Adama ni nu dēere kpurowa i ko i kpī i di.

²¹ I ku ra yaa gaa di ye ya ka tii gu. I ye sō wi u wāa bēen yenuō kēeyō u di n kun mē i ye sōbu gabu dōre. Domi i sāawa Gusunō bēen Yinnin tōmbu mam mam. I ku ra maa boo buu yike ka gen mēron bom.

Wākuru baateren wāllun

tia tian wooda

²² Wōo baagere, bēen gbean dīanu sōo, wākuru baateren wāllō tia tiawa i ko i n da wunε, ²³ kpa i n da ka de Gusunō bēen Yinnin sāa yērō te u gōsa. I ko i tia tia ye wuna bēen alikama sōo ka dāa bii ni ba ra ka tam ko sōo ka ni ba ra ka gum ko sōo, kpa i ye di mi, ka bēen nēε ka bēen yāanu ka bēen bonun bii gbiikinu. Ye kpurowa i ko i n da di mi, kpa i ka gia nge mē i ko i n da Gusunō bēen Yinni nasie baadomma. ²⁴ Sanam mē Gusunō bēen Yinni u koo bēε domaru kua ma bēen dīanu nu kōora, sōrōkudo i n kpīa i ka tia tia ye na ye i wuna wākuru baateren wāllō yēn sō bēen ghabura toma ka win sāa yee te u gōsa mi. ²⁵ Saa ye sōo, i ko i tia tia ye dōrawa yē i wuna wākuru baateren wāllō mi, kpa i yen gobi nenuma i ka na Gusunō bēen Yinnin sāa yērō te u gōsa. ²⁶ Miya i ko i ka gobi yi nēε dwe ka yāanu n kun mē bonu ka tam mē mu du ka mē mu bō ye ya koo ka bēε naawa kpuro gesi kpa i ye di mi, i n ka Gusunō bēen Yinni sāamō, kpa i n nuku dobu mō bēε ka bēen yenugibu. ²⁷ Saa ye sōo, i ku ra Lefiba

duari be ba wāa bēen wusə, domi ba n̄ tem mə bēen suunu sɔɔ.

²⁸ I ko i n da wōɔ itase ka wōɔ itasen wəkuru baateren wəllən tia tia yiwa bēen wusə, ²⁹ kpa ya n sāa Lefibagia be, be ba n̄ tem mə bēen suunu sɔɔ ka sɔbugia ka gobekubagia ka gəminibugia be ba wāa bēen suunu sɔɔ, kpa bu di bu debu kpa Gusunə bēsen Yinni u bēe domaru kua bēen sɔma kpuro sɔɔ ye i mɔ.

Dibun karabu wōɔ nɔɔba yiru

ka wōɔ nɔɔba yiru

15

¹ I ko i n da be ba bēen dibu neni karewa wōɔ nɔɔba yiru ka wōɔ nɔɔba yiru. ² Wee nge mɛ i ko i ka wooda ye sɔmburu koosina. Sanam mɛ ba dibu karabun gari kpara Yinni Gusunən sɔ, n weenewa be ba ben winsim gobi bəkura bu yērobu dii bi kara, kpa bu ku maa bu gāanu bikia. ³ I ko i kpī i sɔbu baasi bu ka bēe bēen dibu kɔsia, adama i ko i bēen mero bisibu karawa.

⁴⁻⁵ I n gesi Gusunə bēsen Yinnin nɔɔ nua, i win woodaba mɛm nɔɔwa mam mam be na bēe wēemə gisə, u koo bēe domaru kua tem mɛ u koo bēe wē sɔɔ kpa sāaro u kun wāa bēe sɔɔ. ⁶ U koo bēe domaru kua nge mɛ u bēe nɔɔ mwɛɛru kua. I ko i bwese tuku dabinu gobi bəkura, adama bēe, i n̄ ko i n gobi bəkurabun bukata mɔ. I ko i bwese tuku dabinu kera, adama nu n̄ kpē nu bēe kera.

⁷ Ka mɛ, bēen goo ù n sāa sāaro tem mɛ Gusunə bēen Yinni u koo bēe wēn wuu gagu sɔɔ, i ku ra gobia i yina i n̄n gobi bəkura. ⁸ I ko i n̄n bəkurawa ka nuku tia yìn bukata u mɔ. ⁹ I laakari ko, kpa

i ku ra nuku kōsu bwisikunu ko i nēē, wōō nōōba yiruse wee ya turuku kooma yē sōō ba ra dibugibu kare, kpa i sēsia i yina i nūn bōkura. I n kua mē, u koo Yinni Gusunō nōōgiru sue bēēn sō, kpa i yen taaren are sōbe. ¹⁰ I nūn bōkuro ka nuku tia. I n kua mē, Gusunō bēēn Yinni u koo bēēn sōma kpuro domaru kua ye i mō. ¹¹ Sāarobu ba ko n wāawa tem mē sōō saa kpuro. Yen sōna na bēē wooda yeni wē na nēē, i de i n sāa nuku tiagibu bēēn mēro bisi be ba sāa sāarobu ka wōnwōndobu sōō.

Yobun karabu

¹² Bēēn Heberusi goo, tōn durō ñ kun mē tōn kurō ù n tii bēē dōre, u koo bēē sōmburu kuawa wōō nōōba tia. Wōō nōōba yiruse i ko i nūn karawa u doona. ¹³ I n nūn karamō, i ku de u doona nōm dira. ¹⁴ I ko i nūn kēru wēwa bēēn yaa sabenu sōō ka bēēn alikama sōō ka tam sōō, kpuro sōō gesi ye Gusunō bēēn Yinni u koo bēē domaru kua. ¹⁵ I yaayo ma i raa yoru di Egibitiō, ma Gusunō bēēn Yinni u bēē yakia. Yen sōna na bēē wooda yeni wēēmō gisō.

¹⁶ Bēēn yoo goo ù n nēē, u ñ yariō bēēn min di yēn sō u bēē ka bēēn yēnugibu kī, u maa dobu nōōmō bēēn mi, ¹⁷ saa ye sōō, u koo gambo gballiwa kpa i sōkura sua i ka win swaa yaba kpa u ko bēēn yoo sere ka baadommāō. Nge mēya i ko i maa yoo tōn kurōn tii kua.

¹⁸ I ku ra de n bēē sēsie i ka yoo kara u doona bēēn min di yēn sō sōmbu te u bēē kua wōō nōōba tia sōō ta bēē sōm kowo wi i kōsiamōn aren nōn yiru wē, kpa Gusunō bēēn Yinni u bēē domaru kua ye i mō kpuro sōō.

Yaa sabenun bii gbūkinu

¹⁹ I ko i bēen nēē ka bēen yāanu ka bēen bonun bii gbiikii dwanu Gusunō bēsen Yinni yiyewa. I ku ra ka bēen nēen bii gbiikinu sāmburu ko, i ku ra maa bēen yāanun bii gbiikinun sansu bōori. ²⁰ I ko i n da nin yaa temwa bēē ka bēen yēnugibu wōō baagere Gusunō bēsen Yinnin sāa yerō te u gōsa. ²¹ Yaa sabe nin garu tā n naasu barō n kun mē tā n wōko sāa n kun mē tā n alebu gaa mō, i ku ra ka tu Gusunō bēen Yinni yākuru kua. ²² I ko i ten yaa temwa yēnuō. Wi u dēere ka wi u n dēere, be kpurowa ba koo ye tem nge mē ba ra nēmu ka gina tem. ²³ Adama i ku ra yen yem di. I ko i mu yariwa temō nge nim.

Gōo sararibun tōo bakaru

16

¹ Suru wi ba mō Abibu sōo, i ku ra duari i Gōo sararibun tōo bakaru di Gusunō bēsen Yinnin sō. Domi suru wi sōora u bēē yara Egibitin di wōkuru. ² Yēē yi i ko i wuna bēen yaa sabenu sōo i ka Gusunō bēsen Yinni yākuru kua Gōo sararibun tōo baka te sōo, yiya, yāanu ka bonu ka ketēba. I ko i tōo baka te diwa Yinni Gusunōn sāa yerō te u gōsa. ³ Tōo baka ten sōo nōoba yiru ye sōo, i n pēē dimō ye ba seeyatia doke. Ye ba n seeyatia dokewa i ko i di yēn sō ka duka i yara Egibitin di. I n nōni swāarun pēē ye dimō, nge mēya bēen wāaru kpuro sōo i ko i ka tōo baka te yaaya tē sōo i yara Egibitin di. ⁴ Sōo nōoba yiru ye sōo, i n ko i de pēē seeyatia ya n wāa bēen tem mē kpuro sōo. I n maa yaa ye i ka yākuru kua tōo gbiikirun yoka yiimō sere sisiru bururu. ⁵ I ku ra tōo baka te di bēen wusu kpuro sōo mi Gusunō bēsen Yinni u bēē swīi, ⁶ ma n kun mō wuu ge u gōsa sōo, mi win sāa yeru ta wāa. I ko i yākuru kowa yoka sanam

mē sōo u dua nge saa ye i yarima Egibitin din saka.
⁷I ko i yaa sabe te wōwa kpa i tu tem yam mi Gusunō
 bēsen Yinni u gōsa mi. I n tōo baka te di i kpa, yen
 sisiru bururu, kpa i gōsira i wura bēen wusō. ⁸Sōo
 nōoba tia sōo, i ko i pēē diwa ye ba n seeyatia doke.
 Sōo nōoba yiruse, kpa i mēnna Gusunō bēsen Yinnin
 sō. I n ko i sōmburu garu ko tōo te sōo.

Gēebun tōo bakaru

⁹Saa yēn di i dīanu gēebu torua, i ko i alusuma
 gariwa yu ka ko nōoba yiru. ¹⁰Yen biru, kpa i
 Gusunō bēsen Yinni gēebun tōo bakaru diiya kpa i
 maa ka nūn kēnu naawa ye u domaru kua u bēē wē
 sōo. ¹¹I ko i nuku dobu ko win wuswaa win sāa
 yee te u gōsa sōo bēē ka bēen bii tōn durōbu ka tōn
 kurōbu ka bēen sōm kowo tōn durōbu ka tōn kurōbu
 ka Lefiba ka sōbu ka gobekuba ka gōminibu, be
 kpuro gesi be ba wāa bēen suunu sōo. ¹²I wooda
 be mēm nōowō kpa i ka sōmburu ko. I yaayo ma i
 raa sāawa yobu Egibitiō.

Kunun tōo bakaru

¹³I n bēen gbean dīa bimiginu so i kpa, ma i bēen
 resēm binu gama i kpa, i ko i Kunun tōo bakaru
 diwa sōo nōoba yiru. ¹⁴I ko i nuku dobu kowa
 tōo baka te sōo, bēē ka bēen bii tōn durōbu ka tōn
 kurōbu ka bēen sōm kowo tōn durōbu ka tōn kurōbu
 ka Lefiba ka sōbu ka gobekuba ka gōminibu be ba
 wāa bēen suunu sōo. ¹⁵I ko i Gusunō bēsen Yinni
 tōo baka te diiyawa sōo nōoba yiru sāa yee te u gōsa
 sōo. Domi u koo bēen gbean dīanu ka sōma ye i mō
 kpuro domaru kua kpa i n wāa nuku dobu sōo mam
 mam.

¹⁶Wōo baagere, nōn itawa bēen tōn durōbu kpuro
 ba ko n da de Gusunō bēsen Yinnin sāa yerō te

u gɔsa. Saa yera, pɛɛ ye ba n̄ seeyatia doken tɔɔ
bakarun saa ka gɛɛbun tɔɔ bakarun saa ka kunun
tɔɔ bakarun saa. Adama bu ku da mi ka nɔm dira.
¹⁷ Ben baawure u koo ka kɛru dawwa mɛn nɔru u koo
kpɛ ye Gusunɔ bɛsɛn Yinni u domaru kua u n̄n wɛ
sɔɔ.

Wooda ye ba yi siribun sɔ

¹⁸ I ko i bɛɛn bwese kɛri sɔɔ siri kowobu ka
wirugibu swɛiwa bɛɛn wusu kpuro sɔɔ si Gusunɔ
bɛsɛn Yinni u bɛɛ wɛ. Kpa ba n̄ da tɔmbu siri gem
sɔɔ. ¹⁹ I ku ra siri ka murafitiru, i ku ra goo gem
wɛ win bɛɛrɛn sɔ. I ku ra maa nɔm biran kɛru
mwa domi ta ra laakarigibun nɔni wɔkewa kpa tu
gemgibun gere gɔsia. ²⁰ I ko i gem swɛiwa mam
mam kpa i wa i n̄ wɔa, kpa i tem mɛ mwa mɛ Gusunɔ
bɛsɛn Yinni u bɛɛ wɛɛmɔ.

Ba b̄u s̄aru yina

²¹ I ku ra b̄u d̄aru garu gira ȳaku yerun b̄akuɔ te i
ko i Gusunɔ bɛsɛn Yinni bania. ²² I ku ra maa kperu
garu gira ta n̄ s̄a b̄u, domi Gusunɔ bɛsɛn Yinni u
ye kpuro tusa.

17

¹ I ku ra Gusunɔ bɛsɛn Yinni ȳakuru kua ka ketɛ
n̄ kun mɛ ka ȳaaru n̄ kun mɛ ka boo, yen gaa ȳa n̄
bararu garu n̄ kun mɛ alebu gaa mɔ, domi ya s̄awa
sese disigiru win mi.

²⁻³ I n̄ da da i w̄a wuu si Gusunɔ bɛsɛn Yinni u
bɛɛ wɛ sɔɔ, sɔɔkudo sɔɔ teeru wuu sin gagu sɔɔ,
tɔn durɔ goo n̄ kun mɛ tɔn kurɔ goo u koo Yinni
Gusunɔ tɔnu kam kom kua u da u b̄unu yiira u s̄a,
ka mam sɔɔ ka suru ka kperi kpuro. Yeya ya ko n̄
s̄a k̄sa Gusunɔn nɔni sɔɔ domi n̄ n̄ mɛ u bɛɛ yiire

i ko. ⁴ Sanam me i nua ba nee, goo u yen bweseru kua, i ko i yen gari wēeriwa ka laakari. I n deema yēro u sese disigii te kuawa ka gem bee Isireliban tem sō, ⁵ saa ye sōra i ko i ka yēro da wuun gbāra kōnnōwō n n tōn durōn na, n n maa tōn kurōn na kpa i nūn kpenu kasuku i go.

⁶ I ku ra goo taare wē i go ma n kun mō tōmbu yiru n kun me ita ba win seeda di. Tōn turon seeda dibu kun tura. ⁷ Seedagii beya ba koo gbi bu yēro kpenu kasukum tore bu ka go kpa tōn be ba tie bu sere maa swīi. Nge meya i ko i ka kōsa ye wuna been suunu sōn di.

Siribu

⁸ Goo ū n tōnu go n kun me gabu bā n sanna n kun me goo ū n goo mēera kua, ma i kpana i bu siria, i seewo i ka bu da yam mi Gusunō besen Yinni u koo tii gōsia sō. ⁹ I doo yāku kowobu Lefiban mi ka siri kowobun mi kpa bu bee sō nge me i ko i siri bi koosina. ¹⁰ I ko i kowa dee dee ye ba bee sōwā sāa yee ten min di tē Yinni Gusunō u tii gōsia. ¹¹ I ko i wooda ka sōsi ni ba bee wē mi mem nōwawa mam mam. I ku ra yen gaa yina. ¹² Wi u tii sua ma u yina u yāku kowo wi u Gusunō besen Yinnin sōmburu mō mi ka siri kowon gari swaa daki, ba koo yēro gowa. Nge meya i ko i ka kōsa wuna bee Isireliban suunu sōn di ¹³ kpa tōnu baawure wi u ye nua u nanda kpa goo u ku maa tii sua.

Wooda ye ba yi

sina bokon swīibun sō

¹⁴ Sanam me i dua i wāa tem me Gusunō besen Yinni u bee wēmō sō, ma i gerua i nee, i kī i n sina boko mōwa nge me bwese ni nu bee sikerene nu mō,

¹⁵ wi Gusunɔ beɛn Yinni u gɔsa, wiya i ko i swĩ u ko sina boko. U ko n sãawa Isireli. I ku ra de sɔɔ wi i n̄ sãa bwese teeru u ko beɛn sina boko. ¹⁶ Sina boko wi, u n̄ ko u n̄ dumi mɔ dabi dabiru. U n̄ ko u n̄ da maa gabu gɔri Egibitiɔ bu dumi dweema. Domi Yinni Gusunɔ u beɛ sɔɔwa u neɛ, u n̄ kĩ i maa wura mi. ¹⁷ Win kurɔbu ba n̄ ko ba n̄ dabi win gɔru gu ku raa ka gera Gusunɔn min di. U n̄ koo maa tii sii geesu ka wura sweena siki siki.

¹⁸ Sina boko wi, ù n̄ sina gɔna sina u kpa, u koo de bu nùn wooda yeni yoruawa tireru sɔɔ ye ya ko n̄ wãa yãku kowo Lefiban mi. ¹⁹ Tire te, ta ko n̄ wãawa win bɔkuɔ kpa u n̄ da tu gari tɔɔ baatere win wãarun tɔru kpuro sɔɔ kpa u ka gia nge mɛ u koo Gusunɔ win Yinni nasia, u win woodaba ka win yiirebu mɛm nɔɔwa. ²⁰ Kpa u ku tii sua u n̄ tamaa u win Isirelisibu kerewa kpa u ku wooda yen gaa yina kpa wi ka win bibun bweserun bandu tu daka da Isireliban suunu sɔɔ.

Ye ya ko n̄ sãa Lefibagia

18

¹ Yãku kowo Lefiba ka be ba tie Lefin bweseru sɔɔ kpuro ba n̄ tem wasi nge Isireli be ba tie. Yãku ni ba Yinni Gusunɔ kua ka gãa ni ba ka nùn naawa, yera ya ko n̄ sãa ben dĩanu. ² Ba n̄ tem wasi mu n̄ sãa ben tubi nge Isireli be ba tie. Adama Yinni Gusunɔgia ya ko n̄ sãa ben tubi nge mɛ u bu sɔɔwa.

³ Yãku yaan mi beɛ Isireliba i ko yãku kowobu wẽ ì n̄ yãkuru kua ka ketɛ n̄ kun mɛ ka yãaru n̄ kun mɛ ka boo, miya yen nɔm faram ka yen baa saburosu ka yen bɔsɔnu. ⁴ Kpa i maa bu beɛn dĩa ni i gbia i gã wẽ. Niya, alikama ka dĩa bii ni ba ra ka tam ko

ka ni ba ra ka gum ko ka sere bēen yāanun san si i gbia i bōra. ⁵ Domi bēen bwese keri kpuro sō, Lefin bwese kera Gusunō bēen Yinni u gōsa bu ka sōmburu ko win sāa yera be, ka ben bibun bweseru sere ka baadomma.

⁶ Lefi goo ù n kī u yari Isirelin wuu gagun di mi u wāa u ka da mi Yinni Gusunōn sāa yera wāa, ⁷ u koo kpī u win sōmburu ko mi, Gusunō win Yinnin wuswaa nge mē win mero bisibu Lefi be u deema mi ba mō. ⁸ Ba koo nūn dim wēwa mu n ka begin nē baa mē u ye u raa mō dōra.

Gusunōn sōmō weesugibu

ka win sōmō gemgii

⁹ I n tura tem mē sō, mē Gusunō bēen Yinni u bēē wē, i ku ra mēn tōmbun sāaru saari te Yinni Gusunō u tusa. ¹⁰ I ku ra de bēē sō, goo u ka win bii yākuru garu ko. I ku maa de goo u n sōroru mō bēen suunu sō, ¹¹ n kun mē u n gōribu sokumō n kun mē u n dobo doboba mō. ¹² Domi yeni kpurowa Yinni Gusunō u tusa. Yen sōna u koo tem min tōn be kpuro gira bēen wuswaan di, ¹³ kpa bēē i n sāa Gusunō bēen Yinnigibu mam mam.

¹⁴ Domi bwese te i ko i gira mi, ba ra sōroru kowa kpa bu kperin saria mēeri bu ka bikiaru ko. Adama Gusunō bēen Yinni u n bēē ye wurarimō. ¹⁵ U koo bēē win sōmō goo seeya bēen bweseru sōn di nge nē, Mōwisi. Wiya i ko i swaa daki. ¹⁶ Domi yera i Yinni Gusunō bikia sanam mē i mēna Horebun guurō. I nēē, i n maa kī i Yinni Gusunōn tiin nō nō n kun mē i win dōo boko wi wa. Domi i n kī u bēē go. ¹⁷ Ma Yinni Gusunō u man sōwa u nēē, bēen bikia bi, bu wā. ¹⁸ U nēē, u koo bēē win sōmō goo seeya

bɛɛgibun suunu sɔɔn di nge nɛ, kpa u win gari doke win nɔɔ sɔɔ. Kpa sɔmɔ wi, u bɛɛ sɔ kpuro ye u nɔn yiire. ¹⁹ Bɛɛn goo ù n yina u gari yi swaa daki yi sɔmɔ wi, u koo gere ka Gusunɔn yĩsiru, u koo yẽro sɛɛyasiawa. ²⁰ Adama sɔmɔ wi, ù n gari gɛɛ sosi ka Yinni Gusunɔn yĩsiru ye u n nɔn yiire u gere n kun mɛ ù n gari gerua ka bũnun yĩsiru, ba koo nɔn gowa.

²¹ Sɔrɔkudo i ko i tii bikia i nɛɛ, amɔna sa ko n ka yẽ gari yi Yinni Gusunɔ kun gerua. ²² Gusunɔn sɔmɔ goo ù n gari gerua ka Yinni Gusunɔn yĩsiru, ma yi n koore mɛ, yiya yi n sãa Yinni Gusunɔn gere. Sɔmɔ wiya u win gari seka. I ku win berum ko.

Wuu sin mi

ba ko n da kpikiru de

19

¹ Gusunɔ bɛɛn Yinni u koo bwese tukunu gira nin tem di kpa u nin tem mɛ bɛɛ wẽ, kpa i n ben wusu ka ben yɛnusu mɔ. ²⁻³ Tem mɛ Yinni Gusunɔ u koo bɛɛ wẽ mi, ù n mu mwa i kpa, i mu bɔnu koowo beri ita kpa i yen baayere sɔɔ wuu teu wuna mi be ba tɔnu go ba ko n da kpikiru we, kpa i swɛɛ yabiri yi ba ko n da ka de mi.

⁴ Tɔn be ba ben winsim go ba n ka baaru, ba n daa maa yibɛɛ tɛɛru mɔɔsinɛ, be tɔnawa ba koo kpĩ bu kpikiru da wuu sin mi. ⁵ Nge tẽ, gabu bɔ n da yakasɔ ba dɔa kĩimɔ, kpa gbɔa yu wɔra yu win beruse wɔri yu go, wuu gen teu sɔra u koo kpikiru da u wa u n ka wɔa, ⁶ kpa wi ba gon dusibun mɔru yà n seewa bu ku raa yẽro naa turi bu mwa swaan tondabun sɔ. Domi wi, ka wi u gu mi, ba n daa yibɛɛ tɛɛru

sāa. ⁷Yen sōna na bēē sōwa na nēē, i wusu ita gasio su n sāa kpiki yenu.

⁸⁻⁹Ma i wooda ye kpuro mēm nōwa i ye nōni doke ye na bēē wēēmō gisō, ma i Gusunō besen Yinnin kīru mō, u koo bēen tem mē yasiaasia kpa u mu bēē wē mē u besen baababa nō m wēeru kua. Saa yera i ko i maa wusu ita gasu gōsi i sosi sìn mi ba ko n da kpikiru de. ¹⁰Nge mēya ba n koo maa be ba kun toren yēm yari tem mē sō mē Gusunō besen Yinni u bēē wē i n mō, kpa yēron yēm mu kun wāa bēen winō.

¹¹Adama goo ù n win winsim tusa, ma u nùn so u go, yen biru, kpa u kpikiru we wuu sin gagu sō, ¹²win wuun guro gurobu ba koo dawa bu nùn mwaama bu wi u koo nùn mōru kāsie nōmu beria u nùn go. ¹³I ku nùn wānwāndu kua. I taarē sariruglīn yēm wunō bēē Isireliban suunu sōn di kpa n bēē wēra.

Gbee kōārān wooda

¹⁴I n dua tem mē sō i kpa mē Gusunō besen Yinni u koo bēē wē, bā n bēē mu bōnu kua ba kpa, i ku ra bēen winsim kōārō mure bēegia sō.

Seeda ye ba koo wura

¹⁵Goo ù n tōnu go n kun mē ù n toraru garu kua, tōn turon seeda kun tura bu ka yēro taarē wē. Adama tōmbu yiru n kun mē ita bā n seeda di, saa yera ba koo yēro garisi taarēgii.

¹⁶Goo ù n win winsim kōsa gaa mani, ¹⁷be yiru ye kpuro ba koo dawa Yinni Gusunōn sāa yērō bu yāku kowobu ka siri kowobu wa be ba dōma te sōmburu mō mi. ¹⁸Siri kowo be, ba koo ben gari wēeriwa ka laakari. Bā n deema seeda weesugia

u win winsim manimɔ, ¹⁹ saa ye sɔ̌ɔra ba koo nùn kua nge mɛ u raa bwisika bu win winsim wi kua. Nge mɛya i ko i ka kɔ̌sa wuna bɛɛn suunu sɔ̌ɔn di. ²⁰ Tɔ̌mbu bà n ye nua, ba koo bɛrum duura. Ba n̄ maa kɔ̌sa yen bweseru mà bɛɛn suunu sɔ̌ɔ. ²¹ I ku taarɛgii wɔ̌nwɔ̌ndu kua. Wi u tɔ̌nu go, ba koo maa win tii gowa. Wi u win winsim nɔ̌ni wuna, ba koo maa wigii wunawa. Wi u win winsim dondu bua, ba koo maa wigiru buawa. Wi u win winsim nɔ̌ma bua, ba koo maa wigia buawa. Wi u win winsim naasu bua, ba koo maa wigisu buawa.

Tabun wooda

20

¹ Sanam mɛ i bɛɛn yibɛɛba tabu wɔ̌ri, ì n ben dumi wa ka ben tabu kɛkɛ yi dumi gawe ka sere ben tɔ̌mbu be ba bɛɛ dabiru kere, i ku ben bɛrum ko. Domi Gusunɔ̌ bɛɛn Yinni u wāa ka bɛɛ wi, wi u bɛɛ yarama Egibitin di. ² I sere tabu tore, yāku kowo u koo nawa bɛɛn wuswaaɔ u nɛɛ, ³ i nɔ̌wɔ̌ bɛɛ Isireliba. Wee i na gisɔ̌ i ka bɛɛn yibɛɛba tabu ko. I ku de bɛɛn goon tororu tu kara. I ku bɛrum soora, i ku diiri, i ku maa nanda ben sɔ̌. ⁴ Gusunɔ̌ bɛɛn Yinni u ka bɛɛ wāa. Wiya u koo bɛɛ nasara wɛ̌.

⁵ Yen biru be ba ra tabu kowobu mwɛɛri, ba koo bikia bu nɛɛ, bɛɛ sɔ̌ɔ, wara u yɛnu kpɔ̌ɔ bana ma u n̄ gina wure ge sɔ̌ɔ. Yɛro u de u wura yɛnuɔ̌, kpa u ku gbi taa bi sɔ̌ɔ goo u du win yɛnu ge sɔ̌ɔ. ⁶ Ba koo maa bikia bu nɛɛ, bɛɛ sɔ̌ɔ, wara u dāa gbaanu kua ma u n̄ gina yen are diire. Yɛron tii u de u gɔ̌sira yɛnuɔ̌ kpa u ku raa gbi taa bi sɔ̌ɔ goo u tu tubi di. ⁷ Ba koo maa bikia bu nɛɛ, wara ba kurɔ̌ kã ma u n̄ nùn sue gina. Win tii u wuro yɛnuɔ̌ kpa u ku raa gbi taa bi sɔ̌ɔ kpa

goo u kurə wi sua. ⁸ Kpa bu maa nɛɛ, bɛɛ sɔɔ, wara u wurure. Bu de yɛro u wura win yenuɔ. Kpa u ku raa be ba tie bɛrum tia. ⁹ Bā n gari yi gerua ba kpa, kpa bu bu tabu sinambu kua.

¹⁰ Sanam mɛ i wuu gagu tabu wɔri, i gina gen tɔmbu bikio bu tii wɛ ka alafia. ¹¹ Bā n wura ba bɛɛ ben wuun kɔnnɔ kɛnia i dua, be kpurowa i ko i yoo sɔma koosia. ¹² Adama bā kun kī bu bɛɛ senna ka alafia, ma ba nɛɛ, ba koo ka bɛɛ sannawa, i bu tabu wɔrio. ¹³ Saa yɛ sɔɔ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u bɛɛ bu nɔmu bɛria, saa yera i ko i tɔn durɔ be ba wāa mi kpuro go ka takobi. ¹⁴ Adama tɔn kurɔbu ka bii piiminu ka yaa sabenu ka arumani ye ya wāa wuu ge sɔɔ kpurowa i ko i gura yu ko bɛɛgia, kpa i ye dendi nge mɛ i kī, domi Gusunɔ bɛsɛn Yinniwa u bɛɛ ye wɛ. ¹⁵ Mɛsuma ko i bwese nin wusu kpuro kua ni nu ka bɛɛ toma, nu n wāa tem mɛ i ko i mwa sɔɔ. ¹⁶ Adama tɔn benin wusu sɔɔ, si Gusunɔ bɛsɛn Yinni u bɛɛ wɛ mi, i n mɔ, i ku ra de sin tɔnu goo u n wāa. ¹⁷ I de i bu go kpuro mam mam, be ba sāa Hetiba ka Amɔreba ka Kananiba ka Feresiba ka Hefiba ka Yebusiba nge mɛ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u bɛɛ yiire. ¹⁸ Kpa bu ku raa bɛɛ ben koma bɔrɔnugii ni tie ni ba ra ben būnu koosi. Kpa i ku ra ka ni Gusunɔ bɛsɛn Yinni torari.

¹⁹ Sanam mɛ i wuu gagu wɔri i gu tarusi n ka tɛ i sere gu kamia, i ku ra gen dāa binuginu gbāa suasi. I ko i kpī i nin binu di, adama i ku nu kī i sura domi dāru ta n sāa tɔnu wi i ko i wɔri i go. ²⁰ Dāa te i yɛ ta n sāa diiraru, tera i ko i kpī i bura i ka sɛri ko yi i ko i ka gbāraru yɔ sere i ka wuu ge kamia.

Wi ba go yakasɔn gari

21

¹ Sanam me i wãa tem me Gusunõ besen Yinni u koo bɛɛ wẽ sɔɔ, ma i wa ba goo go me sɔɔ, yẽron gora kpĩi yakasɔ, ma i n sere yẽ wi u nùn go, ² sanam me sɔɔra guro gurobu ka siri kowobu ba koo yarima kpa bu wusun tondam yĩire si su wi ba go mi sikerene. ³ Wuu ge ba wa ga ka wi ba go mi turuku bo, wuu gen guro gurobu ba koo naa gbiiba kasumatia ye ba n sugu dokere yu ka sɔmburu garu ko. ⁴ Kpa wuu gen guro guro be, bu ka naa gbiiba ye da wɔwa gaa sɔɔ ye ya nim kokumɔ, mi goo kun wukure u sere gãanu duure. Kpa bu naa gbiiba yen wĩi suma bua mi.

⁵ Kpa yãku kowobu bu susima yen bɔkuɔ be, be ba sãa Lefin bibu be Gusunõ besen Yinni u wuna nenem bu ka win sãa yerun sɔmburu ko kpa bu maa tɔmbu domaru kua ka Yinni Gusunon yĩsiru. Beya ba ko n da gari kpuro wunanɛ yi yi sãa soonaa ka mɛɛran gari.

⁶ Kpa wuu gen guro guro be kpuro be ba susi wi ba go min bɔkuɔ bu ben nɔma nia naa yen wɔllɔ wɔwa mi. ⁷ Kpa bu gere bu nɛɛ, ben nɔma kun yem meni yari, mɛya ben nɔni kun maa wa me n kua u ka gu. ⁸ Yinni u be win tɔmbu Isireli be u yakiamatɔra ten suuru kuo, kpa u ku yem me garisi ben winɔ me mu sãa toraru sarirugiin yem. Saa ye, Gusunõ u koo maa bu yem me suuru kua.

⁹ Nge mɛya i ko i ka toraru sarirugiin yem wuna bɛɛ sɔɔn di kpa i n mò ye ya koo Gusunõ wẽre.

Kurɔ deson suabu

¹⁰ Sanam me i yara i bɛɛn yiberɛba tabu wɔrim dɔɔ be Gusunõ besen Yinni u bɛɛ nɔmu beria, ma i bu desiru mwa, ¹¹ be sɔɔ, ma bɛɛn turo u kurɔ burɔ wa

ma u nùn kīru gōru doke u ka nùn sua kurō, ¹² saa ye, u koo nùn suawa u ka da win yenuō kpa u de u wii pōru woka kpa u win nii kākōsu bōri. ¹³ Kpa u win yāa ni u raa doke pota kpa u da u sina yēron yenuō u swī win baaba ka win meron sō suru tia. Yen biru, kpa yēro u den da u nùn deema u ko win durō kpa wi, u maa ko win kurō. ¹⁴ Adama ù n da nùn bwēra yara, u de u doona mi u kī. U ku raa nùn dōra u gobi mwa. Mēya u ku maa nùn garisi yoo. Domi u ka nùn mēna.

Ye ya sāa bii yerumagia

¹⁵ Goo ù n maa kurōbu mā yiru, ma u turo kī n kere turo, ma be yiru kpuro ba nùn bii tōn durōbu marua, wi u kun kī mi, ma wiya u nùn yeruma marua, ¹⁶ sanam mē u bii be tubi bōnu kuammē, n n weenē u wi u kīn bii garisi yeruma wi u n kīn biin ayerō. ¹⁷ Adama n weenē u wi u n kīn bii wura nge win yeruma, kpa u nùn win tubin bōnu yiru wē. Domi u sāawa win tondon dam yīre gbiikiru. N weenēwa u yerumarun baa wa.

Bii mēm nōo sarin kākōrō

¹⁸ Goo ù n bii tōn durō mā, ma bii wi, u kua mēm nōo sari wi u ku ra win tundo ka win meron gere nō baa bà n nùn sēyasia, ¹⁹ saa ye sō, win tundo ka win mero ba koo nùn mwawa bu ka na wuun guro gurobun mi, ²⁰ kpa bu guro guro be sō bu nē, ben bii wee, u ku ra ben gari nō. U win wāaru dimōwa beretēkē tam nōrubu sō. ²¹ Saa yera wuun tōn durōbu kpuro ba koo nùn kpenu kasuku bu go kpa i kōsa wuna bēen suunu sōn di. Isireliba kpuro bà n ye nua kpa bu berum ko.

Wi ba soora doken goru

22 Goo ù n toraru garu kua te ta tura bu ka nùn go, ma ba nùn soora doke ba bwẽ dāa wǎllo, 23 bu ku de win goru ta n wāa dāa mi sere ka wǎkurɔ. Baa n̄ n yen m̄eren na, bu de bu nùn sike yen tǎo te. Domi wi ba soora doke ba bwẽ u kuawa mi b̄ruro Gusunɔn wuswaaɔ. I n da ko m̄e, kpa i ku ra b̄een tem disi doke m̄e Gusunɔ b̄een Yinni u b̄ee wẽ.

A wunen tɔnusin gāanu

garisio nge wunen tiiginu

22

1 I n b̄een tɔnusin naa n̄ kun m̄e win yāaru wa ta k̄ɔramɔ, i ku ra de tu doona. I ka tu wuro wi u tu m̄on mi. 2 Ȳeron ȳenu ḡa n toman na, n̄ kun m̄e i kun nùn ȳen na, i yaa sabe te suo i ka da b̄een ȳenuɔ i tu n̄ɔri sere wi u tu m̄o ù n tu kasum na. Saa yera i ko i nùn tu wesia. 3 I n maa b̄een tɔnusin keteku wa n̄ kun m̄e win yaberu n̄ kun m̄e win gāanu ganu ni nu k̄ɔra, nge m̄eya i ko i maa nu kua. I ku nu deri nu kam ko.

4 I n wa goon keteku n̄ kun m̄e win naa ya w̄oruma swaa sɔɔ, i ku de yen ȳero u ye seeya wi t̄ona. I ko i nùn somiwa u ka ye seeya.

Wooda bwese bweseka

5 T̄on kurɔ u ku raa t̄on dur̄on gāanu sebe, m̄eya t̄on durɔ u ku raa maa t̄on kur̄on gāanu sebe. Domi wi u kua m̄e, Gusunɔ b̄een Yinni u koo ȳero tusi.

6 I n wuu d̄ɔɔ ma i gunɔ wa ga s̄ēa w̄akusi n̄ kun m̄e ga binu w̄akusi d̄āaɔ n̄ kun m̄e temɔ, i ku gu m̄wa ka gen binu sannu. 7 I de m̄ero gu doona kpa i tii binu ȳiia, kpa b̄een wāaru tu b̄ee w̄era kpa tu daka da.

⁸ I n dii kpaaru bana i kpa, i ten tɛɛra wɔlɔ gani dumi dokeo i ka sikerena kpa baa goo ù n wɔruma min di u gu, i kun taare mɔ.

⁹ Bɛɛn resɛm gbaanu sɔɔ, i ku ra maa dīa bweseru garu duure. I n kua mɛ, ten marum kpuro ka maa resɛm ye, ya ko n sãawa Gusunɔgia. ¹⁰ I n wukumɔ, i ku naa ka kɛtɛku sugu doke sannu. ¹¹ I ku yānu sebe ni ba wesa ka wɛɛ damgii ka yāa sansun wɛɛ sannu.

¹² I bɛɛn bekan soo sookaɔ sari dokeo.

Suanaan wooda sarabu

¹³ Goo ù n kurɔ sua ma ba menna ka kurɔ wi, yen biru ma u n maa kurɔ wi kī, u nùn tusa, ¹⁴ sere u nùn funɛ wuna u win yīsiru sankā, u gerua u nɛɛ, u kurɔ wi sua, ye ba dua ka wi, u n ka nùn deemɛ, ¹⁵ saa ye sɔɔra bii kurɔbu gen tundo ka gen mɛro ba koo ka bii win wɔndiarun seeda na bu wuun guro gurobu sɔɔsi wuun duu yerɔ mi ba ra mɛnnɛ. ¹⁶ Kpa bii win tundo u guro guro be sɔ u nɛɛ, na nɛn bii wɔndia wi durɔ wini kāwa u n mɔ kurɔ, adama u nùn tusa. ¹⁷ Wee u nùn weesu mani u nɛɛ, u n ka nùn deemɛ. Adama nɛn biin wɔndiarun yīreru wee. Kpa bu beku te dɛria wuun guro gurobun wuswaaɔ. ¹⁸ Kpa wuun guro guro be, bu durɔ wi mwa bu so, ¹⁹ kpa bu nùn sii geesun gobi wunɔbu (100) bure u wɔndia win tundo kɔsia domi u Isireliban wɔndia turon yīsiru sankā. Yen sɔ, u n maa kpɛ u kurɔ wi yina, u ko n nùn suewa sere ka win wāarun tōru kpuro sɔɔ.

²⁰ Adama gari yi, yì n sãan na gem, ma ba n yīreru garu wa te ta sãa bii wigiru, ²¹ saa ye sɔɔra ba koo kurɔ wi sua bu ka da win baaban yenu kɔnnɔwɔ kpa win wuun tɔn durɔbu bu nùn kpenu kasuku

bu ka go. Domi seku bakara Isireliban mi bu nɛɛ, bii wɔndia u durɔ damaru kua win baaban yɛnuɔ. Nge mɛya i ko i ka daa kōsa yen bweseru wuna bɛɛn suunu sɔɔn di.

²² Bã n durɔ goo mwa u sakararu mɔ ka goon kurɔ, ba koo be kpuro gowa durɔ wi ka kurɔ wi. Nge mɛya i ko i ka daa kōsa yen bweseru wuna bɛɛn suunu sɔɔn di.

²³ Bii wɔndia goo ù n wãa, ma ba nùn durɔ kãa, adama ba n gina suanɛ, ma durɔ goo u nùn wa ma u ka nùn kpuna, ²⁴ i ko i be yiru kpuro mwawa i ka na wuun duu yerɔ mi guro gurobu ba ra mɛnnɛ, kpa i bu kpenu kasuku i go yèn sō bii wɔndia wi, u n wura kue saa ye u nùn gaba wuuɔ ka yèn sō durɔ wi, u win winsim kurɔ bekuru doke. Nge mɛya i ko i ka daa kōsa yen bweseru wuna bɛɛn suunu sɔɔn di. ²⁵ Adama durɔ wi, ù n wɔndia wi ba durɔ kãa mi wan na yakasɔ u ka nùn gaba u ka kpuna ka dam yakasu mi, durɔ wi tɔnawa ba koo go. ²⁶ I ku wɔndia wi gãanu kua. U n toraru garu kue te ta weenɛ bu ka nùn go. N sãawa nge durɔ goo wi u win beruse wɔri u go. ²⁷ Domi u nùn deemawa yakasɔ. Ma bii wɔndia wi, u wura kua adama goo sari wi u koo nùn wɔra.

²⁸ Durɔ goo ù n maa bii wɔndia goo wa wi ba n gina durɔ kã, ma u nùn gaba u ka kpuna, ma ba bu mwa, ²⁹ durɔ wi, u koo bii wɔndia win tundo sii geesun gobi weeraakuru wɛwa kpa u bii wi sua kurɔ, domi u nùn bekuru doke. U n maa kpɛ u nùn yina sere ka win wãarun nɔrɔ.

23

¹ Durɔ goo u ku raa maa win baaban kurɔ kãa. U n kua mɛ, u win baaba sekuru dokewa mi.

Tən be ba n ko n wāa

Gusunən təmbun wuuru sō

² Wīn tīa bii ba kəsuka n kun mē wīn tən durəru ba bura, u n kpē u ka Yinni Gusunən təmbu mēnna.

³ Be ba n weenε bu suana ma ba ka suana, ben bibu ba n kpē bu ka Yinni Gusunən təmbu mēnna sere ka ben bibun bibun bweserun nən wəkura.

⁴ Mēya Aməniban goo n kun mē Məabuban goo u n kpē u ka Yinni Gusunən təmbu mēnna sere ka ben bibun bibun bweserun nən wəkura. ⁵ Domi ba n ka sun nim ka dīanu sennə kue saa ye sa yarima Egibitin di. Ba da ba Balamu, Beorin bii, Petorigii wi u na Mesopotamin di gobi kāwa u ka na u sun bōrusi. ⁶ Adama Gusunə bēsen Yinni u n Balamu win gere swaa daki. U bōri yi gəsiawa domaru domi u sun kī. ⁷ I ku ra ben alafia kasu n kun mē ben gea sere ka baadommaə bēen wāarun tōru kpuro sō.

⁸ I ku ra ko i Edəmu goo tusi, domi ba sāawa bēsen wənəbu. I ku ra maa Egibitigii goo tusi domi sa sōru di ben temə. ⁹ Ben bibu ba ko n da ka Yinni Gusunən təmbu mēnnewa sere ka ben sikadominə.

Sansanin dēeraru

¹⁰ I n yara i ka yiberēba tabu wəri, saa ye sōra i ko i tii laakari ko ka gāa disiginu kpuro. ¹¹ Tən durə goo ù n wāa bēε sō, ma u dosa sere u tii wa dosu ge sō, i ka nūn yario sansanin di gina. ¹² Adama sō ù n kella, u koo woburewa. Yen biru, sō ù n dua kpa u wurama sansaniə.

¹³ I de i n gam mə sansanin biruə mi i ko i n da dii bera ko, ¹⁴ kpa i n gāanu neni ni i ko ka wəru gbe i ka bēen dii bera ye sike. ¹⁵ Domi Gusunə bēsen Yinni u wāa bēen sansani ye sō u sīimə sīimə u ka bēε kōsu kpa u bēε bēen yiberēba nəmu beria. Yen sō,

n weenɛwa bɛɛn sansani ya n dɛɛre kpa u ku bɔrɔnu ganu wa bɛɛn suunu sɔɔ ni nu koo de u bɛɛ biru kisi.

Yoo wi u duka sua

¹⁶ I ku yoo wi u win yinni duka suuri mwa i wesia win yinnin mi. ¹⁷ I de u n wãa mi u kɔ̃ bɛɛn suunu sɔɔ wuu ge u koo gɔ̃si sɔɔ. I ku nùn dam dɔ̃re.

Kurɔ damaru sãaru sɔɔ

¹⁸ I ku de durɔ dama woronu n̄ kun mɛ kurɔ dama woronu nu n wãa bɛɛn sãaru sɔɔ. ¹⁹ I ku ra ka durɔ dama gobi n̄ kun mɛ kurɔ dama gobi gɛɛ na Yinni Gusunɔn sãa yerɔ i ka ye i Gusunɔ nɔɔ mwɛɛru kua kɔ̃sia. Domi Gusunɔ bɛɛn Yinni u yen bweseru tusa.

Bɔ̃kurabun nim dokebu

²⁰ Bɛɛn Isirelisibu b̃a n gãanu bɔ̃kura, i ku bu nim dokea, n̄ n gobin na, n̄ n maa d̃ianun na n̄ kun mɛ gãanu ganu. ²¹ Sɔ̃wa i ko i yen bweseru kua, adama i ku ra bɛɛn Isirelisibu kua mɛ, kpa Gusunɔ bɛɛn Yinni u bɛɛ domaru kua tem mɛ sɔɔ mɛ i ko i du mi, i n mɔ.

Nɔɔ mwɛɛnun gari

²² I n Gusunɔ nɔɔ mwɛɛru garu kua, i ku tɛ i ka tu yibia domi u koo bɛɛ tu bikia kpa i n taarɛ mɔ. ²³ Adama i kun nɔɔ mwɛɛru garu kue, i n̄ ko i n taarɛ mɔ. ²⁴ Nɔɔ mwɛɛ te i yara bɛɛn nɔ̃n di, i ko i tu yibiaawa domi i tu kuawa ka bɛɛn tiin nɔ̃, n̄ n̄ ka tilasi.

Ye kaa kp̃i a ko goon gbaarɔ

²⁵ I n dua goon d̃ãa gbaarɔ, i yen binu dio nge mɛ i kɔ̃, adama i ku ra nin ganu doke birerɔ i ka doona. ²⁶ I n maa dua goon alikama gbaarɔ, i ko i

kpĩ i alikama wɔka ka nɔma adama i ku ye kɔmbɔ doke.

Kurɔ wi ba yina

24

¹ Goo ù n kurɔ sua ma u kurɔ wi gãanu waasi ye ya ñ ka nùn naawɛ, ma u kurɔ wi yinanaan tireru yorua u nùn nɔmu bɛria, ma u nùn gira win yɛnun di u doona, ² ma yɛn biru, kurɔ wi, u da u mɔre durɔ goon mi, ³ durɔ dãako win tii ù n nùn yinabun tireru yorua, ma u nùn yina, u nùn yara win yɛnun di ñ kun mɛ ù n gu, ⁴ win durɔ gbiikoo wi u raa nùn yina mi, u ku maa nùn kasu bu mɛnna. Domi kurɔ wi, u kua disigii. Yeya Yinni Gusunɔ u tusa. I n kua mɛ, i tem mɛ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u bɛɛ wɛ bɛɛrɛ sari kookoosu koosiwa mi.

Wi u kurɔ kpao sua

⁵ Goo ù n kurɔ kpao sua, u ku tabu da. Mɛya bu ku maa nùn tilasi gaa ko. Bu de u n tii mɔ sere wɔɔ tia, kpa u wa u win kurɔ wi nukuru dorasia.

Tɔruban wooda

⁶ N ñ weenɛ i goon nɛru tɔruba mwa baa ten bia. Domi i n kua mɛ, i mwawa mi ye n ko n de u n wãa.

Tɔnu wi u win tɔnusi gbɛnan

wooda

⁷ Bɛɛn goo ù n win Isirelisi mwa u gɔsia yoo ñ kun mɛ u nùn dɔra, i ko i yɛro wi gowa. Nge mɛya i ko i ka kɔsa yɛn bweseru wuna bɛɛn suunu sɔɔn di.

Bara disigirun wooda

⁸ I de i be ba bara disigiru mɔ laakari ko gem gem kpa i ko nge mɛ yãku kowobu Lefiba ba koo bɛɛ

sōsi. Nge mē na yiire i ko, nge mēya i ko i ko mam mam. ⁹ I yaayo ye Gusunō besen Yinni u Mariamu kua saa ye sa wee Egibitin di sa wāa swaaō.

Təruban gari

¹⁰ I n bēen Isirelisi goo gāanu bākura, i ku du win dirō i ka təruba sua. ¹¹ I yōro tōwō kpa wi i gāanu bākura mi u yarima u bēe təruba wē. ¹²⁻¹³ I n yāaro gāanu bākura ma u bēe win yaberu təruba wē, i ku de ta n wāa bēen mi sere yam mu ka tīra. Baa n n kua amō, sōō ù n dua, i ko i nùn win yabe te wesiawa kpa u wa u tu wukiri u ka kpuna. Kpa u bēe domaru kua kpa Gusunō besen Yinni u maa bēe siara.

I yāarobu bēere wēeyō

¹⁴ I n yāaro goo mō sām kowo, ù n sāa Isireli n kun mē sōō, i ku nùn taki di. ¹⁵ I nùn win sāmburun gobi wēeyō baadomma sōō u sere du. Domi u sāawa yāaro, u win gobin bukata mō gea. I kun kue mē, ma u Yinni Gusunō nōogiru sue bēen sō, i ko i taare wa.

Baawurewa

u koo win torarun are wa

¹⁶ Ba n tōnu goomō win biin torarun sō, mēya ba n maa biī goomō win mōwōbun torarun sō. Ba n goo goomō goon torarun sō.

Ye ba koo ko yāarobun sō

¹⁷ I ku ra ko i sōō n kun mē gobeku gem bira siribu sōō. Mēya i ku ra maa gōmini goon bekuru təruba mwa. ¹⁸ Adama i yaayo ma sa raa yoru di Egibitiō ma Gusunō besen Yinni u sun yakia. Yen sōna na bēe yiiremō i n da wooda yenī swīi.

¹⁹ Saa yè sɔɔ i bɛɛn dɛ̃anu gɛ̃ɛmɔ, ma i yen gɛsɛ tia duari gbee suunu sɔɔ, i ku maa wura i ye sua. I de yu ko sɔbu ka gobekuba ka gɔminibugia, kpa Gusunɔ bɛɛn Yinni u wa u bɛɛn nɔman sɔma kpuro domaru kua. ²⁰ I n yɔɔwa bɛɛn dɛ̃a ye ba mɔ olifin wɔllo i ye sɔra, i ku ra maa wure i yɔ i ye i duari sɔri. I de ye, yu ko sɔbu ka gobekuba ka gɔminibugia. ²¹ Sanam mɛ i bɛɛn resɛm binu sɔrimɔ, i ku ra maa gɔsira i wura biruɔ. Ye i deri mi, yeya ya koo ko sɔbu ka gobekuba ka gɔminibugia. ²² Bɛɛn tii i yaayo ma i yoru di Egibitiɔ. Yen sɔna na bɛɛ yiiremɔ i n da yeni swĩ.

Siribun wooda

25

¹ Nɔɔsinaa sariru tà n dua tɔmbu gabun baa sɔɔ, ma ba da siri yerɔ ba bu siria, saa ye sɔɔ, wi u gem mɔ, i nùn win gem wɛ̃ɛyɔ. Wi u maa taarɛ mɔ kpa i nùn win taarɛ wɛ̃. ² Wi siribu di, bà n nùn soberu bure, siri kowo u koo de yɛro u kpunawa win wuswaaɔ kpa bu nùn so nge mɛ win torara nɛ. ³ Adama bu ku sɛni nɔɔ weeru sara, domi yà n kera mɛ, i bɛɛn mero bisi wi bɛɛɛ birawa mi.

Naa yà n sɔmburu mɔ dɛ̃anɔn

wooda

⁴ I ku bɛɛn naa kinɛrun nɔɔ bɔke saa ye ta sɔmburu mɔ dɛ̃anu sɔɔ.

Gɔmini wi u kun bii mɔn

wooda

⁵ Mɔɔ ka wɔnɔ bà n wɛ̃a yɛnu teu sɔɔ, ma mɔɔ u gu u n bii mara, win gɔmini wi, u ku yari yɛnu min di u mɔraru da gam. Win durɔn wɔnɔ wiya u koo

nùn sua kurɔ. ⁶ Bà n bii tɔn durɔ mara, ba koo bii gbiikoo wi garisiwa wi u gu min bii kpa win yĩsiru tu wa ta n wãa Isireliban suunu sɔɔ.

⁷ Goo ù n yina u win mɔɔn kurɔ gɔmini sua, kurɔ wi, u doo siri yerɔ u wuun guro gurobu deema kpa u bu sɔ u nɛɛ, nɛn durɔn wɔnɔ u yina u man sua kurɔ u ka win mɔɔ bii marua win yĩsiru tu ka wa ta n wãa Isireliban suunu sɔɔ. ⁸ Saa ye sɔɔra wuun guro guro be, ba koo durɔ wi soku kpa bu nùn garɔ yi bikia. U n yinan na mam mam u win mɔɔn gɔmini wi sua kurɔ, ⁹ kurɔ wi, u koo dawa u win bara nɔɔ teu wuna guro guro ben wuswaaɔ, kpa u nùn yãatam sie kpa u gere u nɛɛ, wee nge mɛ ba ra durɔ kue wi u yina u win mɔɔ bii marua. ¹⁰ Kpa bu win bweseru yĩsiru kɛ Isireliba sɔɔ bu nɛɛ, wìn bara nɔɔ ba wunan bweseru.

Ye ba yina sannɔ sɔɔ

¹¹ Tɔn durɔbu yiru bà n sannamɔ, kpa mi ba sannamɔ mi, ben turon kurɔ u na u ka win durɔ wɔra win yiberɛn nɔman di, kpa u yiberɛ win tɔn durɔru nɛnɛ, ¹² saa ye sɔɔ, i kurɔ win nɔmu ge buro. I ku nùn wɔnwɔndu kua.

Tenkurun swaan wooda

¹³ I ku kiaru dɔrena ka taki, i de bɛɛn kilo ya n sãa dee dee, kpa yen gaa kun gaa kere. ¹⁴ I de bɛɛn sakakunu nu n sãa dee dee. I ku de gagu ga n gagu kere. ¹⁵ I de bɛɛn kilo ya n sãa dee dee kpa bɛɛn sakakunu nu n sãa tia. Kpa bɛɛn wãaru tu wa tu dakaɔ da tem mɛ Gusunɔ bɛɛn Yinni u koo bɛɛ wɛ sɔɔ. ¹⁶ Domi Gusunɔ bɛɛn Yinni wi, u be ba yen bweseru mɔ tusa.

Amalekiban kpeerasiabu

¹⁷ I yaayo ye Amalekiba ba bɛɛ kua saa ye i wee Egibitin di, ¹⁸ i wasire, ma ba bɛɛ wɔri birun di ba be ba wɔa biruɔ go go, ba n̄ Gusunɔn bɛrum kue. ¹⁹ Saa yɛ sɔɔ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u koo bɛɛ wɛrabu wɛ u de yibɛɛba kpuro bu bɛɛ deri tem mɛ u koo bɛɛ wɛ sɔɔ mu n ka sɔa bɛɛgim, i ko i Amalekiba kpuro kam koosiawa kpa bu ku maa ben yĩsiru yaaya handunia sɔɔ. I ku ra ye duari.

Dĩa gbiikinun wooda

26

¹ I n da i dua tem mɛ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u koo bɛɛ wɛ sɔɔ, ma i mu mwa, i sina mɛ sɔɔ, ² i de bɛɛn baawure u win gbean dĩa gbiikinu tama ni u duura tem mɛ sɔɔ, u nu doke bireru sɔɔ u ka na Gusunɔ bɛsɛn Yinnin sɔa yerɔ, ³ kpa u da saa ye sɔɔn yɔku kowon mi, u n̄n sɔ u nɛɛ, u gerumɔ Gusunɔ win Yinnin wuswaaɔ gisɔ ma u dua tem mɛ sɔɔ, mɛ Yinni Gusunɔ wi, u bɛsɛn baababa nɔɔ mwɛɛru kua u nɛɛ, u koo sun wɛ. ⁴ Kpa yɔku kowo wi, u yɛro bire te mwaari u yi Gusunɔ bɛsɛn Yinnin yɔku yerun wuswaaɔ. ⁵ Kpa yɛro u gere Gusunɔn wuswaaɔ u nɛɛ, win sikado u sɔawa Aramugii wi u kun wɔa yeru mɔ. U da Egibitiɔ u sina mi ka tɔmbu fiiko be ba wɔa ka wi. Yen biru, tɔn be, ba dabia ba kua bwese damgiru. ⁶ Adama Egibitigibu ba bu dam dɔre, ba bu nɔni sɔɔwa, ma ba bu kua yobu. ⁷ Yera ba Gusunɔ bɛsɛn baababan Yinni nɔɔgiru sue, ma u begia nua. U ben nɔni swɔaru wa ka dam mɛ ba bu dɔremɔ ka nge mɛ ba bu taare. ⁸ Yen biru, u bu yarama Egibitin di ka win nɔm damguu, ka nanum bakam, ka sɔm maamaakiginu. ⁹ U ka bu tunuma tem mini, mɛ mu tim ka bom yiba, ma u bu mu wɛ.

¹⁰ Yen sōna tē, u ka tem me Yinni Gusunō u nūn wēn dīa gbiikinu na win wuswaa.

Kpa yēro u yiira u wuswaa tem girari u ka Gusunō sā. ¹¹ Yen biru, bēē ka Lefiba ka sōo be ba wāa bēen suunu sōo, i ko n nuku dobu mō gāa geenu kpuron sō ni Gusunō bēen Yinni u bēē ka bēen bibu wē.

Wākuru baateren wōllōn

tia tian wēebun wōō

¹² Wōō yirun biru, itase, i ko ge sokuwa wākuru baateren wōllōn tia tian wēebun wōō. I n bēen dīanu gā i kpa, i ko nin wākuru baateren wōllō tia tia wunawa kpa i Lefiba wē ka sōbu ka gobekuba ka gōminibu kpa ba n da di bu debu bēen wuu si sōo. ¹³ Saa yera i ko i Gusunō bēen Yinni sō i nēē, wākuru baateren wōllōn tia tia ye ya sāa wigia, wee i wunama bēen yēnun di i Lefiba wē ka sōbu ka gobekuba ka gōminibu nge me u bēē yiire i ko. I n yen gaa duari i sere ye deri. ¹⁴ I n wākuru baateren wōllōn tia tia yen gaa di sanam me i gōō wooru sō. I n ye sue sanam me i n dēere. I n maa yen gaa gōribu wē. ¹⁵ U tukama u bēē mēeri saa win sin yee dēerarun di te ta wāa wōllō, kpa u bēē win tōmbu Isireliba domaru sosia ka bēen tem me u bēē wē, me mu tim ka bom yiba nge me u bēen baababa nōō mwēeru kua.

Isireliba ba sāawa

Gusunōn tōmbu

¹⁶ Gisō, Gusunō bēen Yinni u bēē sōomō u nēē, i win woodaba ka win yiirebu kpuro mem nōōwō. I n tii se kpa i ye kpuro swīi ka gōru tia ka bēen bwēra kpuro. ¹⁷ Gisō, i wura ma Gusunōwa u sāa bēen

Yinni, i maa wura ma i ko i sī win swaa sɔ̌ɔ, kpa i win woodaba ka win yiirebu kpuro mɛm nɔ̌ɔwa.

¹⁸ Yinni Gusunɔ̌n tii u maa wura gisɔ̌ ma i sɔ̌a win tɔ̌n be u gɔ̌sa nɛnɛm win tiin sɔ̌ i ka win yiirebu kpuro swīi nge mɛ u bɛɛ nɔ̌ɔ mwɛɛru kua. ¹⁹ Mɛya u koo maa bɛɛ wɔ̌lle sua i yīsiru yari kpa i n bɛɛɛ mɔ̌ n kere handunian bwesenu kpuro nī u taka kua, kpa i n sɔ̌a win tɔ̌n be u tii yiya nge mɛ u gerua.

ISIRELIBA BA GUSUNɔ̌N ARUKAWANI YAAYAMɔ̌

Kpee ni ba koo sɔ̌nna

Ebalin guurɔ̌

27

¹ Mɔ̌wisi ka Isireliban guro gurobu ba tɔ̌mbu sɔ̌ɔwa ba nɛɛ, i wooda be kpuro mɛm nɔ̌ɔwɔ̌ be Mɔ̌wisi u bɛɛ saaria mi gisɔ̌. ² Tɔ̌ɔ tɛ sɔ̌ i da i Yuudenin daaru tɔ̌bura, i dua tem mɛ Gusunɔ̌ bɛsɛn Yinni u bɛɛ wɛ̌ sɔ̌ɔ, i de i kpee bakanu gurama i sɔ̌nna i tɔ̌waru koosi, ³ kpa i wooda yenin gari kpuro yore nī sɔ̌ɔ dɔ̌ma te. Nge mɛya i ko i ka tem mɛ du mɛ mu tim ka bom yiba mɛ Gusunɔ̌ bɛsɛn baababan Yinni u bɛɛ nɔ̌ɔ mwɛɛru kua. ⁴ I n Yuudenī ye tɔ̌bura i kpa, yera i ko i sere kpee nīn wooda na bɛɛ wɛ̌ gisɔ̌ gurama i sɔ̌nna Ebalin guurɔ̌ kpa i nu tɔ̌waru koosi. ⁵ Miya i ko i Gusunɔ̌ bɛsɛn Yinni yāku yeru kua ka kpee nī i n ka sisu dāke. ⁶ Kpee nī ba n dāke tɔ̌nawa i ko i ka nūn yāku yee te bania. Miya i ko i nūn yāku dɔ̌ɔ mwaararuginu ⁷ ka siarabun yākunu kua, kpa i sina mi i dī ka nuku dobu Gusunɔ̌ bɛsɛn Yinnin wuswaaɔ̌. ⁸ Kpa i

woodan gari yi yore kpee ni sɔɔ mɛ baawure u koo kpĩ u ka yi gari sã sãa.

⁹ Ma Mɔwisi ka yāku kowobu Lefiba ba Isireliba kpuro sɔɔwa ba nɛɛ, i mario i nɔ, gisɔra i kua Gusunɔ bɛsɛn Yinnin tɔmbu. ¹⁰ Yen sɔ, i de i nùn mɛm nɔɔwa kpa i win yiirebu ka win woodaba swĩi ye na bɛɛ saaria mi gisɔ.

¹¹ Mɔwisi u dɔma te tɔn be sɔɔwa u nɛɛ, ¹² i n Yuudenin daaru tɔbura i kpa, bwese nini, Simɛɔba ka Lefiba ka Benyamɛɛba ka Yudaba ka Isakariba ka Yosefuba ba koo da bu yɔrawa Garisimun guurɔ kpa bu tɔmbu domaru kua, ¹³ kpa maa bwese nini, Rubɛniba ka Gadiba ka Asɛɛba ka Sabuloniba ka Danuba ka Nɛfitaliba bu da bu yɔra Ebalin guurɔ kpa bu bɔrin gari gere.

Bōri wākura yiru

¹⁴ Guuru miya Lefiba ba koo gbāra tãa tãa bu Isireliba kpuro sɔ bu nɛɛ,

¹⁵ bōrurowa wi u dāa dāka n̄ kun mɛ u sisu yania u wisi u ka tii bwāaroku gagu kua u sã gbɛnum, domi Yinni Gusunɔ u yabu yen bweseru tusa ye ba ka nɔma kua ba sāmɔ. Kpa tɔmbu kpuro bu nɛɛ, ami!

¹⁶ Kpa Lefiba bu nɛɛ, bōrurowa wi u kun win tundo n̄ kun mɛ win mero bɛɛɛ doke. Kpa tɔmbu kpuro bu nɛɛ, ami!

¹⁷ Kpa Lefiba bu nɛɛ, bōrurowa wi u win winsim tem nɔɔ bura yeru sare. Kpa tɔmbu kpuro bu nɛɛ, ami!

¹⁸ Kpa Lefiba bu nɛɛ, bōrurowa wi u wōko swaa sɔɔsi kankam. Kpa tɔmbu kpuro bu nɛɛ, ami!

¹⁹ Kpa Lefiba bu nɛɛ, bōrurowa wi u sɔɔ n̄ kun mɛ gobeku n̄ kun mɛ gɔmini win gem bira siri yero. Kpa tɔmbu kpuro bu nɛɛ, ami!

²⁰ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̃rurowa wi u win tundoŋ kuro kĩa, domi u win tundoŋ kpin yeru disi dokewa mi. Kpa t̃mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

²¹ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̃rurowa wi u ka yaa saberu kpuna. Kpa t̃mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

²² Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̃rurowa wi u ka win sesu m̃ro turosi ñ kun m̃ tundo turosi kpuna. Kpa t̃mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

²³ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̃rurowa wi u ka win kur̃n m̃ro kpuna. Kpa t̃mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

²⁴ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̃rurowa wi u win t̃nusi so u go b̃kuo gb̃enum. Kpa t̃mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

²⁵ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̃rurowa wi u ñm biran gobi mwa u ka taare sarirugii go. Kpa t̃mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

²⁶ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̃rurowa wi u yina u woodan garĩ yini m̃m ñowa. Kpa t̃mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

28

Domarun ño mw̃enu

¹ M̃wisi u nɛɛ, ñ n Gusuño b̃es̃n Yinnin gere kpuro swaa daki, ma i win yiirebu kpuro m̃m ñowa bi na b̃e s̃om̃o mini gis̃o, saa yera u koo b̃e w̃olle sua n kere bwesenu kpuro ni nu tie. ² Ma i win gere kpuro m̃m ñowa, wee nge m̃ u koo b̃e domaru kua.

³ U koo b̃e kpuro domaru kua, be ba w̃a wuu maros̃o ka be ba w̃a baru kpaaño. ⁴ U koo de i bii dabinu ma kpa u de d̃ianu nu koor̃a b̃e gbeão kpa b̃e ket̃eba ka b̃e ỹaanu ka bonu nu marura nu dabia. ⁵ U koo de i d̃ãa bii dabinu wa i birenu yibia

kpā u de i n som mō mu n kpā i ka pēē ko. ⁶ Mi i dōo kpuro, u koo bēē domaru kua.

⁷ Wi, Yinni Gusunō, u koo de yiberē be ba bēē seesi bu yarina bēēn wuswaan di. Swaa tia ba koo ka duuma adama ba koo duki yarinawa bu swaa dabinu mwa. ⁸ U koo bēēn dīa ni i gā i doke biranu sōo kōsu, kpā u de ye i mō kpuro yu wēra. U koo bēē domaru sosia tem mē sōo, mē u bēē wēēmō.

⁹ I n win wooda be kpuro mēm nōowa, ma i win kīru mō, u koo bēē wuna nenem win tiin sō nge mē u bēē nōo mwēeru kua. ¹⁰ Handunian tōmbu kpuro ba koo wa ma i sāa Yinni Gusunōn tōmbu kpā ba n bēēn berum mō. ¹¹ Yinni Gusunō u koo bēē durom dabinu yibusi tem mē sōo mē u bēēn baababa nōo mwēeru kua u nēē, u koo bēē wē. I ko i bii dabinu ma kpā bēēn yaa sabenu nu dabia kpā bēēn gbea yu dīanu ko. ¹² U koo bēē wōllu wukia mi win arumanin beru yera wāa kpā u de gura yu nē bēēn tem sōo saa ye n weenē. Kpā ye i mō kpuro yu kuura. I n maa gobi bōkuramō gabun mi. Tōn tuko dabira ta koo gobi bōkura bēēn mi. ¹³ Yinni Gusunō u koo bēē kowa wiru, n n mō siru. I ko i n da n yīsiru yarawa, i n biru wurō. Adama yu ka sere koora mē, i ko i wi, Gusunō bēēn Yinnin woodaba mēm nōowawa mam mam ye na bēē sōomō mini gisō. ¹⁴ I ku ra ko i gera gari yi na bēē sōowa mini kpuron gaan di, kpā i da i būnu sã.

Bōrin nōo mwēenu

¹⁵ Mōwisi u maa nēē, ma i n Gusunō bēēn Yinnin gere swaa daki, ma i kun ye kpuro mēm nōowē ka yiire bi na bēē sōomō mini gisō, bōri yiniwa yi koo bēē wōri.

¹⁶ Bɛɛ kpuro i ko i bōri wa, be ba wāa wuu marosɔ ka be ba wāa baru kpaanɔ. ¹⁷ I n̄ dāa binu wasi i birenu yibia, i n̄ maa som wasi i ka p̄ɛ ko. ¹⁸ I n̄ bibu marumɔ ba n̄ dabi. Bɛɛn dīanu nu n̄ kooramɔ bɛɛn gbeaɔ. Mɛya bɛɛn kɛtɛba ka bɛɛn yāanu ka bonu nu n̄ maruramɔ nu dabia. ¹⁹ Mi i dɔɔ kpuro, bōriya yi ko n̄ bɛɛ swīi.

²⁰ Ye i m̄ kpuro sɔɔ, Gusunɔ bɛɛn Yinni u koo de i bōri wawa kpa i n̄ berum mɔ kpa i wahala ko sere i ka kam ko mam mam yèn s̄ i n̄n deri ma i k̄sa kua. ²¹ U koo ka bɛɛ bara k̄sunu naawa ni nu koo bɛɛ kpeerasia tem min di m̄ i ko n̄ m̄. ²² U koo de bɛɛn wasi yi gbera n̄ kun m̄ yi swīa n̄ kun m̄ yi m̄si n̄ kun m̄ yi wooru bara. U koo maa yina gura yu n̄ kpa bɛɛn gbean dīanu nu gbera n̄ kun m̄ nu k̄si. Wahala ye kpurowa i ko wa sere u ka bɛɛ kpeerasia mam mam. ²³ W̄llu ta koo b̄biawa nge s̄i gandu bɛɛn wii w̄llɔ kpa tem mu b̄bia nge sisu. ²⁴ Tua ka yanima u koo sure bɛɛn gbeaɔ guran ayerɔ sere u ka bɛɛ kpeerasia mam mam. ²⁵ Yinni Gusunɔ u koo de bɛɛn yiberɛba bu bɛɛ kamia. Swaa tia ko i ka bu w̄ri adama i ko i duki yarinawa ben wuswaan di i swaa dabinu mwa. Handunian bwesenu kpuro nu koo biti ko n̄ n̄ wa ye ya bɛɛ deema. ²⁶ Bɛɛn gonu nu koo kowa gunɔsu ka gbeeku yɛɛn dīanu. Goo kun yin gaa giramɔ.

²⁷ Yinni Gusunɔ u koo bɛɛ bwisinu wisi nge m̄ u Egibitigibu kua. U koo de i n̄ ḡnan bara bwese bweseka m̄ ye ya n̄ bekuramɔ. ²⁸ U koo de wiiraru ka w̄koru ka fanfankura n̄ bɛɛ w̄asi. ²⁹ S̄ɔ s̄ɔ gb̄ara, i ko n̄ s̄im̄wa i n̄ babi nge w̄kobu. Ḡanu sari ni nu koo w̄ɛra ye i ko i ko kpuro sɔɔ. Mɛya gaba

ko n bɛɛ taki dimɔ ba n bɛɛ gbɛnimɔ. Goo kun ko n maa wāa wi u koo ka bɛɛ yina.

³⁰ Bɛɛn goo ù n kurɔ wa, goowa u koo nùn sua. Goo ù n diru bana, goowa u koo du te sɔɔ. Goo ù n maa resɛm gbaaru kua, goowa u koo ten dāa binu di. ³¹ Ba koo bɛɛn naa kinɛnu go bɛɛn wuswaaɔ, adama i n̄ nin yaa temmɔ. Ba koo bɛɛn ketɛkunu mwa ka dam, i n̄ maa kpɛ i nu wɔrama. Bɛɛn yibɛrɛba ba koo bɛɛn sabɛ piiminu gura, i n̄ maa wasi wi u koo ka bɛɛ yina. ³² Ba koo bɛɛn biɪ tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu mwɛɛri bu ko tɔn tukobun yobu bɛɛn nɔni biru i n mɛɛra, kpa i wasira ka swaan mɛɛribu saa kpuro, adama i n̄ kpɛ i gāanu ko.

³³ Bwese tuku ni i n̄ yɛ nu koo na nu bɛɛn tem dīanu kpuro ka bɛɛn wahala ye i kuan are di. Ba ko n bɛɛ dam dɔremɔwa kpa ba n bɛɛ taki dimɔ baadomma.

³⁴ Mɛya i ko i ko wiiribu kɛsi ni bɛɛn nɔni yi koo wan sɔ.

³⁵ Yinni Gusunɔ u koo de i bosu wa si i n̄ bɛkuramɔ. Su ko n wāawa bɛɛn dūunɔ ka bɛɛn taanɔ kpa su yɛbi bɛɛn wasi kpuro sɔɔ saa bɛɛn wirun di sere ka bɛɛn naasɔ.

³⁶ Mɛya u koo de bu bɛɛ mwɛɛri ka bɛɛn sunɔ wi i ko i ko bɛɛn wirugii bu ka da tem tukumɔ bwese te bɛɛ ka bɛsɛn baababa i n̄ yɛ mi, kpa i būnu sã mi, ni ba kua ka dāa ka maa kpenu. ³⁷ Bwesenu kpuro n̄n mi Yinni Gusunɔ u koo de i da, nu ko n bitɪ sāawa ye ya bɛɛ deema min sɔ. Saa yera ba koo bɛɛ funɛ wuna kpa bu bɛɛ yaakoru ko.

³⁸ Dīa bwese bakara i ko i ka da gbɛaɔ i duure, adama nin fiikowa i ko i wa i gɛ, domi twee yi koo na yi nu di. ³⁹ I ko i resɛm gbaanu ko i nu nɔɔri, adama i n̄ nin binun tam nɔrumɔ, mɛya i n̄

maa nin dāa marum wasi i səri domi kəkəna nu koo mu di. ⁴⁰ I ko i n olifin dāa mō bēen tem beri berika kpuro sō. Adama i n yen gum wasi, domi ye kpuro ya koo dēlla yu wərukuwa ya kun ye. ⁴¹ I ko i bii tən durəbu ka tən kurəbu ma adama ba n mō bēegibu domi ba koo bu yoru mwēeriwa bu ka doona tem tukumō. ⁴² Bēen dāa ka bēen gbean marum kpurowa mu koo ko tween dīanu.

⁴³ Sō be ba wāa bēen suunu sō ba ko n dam mō ba n dōwa. Adama bē, i ko i biru wurawa. ⁴⁴ Bera ba ko n da bē bəkure. I n wasi i bu bəkura. Ba ko n sāawa wiru kpa i n sāa siru.

⁴⁵ Bōri yini kpurowa yi koo bē deema. Kpa yi n bē wāasi sere bu ka bē kam koosia. Domi i n Gusunō bēen Yinnin gere swaa daki, i n win yiirebu wure, i n maa win woodaba mēm nōwē ye u bē wē. ⁴⁶ Mēya ya ko n sāawa yīreru te Gusunō u koo ka bē ka bēen bibun bweseru kirō ko.

⁴⁷ Gusunō bēen Yinni u bē doma bakaru kua. Adama i n nūn sāwa ka gōru teu ka nuku dobu.

⁴⁸ Yen sōna u koo bē yiberēba sure kpa i bu yoru diiya i n wāa gōru ka nim nōru ka sāaru ka tereru sō. Ba koo bē yoo te diisiawa sere bu ka bē kam koosia. ⁴⁹ U koo bē bweseru garu surema tontonden di, tu bē wukiri nge gunō bakeru. I n ko i bwese ten barum nō. ⁵⁰ Bwese te, ta ko n nuki sosuwa. Ta n ko n bukurobun bēere yē. Ta n maa bibun wənwəndu mō. ⁵¹ Ta koo bēen yaa sabenu ka bēen gbean dīanu mwēeriwa sere tu ka bē kam koosia. Ta n bē dīanu ganu deriamme n kun mē gum n kun mē tam n kun mē yaa saberu. ⁵² Ba koo bē tarusiwa baama mi i wāa kpuro sere bēen gbāra damgii ni i naane sāa nu ka wəruku. Ba koo bē tarusiwa tem mē kpuro sō mē Yinni Gusunō u

bɛɛ wɛ. ⁵³ Sanam mɛ bɛɛn yiberɛ be, ba bɛɛ tarusi, gɔɔra koo ko sere i bɛɛn bibu tem be Yinni Gusunɔ u bɛɛ wɛ. ⁵⁴ Bɛɛn suunu sɔɔ, durɔ wi ba mam mɛɛra u wɔnwɔndu mɔ too, u koo win wɔnɔbu ka win maabu ka win tiin kurɔ ka win bii be ba tie tusi. ⁵⁵ Domi nɔni swāa ten saa sɔɔ, u n ko n kī u ka ben goo win bii be u gon yaa bɔnu ko. Domi win bii bera ba ko n sāa win dīa ni nu tie. ⁵⁶ Kurɔ wi ba raa maa mɛɛra u du u sam mɔ sere u ku ra yari tɔwɔ u bɔsu, u koo maa ko nge mɛ. ⁵⁷ U koo mam bii wɛɛ te u mara ka ten yāa ni nu wɔruma sua u bere u n temmɔ asiri sɔɔ. Domi u n dīanu ganu wasi u di saa ye yiberɛba ba bɛɛ tarusi mi.

⁵⁸ I kun Yinni Gusunɔn wooda mɛm nɔwɛ ye ya yorua tire teni sɔɔ, ma i n win yīsi baka te nasie, ⁵⁹ u koo de bara bakanu nu bɛɛ ka bɛɛn bibu wɔri. Kpa nu n wāa sere ka bɛɛn bibun bweserɔ nu ka tɛ. ⁶⁰ U koo ka Egibitin bara ni kpuro na u bɛɛ sure nɔn bɛrum i mɔ mi. ⁶¹ Baranu kpurowa u koo bɛɛ sure, ka mam ni nu n yorua woodan tireru sɔɔ. Ni kpurowa nu koo bɛɛ wɔri sere nu ka bɛɛ kam koosia. ⁶² Bɛɛn fiiko tɔnawa ya koo tiara bɛɛ sɔɔ, bɛɛ be i dabi mi nge wɔllun kperi. Domi i n Gusunɔ bɛɛn Yinnin gere mɛm nɔwɛ. ⁶³ Nge mɛ Yinni Gusunɔ u raa bɛɛ durom kua, u bɛɛ dabiasia ka kīru, nge mɛya u koo maa bɛɛ yara ka win kīru tem mɛ u bɛɛ wɛn di kpa i kam ko. ⁶⁴ Nge mɛya u koo de i yarina i n wāa handunian bwesenu kpuro sɔɔ. Miya i ko i būnu sã ni bɛɛ ka bɛsɛn baababa i n daa yɛ ni ba ka dāa ka kpenu kua. ⁶⁵ Bwese ni sɔɔ, i n bɔri yendu wasi. Mɛya i n sinamɔ yam tem. Yinni Gusunɔ u koo de i burisina kpa i n nuki sankire i n sumɔ. ⁶⁶ Bɛɛn hunde ya ko n sāawa nge ye ba ka

wɛɛ sɔri kpa i n bɛrum soore wɔ̄kuru ka sɔɔ sɔɔ, kpa i n sika mɔ̄ bɛɛn wāarun sɔ. ⁶⁷ Bɛrum mɛn saabu ye i ko wan sɔ, i ko i n kī bururu tu na fuuku yokan saa sɔɔ. Kpa bururun saa, i n kī yoka yu na fuuku. ⁶⁸ Yinni Gusunɔ u koo de bu ka bɛɛ wura Egibitiɔ ka goo nimkusu. U koo ka bɛɛ wura tem mɛ sɔɔ mɛ na raa nɛɛ, i n wasi. I n tura mi, i ko i bɛɛn tii yibɛɛba dɔre i ko yobu. Adama goo kun bɛɛ dwemɔ.

Mɔ̄WISIN Sɔ̄SISI DĀAKIRU

⁶⁹ Gusunɔ u Mɔ̄wisi wooda wɛ u ka Isireliba arukawani bɔke Mɔ̄abuban temɔ ye u raa ka bu bɔkua Hɔrɛbuɔ baasi.

Ye Yinni Gusunɔ

u Isireliba kua

29

¹⁻² Mɔ̄wisi u Isireliba kpuro mɛnna u bu sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛn tii i wa sɔm maamaakigii ni Yinni Gusunɔ u kua, ka nɔni swāa ni u Egibitin sunɔ ka win sɔm kowobu kpuro kpɛɛ ben tem mɛ kpuro sɔɔ. ³ Adama sere ka tɛ u n dere i tubu ye bɛɛn nɔni wa ka ye bɛɛn swasu nua. ⁴ U bɛɛ kpɔra gɔbaburɔ wɔ̄ɔ weeru ma bɛɛn yāa ni i doke nu n gɛɛkire, bɛɛn baranu kun maa diire nu sere kpe. ⁵ U n dere i pɛɛ di. I n maa tam nɔrure. Win tiiwa u bɛɛ nɔori i ka tubu ma wiya u sāa Gusunɔ bɛɛn Yinni. ⁶ Sanam mɛ sa tunuma mini, Sihoni, Hɛsibonin sunɔ ka Ogu, Basanin sunɔ ba yarima ba sun tabu wɔri ma sa ka bu tabu kua sa kamia. ⁷ Sa ben tem mwa sa Rubɛnin bwese kɛra ka Gadin bwese kɛra ka Manasen bwese kɛran sukum wɛ. ⁸ Yen sɔ, i de i wooda yen gari mɛm nɔɔwa kpa ye i mɔ̄ kpuro yu bɛɛ wɛra.

I arukawani ye nenu n wā

⁹⁻¹⁰ Mōwisi u maa nēē, wee giso i na Gusunō bēēn Yinnin wuswaaō ka bēēn bwese kerin wirugibu ka yin guro gurobu ka yin tabu sinambu, bēē Isireliba kpuro gesi ka bēēn kurōbu ka bibu ka sere tōn tukobu be ba wāa bēēn suunu sōō ka bēēn sām kowobu be ba ra bēē dāa kasue ka be ba nim takirimō. ¹¹ Bēē kpurowa i mēnna i ka Yinni Gusunō arukawani bōke. Tē, u bēē kanamō i ye wuro ka bōri, ¹² kpa i n sāa win tōmbu kpa wi, u n maa sāa bēēn Yinni nge mē u bēēn sikadoba Aburahamu ka Isaki ka Yakōbu nōō mwēēru kua ma u bēēn tii sōōwa mē. ¹³ N n mō bēē tōna u ka arukawani ye bōkua ka bōri, ¹⁴ ka be ba mēnne win wuswaaō mini kpurowa ka mam be ba kun wāa minin tii kpuro.

¹⁵ Bēēn tii i yē nge mē sa raa ka wāa Egibitiō ka nge mē sa sina bwese tukunun suunu sōō nīn tem sa sasira. ¹⁶ I ben būu kamgii ni wa ni ba kua ka dāa ka kpenu ka sii geesu ka sere maa wura. ¹⁷ Yen sō, bēēn suunu sōō, goo n kun mē yēnu gagu n kun mē bwese kera gaa yu ku raa Gusunō bēēn Yinni biru kisi kpa yu da yu bwese tuku nin būnu sā. Bēēn suunu sōō, goo u ku raa gōsira u ko nge dāa ye ya dēē mō. ¹⁸ Wi u arukawani yen gari nua ye ba bōkua ka bōri mi, u ku tii sua win gōruō u nēē, u koo bōri yēndu wa baa ù n win tiin kīru mō, kpa u de goo u wōri būu sāaru sōō. ¹⁹ Yinni Gusunō kun nūn suuru kuammē. Win mōru ka win nisinu koo wōriwa yēro sōō. Bōri yi ba yorua tire te sōō, yi koo nūn diwa kpa Yinni Gusunō u de bu win yīsiru duari handunia sōō. ²⁰ U koo yēro wunawa Isireliban bwese kerin suunu sōōn di nge mē bōri yi, yi gerumō woodan tire te sōō.

Yinni Gusunōn bōri

yi koo bu di

²¹ Sō teeru bii be ba koo ra marura ka sō be ba koo ra na saa tontonden di, ba koo wa asōrō ye ya bēen wuu kua ka nge mē Yinni Gusunō u bēen tem mē kam koosia ²² ka sō bisu ka bōru sere ba n kpē bu gāanu duure, gāanu kun mam kpē nu kpi mē sō baa yakasu su n seemō mi. Ba mu kpeerasiawa nge Sodomu ka Gomōra ka Adima ka Seboimu, wuu si Yinni Gusunō u kpeerasia ka win mōru baka. ²³ Saa yera bwese ni, nu koo bikia nu nēē, mban sōna Yinni Gusunō u tem mē kua mēsum. Mban sōna u mu kpeerasia ka win mōru baka. ²⁴ Kpa bu bu wisi bu nēē, mēn tōmbu ba arukawani ye kusiawa ye wi, Gusunō ben sikadoban Yinni u ka bu bōkua sanam mē u bu yarama Egibitin di. ²⁵ Ma ba būnu sāaru wōri ni ba n daa yē ni Yinni Gusunō u bu yinari. ²⁶ Yen sōna u mōru kua u bu bōri yi yi wāa tire te sō sure. ²⁷ Ma u win tōmbu gira u yara tem min di ka win dam bakam ba da ba wāa tem tukumō mi ba bu waamō gisō.

²⁸ Ye ya berua, Yinni Gusunō turowa u ye yē. Adama bēsegia ye u sun sōsi bēse ka bēsen bibun bweseru kpa su win wooda ye mēm nōwa.

*Isireliba ba koo wura**Yinni Gusunōn mi***30**

¹ Sanam mē bōri ka domarun gari yi na bēē sōwa kpuro yi bēē deema, ma Yinni Gusunō u bēē gira i da i wāa tem tukumō, ² ma i gōru gōsia i wurama win mi, ma i win gere mēm nōwa ka gōru tia bēē ka bēen bibu nge mē na bēē yīremō gisō, ³ saa ye sōra wi, Yinni Gusunō u koo bēē wōnwōndu kua kpa u ka bēē

wurama mìn di u raa bɛɛ yarinasia i yoru dimɔ. ⁴U n daa dera ba ka bɛɛ yoru da n toma, u koo da u bɛɛ kasuma ⁵u ka bɛɛ wurama tem mɛ bɛɛn baababa ba raa mɔ sɔɔ kpa i n mu mɔ. U koo bɛɛ gea kua n kere bɛɛn baababa kpa i bu dabiru kera. ⁶Yinni Gusunɔ u koo bɛɛn gōrusu ka bɛɛn bibugisu dɛɛrasia kpa i nùn kīa ka gōru tia ka bɛɛn bwēra kpuro kpa i wa i n wāa. ⁷Saa ye, kpa u bōri yi yi wāa tire te sɔɔ bɛɛn yiberɛba sure be ba bɛɛ tusa ba nɔni sɔɔwa mi. ⁸Bɛɛ maa, i ko i gɔsirama i wi, Yinni Gusunɔ mɛm nɔɔwa, kpa i win woodaba swīi ye na bɛɛ wēemɔ mini gisɔ. ⁹Yinni Gusunɔ u koo bɛɛ dukia yibie kpa u bɛɛ kuurasia ye i mɔ kpuro sɔɔ. U koo bɛɛn bibu ka bɛɛn yaa sabenu ka bɛɛn gbean dīanu dabiasia. Domi u koo maa bɛɛn doo nɔɔru kīa nge mɛ u raa yellu bɛɛn sikadobagiru kīa. ¹⁰Yeni kpuro ya koo koora i n wurama win mi ka gōru teu ka bɛɛn bwēra kpuro ma i win gere mɛm nɔɔwa ma i win woodaba swīi dee dee ye ba yorua win tire te sɔɔ.

Gusunɔn gari yi wāa turuku

¹¹Wooda ye na bɛɛ wēemɔ mini gisɔ, ya n sē yu ka bɛɛ yeeri. Ya n maa sē i ka ye mɛm nɔɔwa. ¹²Ya n wāa wɔllɔ bu sere nɛɛ, wara u koo da wɔllɔ u ka sun ye naawa u sun nɔɔsia su sere ye mɛm nɔɔwa. ¹³Ya n maa wāa daarun guru giɔ bu sere nɛɛ, wara u koo nim wōku tɔbura u da u ka sun ye naawa u sun nɔɔsia su sere ye mɛm nɔɔwa. ¹⁴Ka gem wooda ye, ya wāawa bɛɛn bɔkuɔ ka bɛɛn nɔsɔ ka bɛɛn gōrusɔ. I ko i kpī i ye mɛm nɔɔwa.

I de i wāaru gɔsi

¹⁵Bɛɛ Isireliba, wee na wāaru ka gea ka maa gɔɔ ka kōsa yiimɔ bɛɛn wuswaaɔ i ka gɔsi. ¹⁶Yen sōna na

bɛɛ yiiremɔ gisɔ, i Gusunɔ bɛɛn Yinni kɔ̃ kpa i sɪ win swɛɛ sɔɔ. Kpa i win woodaba mɛm nɔɔwa ka win gere ka win yiirebu kpa i kpɪ i n wāa i n dabiamaɔ. Saa ye sɔɔ, u koo bɛɛ domaru kua tem mɛ i ko i mwa sɔɔ i n mɔ. ¹⁷ Adama bɛɛn gɔ̃ru gà n sɪira ma i n nùn mɛm nɔɔwɛ, ma i da i bũnu sãamɔ, ¹⁸ na bɛɛ sɔɔmɔ ma i ko i gbiwa tem mɛ sɔɔ mɛ i ko i mwa i n mɔ mi, i n Yuudenin daaru tɔburɔ.

¹⁹ Wɔllu ka tema mu sãa nɛn seeda gisɔ ma na bɛɛ wāaru ka gɔɔ, ka maa domaru ka bɔ̃ri yiyyammɛ. N n mɛn na, i wāaru gɔsio kpa i wa i n wāa bɛɛ ka bɛɛn bibun bweserɔ. ²⁰ Kpa i Gusunɔ bɛɛn Yinni kɔ̃a i n ka nùn maninɛ kpa i n nùn mɛm nɔɔwammɛ. Domi yera ya koo de i n wāa kpa yu bɛɛn wāaru dɛnyasia i ka wa i n wāa tem mɛ sɔɔ, mɛ u bɛɛn sikadoba Aburhamu ka Isaki ka Yakɔbu nɔɔ mwɛɛru kua.

MɔWISIN Nɔɔ KANABU KA WIN Gɔɔ

Yinni Gusunɔ u Yosue kua

Mɔwisin kɔsire

31

¹ Mɔwisi u kpaɛ Isireliba gari yini sɔɔwa u nɛɛ,
² wee gisɔ na wɔɔ wunaa teeru mɔ, na n maa kpɛ n bɛɛ kpara. Yeniba kpuron biru, Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ, na n Yuudɛni tɔburɔ. ³ Adama win tiywa u koo bɛɛ swaa gbiiya kpa u bwese ni nu wāa mi go kpa i nin tem mwa. Yosuewa u koo ko bɛɛn kpara nge mɛ wi, Yinni Gusunɔn tii u gerua. ⁴ U koo bwese ni kam koosia nge mɛ u Amɔreban sinam beni, Sihoni ka Ogun tem kam koosia. ⁵ U koo bɛɛ bu nɔmu beria kpa i bu kua nge mɛ na bɛɛ sɔɔwa.
⁶ Yen sɔ, i tii dam kɛɛyɔ kpa i n wɔrugɔru mɔ. I ku

nanda, i ku maa diiri ben wuswaaɗ. Domi Gusunɔ beɛn Yinnin tiiwa u koo beɛ swaa gbiiya. U ɔ beɛ derimɔ, u ɔ maa beɛ biru kisimɔ.

⁷ Yera Mɔwisi u Yosue soka u na Isireliba kpuron wuswaaɗ ma u nɔn sɔɔwa u neɛ, a tii dam kɛɛyɔ kpa a n wɔrugɔru mɔ. Domi wuna kaa ka tɔn be da tem me sɔɔ, me Yinni Gusunɔ u ben baababa nɔ mweɛru kua ka bɔri. Wuna kaa bu mu bɔnu kua. ⁸ Win tiiwa u koo nun swaa gbiiya kpa u n ka nun wɔa. U ɔ nun biru kisimɔ, u ɔ maa nun derimɔ. Yen sɔ, a ku nanda, a ku maa de wunen tororu tu kara.

Woodan garibu wɔɔ nɔɔba yiru

ka wɔɔ nɔɔba yiru

⁹ Mɔwisi u wooda ye yorua ma u ye yaku kowobu Lefiban bweseru be ba ra Yinni Gusunɔn woodan kpakororu sɔbe ka Isireliban guro gurobu wɛ. ¹⁰ U bu sɔɔwa u neɛ, wɔɔ nɔɔba yiru baayere yɛ sɔɔ ba ra be ba dibu nɛni kare, Kunun tɔɔ bakarun saa, ¹¹ sanam me Isireliba kpuro ba menna Yinni Gusunɔn wuswaaɗ batuma ye u gɔsa sɔɔ, saa yera kaa n da wooda ye kpuro gari bu nɔ. ¹² Be kpurowa kaa menna, tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka bibu ka tɔn tukobu be ba wɔa ka beɛ, bu ka woodan gari yi nɔ, kpa bu wa bu Gusunɔ beɛn Yinni nasia kpa bu wooda ye kpuro mem nɔɔwa. ¹³ Nge mɛya beɛn bii be ba ɔ wooda yen gari yɛ ba koo ka ye nɔ, kpa bu Gusunɔ beɛn Yinni nasia saa kpuro ye ko i n wɔa tem me sɔɔ, me i ko i mwa i n Yuudɛni tɔɔɔɔ.

Gari dɔaki yi Gusunɔ

u ka Mɔwisi kua

¹⁴ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u neɛ, wee tɔɔ te kaa gbi ta turuku kooma. Yen sɔ, a Yosue sokuma

kpa i na i yōra nēn kuu bekurugii ten mi, mi na ra ka bēē yinnē, kpa n Yosue sō ye u koo ko.

Ma Mōwisi ka Yosue ba da ba yōra kuu ten mi.
¹⁵ Miya Yinni Gusunō u bu kure guru wii wuroru sō. Ma guru wii wuro te, ta da ta yōra kuu ten kōnnōwō. ¹⁶ Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa u nē, wee kaa wura a wunen sikadoba deema. Wunen biru, Isireliba ba koo man deri kpa bu nēn arukawani kusia ye na ka bu bōkua kpa bu da bu būnu gasiri bu sã tem mi ba duō mi sō. ¹⁷ Yen tō te, kon ka bu mōru ko kpa n bu biru kisi n bu deri. Ba koo kam kowa. Wahala ka nōni swāa dabinu koo bu deema. Saa ye sōra ba koo tii sō bu nē, nē, Gusunō ben Yinni na n wāa ben suunu sō, yen sōna wahala yeni ya bu deemamō. ¹⁸ Ka gem nē, Yinni Gusunō kon bu biru kisi n bu deri. Domi ba kōsa kua ba būnu sāwa. ¹⁹ Tē, a womu geni yoruo ga n sãa seeda nē ka Isireliban suunu sō. A bu womu ge sōsio kpa ga n wāa ben nōwō. ²⁰ Domi kon de bu du tem mē na gerua ka bōri na nē, kon ben baababa wē sō, mi tim ka bom mu kokumō. Ba koo di bu debu bu bōria. Adama ba koo man torari bu nēn arukawani kusia bu ben gōru gōsie būnu ganun mi bu nu sã. ²¹ Saa ye sō, wahala ka nōni swāaru garu tã n maa seewa ben suunu sō, ben bibun bweseru ta koo womu ge yaaya kpa ga n sãa seeda. Na ben gōrun gari yē saa tēn di n sere mam bu duusia tem mē sō mē na bu nō mweeru kua ka bōri.

²² Tō te sōra Mōwisi u womu ge yorua ma u gu Isireliba sōsi.

²³ Yinni Gusunō u Yosue, Nunin bii wooda yeni wē u nē, a de a tii dam kē kpa a n wōrugōru mō. Domi wuna kaa Isireliba duusia tem mē sō, mē na

bu nɔɔ mwɛɛru kua ka bɔri. Mɛya nɛn tii ko na n wɔa ka wunɛ.

²⁴ Sanam mɛ Mɔwisi u wooda ye yorua tireru sɔɔ u kpa, ²⁵ yera u Lefiba be ba ra Yinni Gusunɔn woodan kpakororu sɔbe sɔɔwa u nɛɛ, ²⁶ i woodan tire teni suo kpa i tu yi kpakoro ten bɔkuɔ kpa ta n sɔa seeda bɛɛn sɔ. ²⁷ Na bɛɛn swaa taabu yɛ. Domi i ra Yinni Gusunɔ seesi nɛn wuswaaɔ. Kaa ra sere gere nɛn gɔɔn biru? ²⁸ I bɛɛn bwese kɛrin guro gurobu ka bɛɛn tabu sinambu mɛnnama bu na nɛn mi. Kon gari yini gere bu yi nɔ. Kpa wɔllu ka tem mu n sɔa nɛn seeda bɛɛn wuswaaɔ. ²⁹ Na yɛ ma nɛn gɔɔn biru i ko wɔri durum sɔɔ. Kpa i swaa ye deri ye na bɛɛ sɔɔsi. Yen sɔ, wahala koo bɛɛ deema. Domi i ko kɔsa ko i Yinni Gusunɔn mɔru seeya ka bwɔaroku ni i seka.

Mɔwisin womu

³⁰ Ma Mɔwisi u womu genin gari kpuro gerua, ma Isireliba kpuro ba yi nua. Ge wee.

32

¹ Wɔllu, a swaa dakio a nɛn gari nɔ.

Tem, a swaa tem kpɔiyɔ a nɛn nɔɔ nɔ.

² Nɛn yɛru ta kokumɔ nge guru nim

ma nɛn gari nɛmɔ nge kakoru

ma yi dɔakumɔ nge dirum yaka bekusu sɔɔ.

³ Kon Yinni Gusunɔn yɔsiru kpara.

Bɛɛ Isireliba, i Gusunɔ bɛɛn Yinnin yɔsirun kpɔaru kparo.

⁴ Yinni Gusunɔ u sɔawa nge kperu.

U ra kowa dee dee.

Win siribu bu ra n dɛɛrewa.

U sɔawa naanɛgii, murafitiru sari win mi.

U s̄awa gemgii.

⁵ Adama b̄e, i s̄awa t̄on k̄sobu be ba n̄ dee dee sw̄i.

I n̄n torari.

Ya kua b̄en sekuru.

I n̄ maa s̄a win bibu.

⁶ Gari bakasu b̄e,
nge m̄ya ba ra Yinni Gusun̄ kue?

U n̄ s̄a b̄en baaba ka b̄en taka kowo?

N n̄ wi, u b̄e t̄asisia u kua win t̄ambu?

⁷ I yellu yaayo.

I bwisikuo ye n kooru yellu.

I b̄en baababa ka bukurobu bikio, ba koo b̄e s̄.

⁸ Sanam m̄e u t̄ambu tem b̄nu kua,
ka saa ye u bweseru baatere ten tem n̄o bura yeru
kua,

u nin baatere goo w̄e w̄ollun di wi u ko n tu kpare.

⁹ Adama u tii Isireliba ȳiya,

be ba s̄a Yak̄bun bweseru.

¹⁰ Yinni Gusun̄ u bu deema gbabur̄o mi gbeeku
b̄nu nu gberi.

Ma u bu sua u n̄ori u keu s̄osi.

U ben laakari m̄o nge win tiin n̄ni.

¹¹ U bu k̄su nge kasa

ye ya ȳowa yen sokuru w̄oll̄o

ya ka yen binu ȳosiam̄o.

Ma ya kasa derie yu ka nu gaba.

¹² Yinni Gusun̄ turowa u bu kpara.

B̄u goo kun n̄n somi.

¹³ U dera ba da ba sina gunguru w̄oll̄o.

Ma u bu gberun d̄ianu diisia.

U dera ba kperun tim di.

U dera ben d̄aa gbaanu gea kua kpenu w̄oll̄o bu ka
gum wa.

14 Ba ketɛba ka yãanun bom nɔ̃rumɔ.

Ba yãa kpɛmmɪnu ka yãa kinɛnu ka boo kinɛnun
yaa gumɟia temmɔ.

Som gem dīana ba ra n dimɔ.

Mɛya ba ra maa resɛm tam gem nɔ.

15 Ye ba deba ba kpa ma ba Gusunɔ seesi.

Ye ba bɔria ba kpa, yera ba wi, Gusunɔ ben taka
kowo deri.

Ma ba nɔ̃n gɛma wi, wi u sãa ben faaba kowo.

16 Ba win nisinu seeya ba da ba bũnu sãamɔ.

Ba win mɔru seeya ba da ba bũnu yiire

17 ma ba nu yãkuru koosimɔ ni,

ni nu n̄ sãa gem.

Ba n̄ daa nu yẽ,

ben baababa ba n̄ nu sãare.

18 Ba Gusunɔ duari wi u sãa nge ben kpɛɛ baa mi ba
ra kuke,

wi, wi u bu wãaru wẽ.

19 Sanam mɛ Gusunɔ u wa mɛ,

yera win mɔru seewa ma u bu gɛma

be, be ba sãa win bibu.

20 U nɛɛ, u n̄ maa bu somimɔ kpa u wa ye ya koo bu
deema.

Domi ba sãawa mɛm nɔ̃ sarirugibu ka naanɛ
sariba.

21 Ba win mɔru ka win nisinu seeya

ben bũu ni ba sokumɔ Gusunɔn sɔ̃,

ni nu n̄ sãa gãanu.

Yen sɔ̃na u nɛɛ,

wi, u koo maa bwese wiirarugiru sokusia

u ka ben mɔru seeya,

kpa u ben nisinu seeya ka bwese te,

te ba n̄ garisi gãanu.

22 Win mɔru koo se nge dɔ̃ɔ yara

kpa yi gāanu kpuro dōo meni tem sōo,
 kpa yu maa da sere tem sōo sōowō.
 Kpa yu guunun kpεεkpεεkunu dōo meni.

²³ U koo bu nōni swāaru sure.

Kpa u bu twee.

²⁴ Ba koo gbi gōoru ka bararun sō.

Bara bakanu koo bu go.

U nεε, u koo bu gbeeku yεε sure yi bu mwεeri.

Kpa u maa de wεε dēegii yi bu dwēε.

²⁵ Tabu koo bu go swεε sōo kpa be ba wāa yenusō bu
 berum soora.

Aluwaasiba ka wāndiaba ba koo gbisuku,

baa ka bii wēεnō ka tōkōnō ba n̄ derimō.

²⁶ U koo bu kam koosiawa mam mam sere goo kun
 maa bu yaayamō.

²⁷ Adama u n̄ wuramō yiberēba bu n̄n yēε

yēn sō ba win tōmbu kamia,

kpa bu nεε, n̄ n̄ wi, Yinni Gusunō u ye kua.

²⁸ Isireliba ba sāawa bwese te ta n̄ bwisi mō,

ta n̄ maa laakari mō.

²⁹ Bā n̄ daa bwisi mōn na,

ba koo raa gia ye ya koo bu deema.

³⁰ Kpa bu tii bikia bu nεε,

tōn turo u koo kpī u tōmbu nōrōbu (1.000)
 yarinasia?

N kun mε tōmbu yiru bu tōmbu nōrōbun suba
 wōkuru (10.000) yarinasia?

Geema Gusunō bεsēn Yinni damgii u sun deriwa,

u sun yiberēba nōmu bēriawa.

³¹ Adama yiberε ben tii ba yē

ma ben būu wi u bu kōsu

u n̄ wi, Gusunō Isireliban Yinni dam tura.

³² Ben yiberε be, ba sankirewa nge Sodomu ka
 Gomōragibu.

Ba sāawa nge tam me mu sosu, ma mu dēe mō.

³³ Ba sosuwa nge waan dēe.

Ba sāawa nge waa gōsōrun dēe.

³⁴ Yinni Gusunō u yē ye yiberē be, ba kua.

U maa yē ye u koo bu kōsie.

³⁵ Wiya u koo bu mōru kōsie u bu seeyasia.

Tōru gara sisi tē sōo ba koo wōruma.

Tōo te, nōni swāarugira, ta nē maa tēmō.

³⁶ Yinni Gusunō ù n deema

win tōmbu ba nē dam mō,

ba nē maa tāsī yeru garu mō,

u koo bu siria,

kpa u be, win sām kowobun wōnwōndu wa.

³⁷ Saa ye sōo, u koo bikia u nēe,

mana bēen būu damgii nī, nu wāa,

nīn mi i kuku yeru kasu,

³⁸ nī i ra yaa gumgia goowe,

kpa i nu tam wē nu nō.

I nu sokuo nu na nu bēe somi tē.

I de nu duki na nu bēe faaba ko.

³⁹ Yinni Gusunō u nēe, nēna na wāa.

Goo maa sari wi u sāa Gusunō.

Nēna na ra gō,

nēna na ra maa seeye.

Nēna na ra mēera ko

kpa n wure n bekia.

Goo sari wi u koo kpī u tōnu wōra nēn nōmun di.

⁴⁰ Sere ka nēn wāaru, na nōmu sua wōllō na bōrua
na nēe,

⁴¹ kon nēn takobi nōo dēeri,

kpa n tōmbu siri.

Kon nēn yiberēba mōru kōsie

kpa n bu seeyasia

be, be ba man tusa.

42 Nɛn sɛɛnu koo yɛm debu
 kpa nɛn takobi yu be ba man seesimɔ go.
 Na n̄ goo derimɔ
 wi u ka man tabu m̄.
 Be, be ba mɛɛra kua ka be ba yoru mwɛɛra
 ba koo gbiwa.

43 Bɛɛ bwese tukunu, i Yinni Gusunɔn tɔmbu tɔmɔ,
 domi u koo bu m̄oru bara,
 kpa u bu ben toranu suuru kua
 u ben tem dɛɛrasia.

44 Ma M̄owisi ka Yosue, Nunin bii ba na Isireliban
 wuswaaɔ ba bu womu gen gari kpuro saaria.

M̄owisin kirɔ d̄aaka

45 Sanam mɛ M̄owisi u Isireliba Yinni Gusunɔn
 s̄ɔsi te s̄ɔwa u kpa, yera u nɛɛ, 46 wooda ye na bɛɛ
 wɛɛmɔ mini gisɔ, i ye m̄ɛm n̄ɔwɔ. I de i ye bɛɛn
 bibu s̄ɔsi kpa bu wa bu ye m̄ɛm n̄ɔwa kpuro. 47 I n̄
 yɛ ma wooda ye, ya n̄ faagin gari. Domi yeya ya koo
 bɛɛ w̄aaru wɛ kpa yu de tu dakaɔ da tem mɛ s̄ɔ, mɛ
 i ko i mwa Yuudenin guru gisɔ.

M̄owisi

u win ḡɔn labaari nua

48 Yen t̄ɔɔ tera Yinni Gusunɔ u M̄owisi s̄ɔwa
 u nɛɛ, 49 a doo guu ni ba m̄ɔ Abarimuɔ, M̄abun
 temɔ Yerikon deedeeru, kpa a yɔ Nebon guurɔ. Saa
 min diya kaa Kananin tem wa mɛ kon Isireliba
 wɛ. 50 Guu ten w̄ollɔwa kaa gbi nge mɛ wunen
 m̄ɔɔ Aroni u gu Horiɔ, kpa a da a wunen sikadoba
 deema. 51 Domi bɛɛ kpuro i n̄ man naane kue
 Isireliba kpuron wuswaaɔ sanam mɛ i w̄aa Meriban
 bwiaɔ, Kadɛsio, Sinin gɔbaburɔ. A n̄ man bɛɛɛ wɛ
 Isireliban wuswaaɔ d̄oma te. 52 Yen s̄ɔna kon de a

tem mɛ wa tontonden di mɛ na nɛɛ, kon Isireliba
wɛ̃ mi, adama a ñ duɔ mɛ sɔ̌ɔ.

Mɔwisi u Isireliban

bwese kɛri domaru kua

33

¹ Mɔwisi Gusunɔn tɔnu u sere gbi, u Isireliba
domaru kua, u nɛɛ,

² Yinni Gusunɔ u na Sinain guurun di
nge dɔ̌ɔ wi u Seirin guuru wukiri,
ma u win tɔmbu yam bururasia saa Parandin
guurun di.

Gusunɔn gɔradoba dabi dabira ta nùn yɔ̌sirima.
Ma u wooda nɛni win nɔm geuɔ nge dɔ̌ɔ.

³ Yinni Gusunɔ u Isireliba kɪ̃.
U ra tɔmbu kpuro kɔ̌su be ba sãa wigibu,
ba ra yiire win nuurɔ bu ka win sɔ̌ɔsiru wa.

⁴ Nɛ, Mɔwisi, na bɛɛ wooda wɛ̃
ye ya sãa bɛɛ Yakɔ̌bun bibun bweserun tubi
ye ya kpuro kere.

⁵ Yinni Gusunɔ u kua sina boko Isireliɔ
sanam mɛ ben guro gurobu ka ben kparobu ba
mɛnna
ka sere maa ben bwese kɛri.

⁶ Mɔwisi u den domaru torua u nɛɛ,
Rubɛnin bwese kɛra yu daka da,
yu ku raa gbi.

Gusunɔ u de yen tɔmbu bu dabia.

⁷ U maa gerua Yudan bwese kɛran sɔ̌ u nɛɛ,
Yinni Gusunɔ, a swaa dakio
a Yudan bwese kɛran sokuru nɔ.
A de ba n nɔɔ tia sãa ka Isirelin bwese kɛri yi yi tie.
A ye somiɔ yen yibɛrɛba bà n ye wɔrim wee.

⁸ Lefin bwese kɛran sɔ̌ u nɛɛ,

Yinni Gusunɔ, wuna a wunen sɔm kowobu Lefiba
urimu ka tumimu nɔmu beria.

A ben laakari mɛɛra Masɔ,
ma a bu siri Meriban bwian gari sɔɔ.

⁹ Ba nun naanɛ kua n kere ben mero ka ben tundo
ka ben wɔnɔbu ka sere ben bibu.

Ba wunen woodaba mɛm nɔɔwa.
Ma ba wunen arukawani ye yibia.

¹⁰ Ba wunen tɔmbu wunen wooda sɔɔsi bu ka nun
mɛm nɔɔwa.

Ba ra yɔku dɔɔ mwaararuginu ko
kpa bu turare dɔɔ doke wunen yɔku yerɔ.

¹¹ Yinni Gusunɔ, a ben bwese kɛra somiɔ bu ka dam
ko.

A ben ye ba mɔ kpuro domaru kuo.

A ben yiberɛban dam buo.

A ku maa de bu se sere ka baadommaɔ.

¹² Benyamɛɛn bwese kɛran sɔ u nɛɛ,
Benyamɛɛn bwese kɛra ya sɔɔwa ye Yinni Gusunɔ
u kɪ.

Maa ya wɔa bɔri yɛndu sɔɔ win bɔkuɔ.

U bu kɔsu baadomma.

U maa wɔa ben suunu sɔɔ.

¹³ Yosefun bwese kɛran sɔ u nɛɛ,
Yinni Gusunɔ, a ben tem domaru kuo,
kpa mu guran nim wa,
ka maa nim mɛ mu koo yari tem sɔɔn di.

¹⁴ A ben tem mɛ domaru kuo,
kpa dɪanu nu se,
kpa suru baawure ba n da n gɛɛru mɔ.

¹⁵ A de dɪa geenu nu koorɔ ben guunu kpuron
wɔllo.

¹⁶ A de tem mɛ, mu dukia yibu.

Kpa wunɛ wi a gari gerua saa kiki bekusun din
domaru tu du Yosefun bwese kɛra sɔɔ.

Domi yen tɔmbu ba kua begibun wirugibu.

¹⁷ Yosefun bwese kɛra ye, ya bɛɛɛ mɔ.

Ya dam mɔ nge kɛɛ kɛnɛru.

Yen dam mu sɔ̃awa nge gbeeku kɛn kɔbin dam.

Dam mɛya ya ra ka bwese tukunu so,

kpa yu nu gira.

Efaraimun tɔn dabira ta sɔ̃a nge kɔbi yin tia,

ma Manasen tɔn dabira maa sɔ̃a nge kɔbi yin yiruse.

¹⁸ Sabuloni ka Isakarin bwese kɛrin sɔ̃ u nɛɛ,

Gusunɔ, a Sabulonin bwese kɛra kuurasio

yen tenkurun sɔ̃ te ya mɔ nim goorɔ.

Kpa a de Isakarin bwese kɛra ya n wɔ̃a bɔri yendu sɔ̃ yen kunɔ.

¹⁹ Ba koo tɔmbu soku ben guunɔ

kpa bu yɔ̃kunu ko sannu

nge mɛ wooda ya gerua.

Ben dukia ya koo nawa nim wɔ̃kun tenkurun di

ka sere maa yani sɛɛrin di.

²⁰ Gadin bwese kɛran sɔ̃ u nɛɛ,

bu Gusunɔ siaro

wi u Gadin bwese kɛra batuma baka wɛ.

Ya yen yibɛɛba mara

nge gbee sunɔ ge ga gen yaa mara gu kasuku

saa wirun di sere ka naasɔ.

²¹ Ya tii tem mɛ mu gea bo gosia.

Ye wirugii u ra sue yera ya sua.

Ya gbia Isireliba kpuron wuswaaɔ tabu sɔ̃.

Ya Yinni Gusunɔn wooda ka win gere mɛm nɔ̃wa.

²² Danun bwese kɛran sɔ̃ u nɛɛ,

Danun bwese kɛra ya sɔ̃awa nge gbee sunɔ kpɛmbu

ge ga yɔ̃ma Basanin di.

²³ Nɛfitalin bwese kɛran sɔ̃ u nɛɛ,

Nefitalin bwese kera ya Yinni Gusunon domaru
yiba

ma ya win durom wa.

Yen tem mu ko n wāawa saa sōo duu yerun di
n ka da sōo yēsan nām dwaro.

²⁴ Aseēn bwese kēran sō u nēē,
Aseēn bwese kera yu domaru wa
n kere bwese keri yi yi tie.

Gusunō u de yen maabu bu ye kīru sōosi,
kpa yen tem mu n olifin gum yiba too,

²⁵ kpa yen wusun gbāranun kōnnosu su n sāa
sisugisu ka sii gandugisu,

kpa ya n dam mā yen wāarun tōru kpuro sōo.

²⁶ Yera Mawisi u kpam gerua u nēē,
bēē Isireliba, i n yē ma Yinni goo sari nge Gusunō.
Wee u wōllu sōni u ka sisi bēēn mi ka win yiiko baka.
Guru wira u dua u ka wee u bēē somi.

²⁷ Wiya u sāa bēēn kuku yeru sere ka baadommao.
Saa yee yellun diya win nām damguu ga bēē kōsu.
Ma u bēē yiberēba gira u nēē, i bu kam koosio.

²⁸ Yen sōna bēē Isireliba, Yakabun bweseru, i sō bōri
yendu sōo.

I sōwa mi dīa binnu ka resēm ya ra koore too.

Mēya gura ya ra maa nē mi.

²⁹ Bēē Isireliba, i sāawa doo nōrugibu.

I n ka bweseru garu weenē.

Domi i sāawa bwese te Yinni Gusunō u faaba kua.

U sāawa nge bēēn tēēru

te ta bēē kōsu.

U sāawa nge bēēn takobi

ye ya bēē nasara wēēmō.

Bēēn yiberēba ba koo na bu bēē suuru kana

kpa i ben tii suabu kpeerasia.

*Mōwisin gōō***34**

¹ Yeniban biru, Mōwisi u seewa u da Mōabun guunu gia. Ma u yōwa guu te ba mō Nēboō sere Pisigan wii kpiirō Yerikon deedeeru. Ma Yinni Gusunō u nūn tem mē kpuro sōōsi saa Galadin di sere n ka da Danuō, ² ka Nēfitalin tem ka Efaraimugim ka Manasegim saa Yudan tem di n ka da nim wōkuō ge ga wāa sōō duu yeru gia, ³ ka sōō yēsan nōm dwaru gia Nēgebuō ka Yuudenin bera gia ka wōwaō ye ya wāa Yeriko ye ba maa mō Kpakpa bēen wuun bera gia n ka girari Soario. ⁴ Ma Yinni Gusunō u nūn sōōwa u nēē, tem mē na Aburhamu ka Isaki ka Yakōbu nō mweeru kua mēya mi, mēya na maa dera a wa mi. Tē, kon mu ben bibun bweseru wē. Adama wunē, na n derimō a taara mi.

⁵ Yeniban biru, Mōwisi Yinni Gusunōn sōm kowo u kpuna u gu Mōabun tem mi nge mē wi, Yinni Gusunō u gerua. ⁶ Ma Yinni Gusunō u nūn sikua Mōabun wōwa mi, Bēti Peorin deedeeru. Adama sere ka gisō goo kun win sikiru waare.

⁷ Sanam mē Mōwisi u gu, u mōwa wōō wunaa teeru. Adama win dam tie. Mēya win nōni kun maa dam dwiye. ⁸ Ma Isireliba kpuro ba win gōō wooru sina sōō tēna ba wuri mō, Mōabun wōwa mi.

⁹ Mōwisi u Yosue, Nunin bii nōma sōndi u ka ko win kōsire. Yosue wi, u bwisi yiba. Ma Isireliba ba nūn mēm nōwa ba Gusunōn wooda ye u Mōwisi wē swīi dee dee.

¹⁰ Isireliba sōō, Gusunōn sōmō goo kun maa yīsiru yarire nge Mōwisi. Domi Yinni Gusunō u ra ka nūn gari kowa nōō ka nōō. ¹¹ Goo sari wi ba koo ka nūn weesina win sōm maamaakigia ye u kuan sō

sanam mɛ Yinni Gusunɔ u nùn gɔra Egibitin sunɔ
ka win sina bwãabu ka win tem tɔmbu kpuron mi.

¹² Gusunɔn sɔmɔ goo sari wi u koo kpĩ u maamaaki
ye, ka gãa nanumgii ni ko, ni Mɔwisi u kua Isireliba
kpuron wuswaaɔ.

Bibeli Gusunɔn Gari
The Holy Bible in the Baatonum language of Benin,
also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
00601790-b883-5da1-83f2-d05a7fa289a8